

Η ελληνική ομάδα PRIME, μια ομάδα του ESN Greece

παρουσιάζει την έρευνα

PRIME 2011: Η ελληνική περίπτωση

Σμυρνάκης Απόστολος

Σπανουδάκης Νικόλας

Χαραλάμπους Αλέξιος-Τρύφωνας

Περιεχόμενα	2
Πρόλογος	3
Ευχαριστίες	4
Περίληψη	5
1	Εισαγωγή 7
1.1	Ιστορικό του έργου 7
1.2	Στόχοι της μελέτης 9
1.3	Βασικές πληροφορίες για το πρόγραμμα Εράσμους και τον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης 10
2	Η έρευνα PRIME 2011: Η ελληνική περίπτωση 11
2.1	Μεθοδολογία 11
2.2	Περιγραφή δεδομένων 11
2.3	Όρια της έρευνας 14
3	Γεγονότα & Σχήματα 16
3.1	Παροχή πληροφοριών 16
3.2	Συμφωνία Μάθησης 22
3.3	ECTS και Αναγνώριση 27
3.4	Μεταφορά βαθμών 39
3.5	Υποτροφίες Εράσμους, δυνατότητα μεταφοράς των υποτροφιών και των διδάκτρων 45
4	Αναγνώριση σπουδών στο εξωτερικό 54
4.1	Η έννοια της “πλήρους αναγνώρισης” 54
4.2	Παράγοντες που επηρεάζουν την αναγνώριση 55
4.3	Αναγνώριση και γενική αντίληψη της εμπειρίας Εράσμους 59
5	Προβλήματα αναγνώρισης και προτάσεις βελτίωσης 68
6	DS/ECTS labels και αναγνώριση 69
7	Συμπεράσματα και προτάσεις 73
8	Παραρτήματα 74
A	ECTS 74
B	Diploma supplement (παράρτημα διπλώματος) 74
Γ	Κατάλογος σχημάτων 75
Δ	Ερωτηματολόγια φοιτητών και Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης 78
E.1	Ερωτήσεις προς Ιδρύματα που δεν διαθέτουν ECTS ή/και DS label 78
E.2	Ερωτήσεις προς Ιδρύματα που έχουν DS label 78
E.3	Ερωτήσεις προς ΙΚΥ 79

Πρόλογος

Αγαπητέ αναγνώστη,

Το Εράσμους έχει χαρακτηριστεί από πολλούς ως το πιο επιτυχημένο πρόγραμμα της Ευρώπης. Όπως φαίνεται από την νέα πρόταση «Erasmus for all» η Ευρωπαϊκή Ένωση αναγνωρίζει την αξία του προγράμματος και πρόκειται να ενισχύσει ακόμα περισσότερο τα προγράμματα ανταλλαγής ποιοτικά και ποσοτικά.

Για την ποιοτική και ποσοτική βελτίωση του προγράμματος δουλεύει και το ESN, και με την συγκεκριμένη έρευνα στοχεύουμε στο να βελτιώσουμε την κατάσταση και να δώσουμε λύση στα προβλήματα που συναντούν οι φοιτητές σχετικά με την αναγνώριση των μαθημάτων τους. Προφανώς το πρώτο βήμα για την επίλυση ενός προβλήματος είναι ο εντοπισμός αυτού.

Για πρώτη φορά στην Ελλάδα μετά από πρωτοβουλία μερικών εθελοντών του ESN τα δεδομένα για την ελληνική πραγματικότητα αναλύθηκαν και παρουσιάζονται εδώ. Αξίζουν πολλά συγχαρητήρια σε όσους συνεισφέρανε στην διεξαγωγή αυτής της έρευνας και κυρίως στην ομάδα που αποφάσισε να συνεχίσει με την ανάλυση των ελληνικών δεδομένων, και εθελοντικά σαν μία ομάδα φίλων δούλεψαν αποτελεσματικά και επέφεραν αξιόπαινα αποτελέσματα.

Ελπίζω αυτή η έρευνα να συνεισφέρει πραγματικά στην βελτίωση του προγράμματος, και να δοθεί η αρμόζουσα σημασία από τα άτομα που έχουν τη δυνατότητα να βελτιώσουν τα προβλήματα που σχετίζονται με την αναγνώριση μαθημάτων.

Αλέξανδρος Βίγκος,

Εθνικός Αντιπρόσωπος ESN Greece 2011-2012

Ευχαριστίες

Η ιδέα για το “PRIME 2011: Η ελληνική περίπτωση” ξεκίνησε το Σεπτέμβριο του 2011 και ενώ προηγουμένως, το Μάιο, είχε ολοκληρωθεί η προώθηση των ερωτηματολογίων της έρευνας PRIME 2010 από την Ελληνική ομάδα η οποία το Νοέμβριο του 2010 είχε συσταθεί για το σκοπό αυτό.

Η αναφορά που τώρα διαβάσετε είναι αποτέλεσμα έντονης προσπάθειας των μελών της ομάδας που αποφάσισαν να συντάξουν αυτό το κείμενο. Σε αυτή μας την προσπάθεια αξίζει να αναφέρουμε όσους μας βοήθησαν με τον τρόπο τους ώστε να φτάσουμε στο αποτέλεσμα που τώρα κρατάτε στα χέρια σας.

Σε αυτό το πλαίσιο θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά για τη συνεισφορά τους και τη συμβολή τους τούς κάτωθι:

- Κωνσταντίνα Παπανικολάου (ESN AUTH), Βασιλική Σιώζιου και Κοτσώνα Ειρήνη (ESN KAPA Athens), Μαρία Καλαεντζή (ESN Athens AUEB) και Μιχάλη Νάρη (ESN UOM Thessaloniki) που συνέβαλαν στην προώθηση των ερωτηματολογίων PRIME κατά την πρώτη φάση δράση της ομάδας.
- Τις κυρίες Γαλανάκη (Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών), Παπασταματίου (IKY), Καράμπελα (IKY), Καμενοπούλου (IKY), Φρύδα (ΕΚΠΑ) και Μπλαντά (ΑΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας) καθώς και τους κυρίους Βενετσάνο (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων) και Δάβαρη (ΑΤΕΙ Πειραιά) για την καλοσύνη που είχαν να μας παραχωρήσουν συνεντεύξεις.
- Τον Ανδρέα Τσακαμή (ESN UOM Thessaloniki) για τη υποστήριξη που μας παρείχε πάνω στη στατιστική ανάλυση.
- Τους Αντώνη Μυστεγνιώτη (ESN NTUA Athens) και Βασιλική Σιώζιου (ESN KAPA Athens) για τις υποδείξεις τους πάνω στο κείμενο.
- Την Κατερίνα Παντελίδου (ESN Ioannina) για την σημαντική και πολυποίκιλη βοήθεια που μας προσέφερε.
- Την Ειρήνη Κοτσώνα (ESN KAPA Athens) για τη συνεισφορά της στην προώθηση του τελικού κειμένου.
- Και φυσικά τις οικογένειές μας, τα συγγενικά μας πρόσωπα και τους συλλόγους μας για την αμέριστη συμπαράστασή τους.

Σας ευχόμαστε καλή ανάγνωση!

Σμυρνάκης Απόστολος

Σπανουδάκης Νικόλας

Χαραλάμπους Αλέξιος-Τρύφωνας

Περίληψη

Το πρόγραμμα Εράσμους είναι μία από τις πιο επιτυχημένες πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από την ίδρυσή του το 1987 δόθηκε η ευκαιρία σε πάνω από 2,2 εκατομμύρια φοιτητές να σπουδάσουν στο εξωτερικό για κάποιο χρονικό διάστημα. Ωστόσο, διάφορες μελέτες και συζητήσεις μεταξύ των φοιτητών και Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης έδειξαν ότι η αναγνώριση των μαθημάτων που έχουν παρακολουθηθεί στο εξωτερικό εξακολουθεί να είναι ένα από τα κύρια εμπόδια. Η μελέτη PRIME 2010¹ αποκάλυψε ότι η αναγνώριση των σπουδών στο εξωτερικό δίνεται μόνο στο 73,1% των φοιτητών και μόνο το 62,2% λαμβάνει όχι μόνο την πλήρη αναγνώριση των μαθημάτων που πραγματοποιούνται στο εξωτερικό, αλλά επίσης, δεν χρειάζεται να υποβληθεί σε εξέταση κατά την επιστροφή. Σε αυτό το βιβλίο γίνεται η ανάλυση των ελληνικών δεδομένων. Από ελληνικής πλευράς συμμετείχαν στην έρευνα 22 Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης και 368 φοιτητές.

Ο στόχος της έρευνας ήταν να αναγνωρίσει τα κύρια προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές στην διαδικασία αναγνώρισης και να παρέχει ορθές τακτικές και πιθανές λύσεις. Για αυτό το σκοπό ανέλυσε: την παροχή πληροφοριών στα ιδρύματα προέλευσης και υποδοχής, την διαπραγμάτευση και υπογραφή της Συμφωνίας Μάθησης και τα εμπλεκόμενα μέρη, την χρήση πιστωτικών μονάδων και τις επιπτώσεις της στην αναγνώριση, τα συστήματα κατάταξης, μεταφοράς και μετατροπής των βαθμών Εράσμους καθώς και πρόσθετες επιχορηγήσεις, τα δίδακτρα και τις δυνατότητες μεταφοράς των υποτροφιών.

Οι φοιτητές Εράσμους θα μπορούσαν να μειώσουν τα γραφειοκρατικά τους προβλήματα αν είχαν την κατάλληλη πληροφόρηση. Πληροφορίες που θα βοηθούσαν σε αυτό το σκοπό αφορούν το Χάρτη Φοιτητή Εράσμους, πληροφορίες για την σύνταξη της Συμφωνίας Μάθησης, την ενημέρωση για το σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων που χρησιμοποιείται στο ίδρυμα προέλευσης και για τη διαδικασία που ακολουθεί το ίδρυμα προέλευσης για τη μεταφορά και ενσωμάτωση των βαθμών του φοιτητή. Επίσης ωφέλιμες θα ήταν πληροφορίες πάνω στα δικαιώματα αναγνώρισης των φοιτητών σε ανταλλαγή, για το πρόγραμμα σπουδών, καθώς και για το γνωστικό πεδίο κάθε μαθήματος στο ίδρυμα υποδοχής.

Οι κύριοι πάροχοι των πληροφοριών αυτών είναι τα Γραφεία Διεθνών Σχέσεων (95,4%), οι συντονιστές Εράσμους της σχολής (90,1%) και οι πρώην φοιτητές Εράσμους (77,3%), ενώ σε όλους τους τομείς τα πανεπιστήμια προέλευσης είναι υπεύθυνα για μεγαλύτερο μέρος της πληροφόρησης των φοιτητών σε σχέση με τα πανεπιστήμια υποδοχής.

Η συντριπτική πλειοψηφία των φοιτητών (93,2%) πληροφορήθηκε σχετικά με τη Συμφωνία Μάθησης πριν την ανταλλαγή, ένα μικρό ποσοστό κατά τη διάρκεια της ανταλλαγής (6,2%), ενώ ελάχιστοι ήταν αυτοί που πληροφορήθηκαν σχετικά με τη Συμφωνία Μάθησης μετά την ανταλλαγή ή καθόλου. Όσον αφορά το σύστημα μονάδων στα πανεπιστήμια προέλευσης και υποδοχής το ποσοστό των φοιτητών που πληροφορήθηκαν πριν την ανταλλαγή πέφτει στο 69,3%, ενώ ούτε καν οι μισοί φοιτητές ενημερώθηκαν για τη διαδικασία μεταφοράς βαθμών ή τα δικαιώματα αναγνώρισης των φοιτητών σε ανταλλαγή πριν την ανταλλαγή τους (με ποσοστά 36,1% και 48,3% αντίστοιχα). Το 25,5% των φοιτητών μάλιστα δεν ενημερώθηκε ποτέ για τα δικαιώματα αναγνώρισης που είχε ως φοιτητές σε ανταλλαγή. Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, μόνο ένα 37% των φοιτητών δηλώνει ικανοποιημένο με την ενημέρωσή του σχετικά με τις διαδικασίες αναγνώρισης.

Ως αποτέλεσμα η διαδικασία μεταφοράς βαθμών κρίθηκε ως αμερόληπτη μόνο από το 44% των φοιτητών. Ένα 22% θεωρεί πως οι βαθμοί του υποβαθμίστηκαν μετά την μετατροπή, ένα 17% πιστεύει πως οι βαθμοί του αναβαθμίστηκαν μετά τη διαδικασία μετατροπής, ενώ ένα 11% δήλωσε πως δεν ξέρει πως η διαδικασία μετατροπής επηρέασε τη βαθμολογία του, γεγονός που υποδεικνύουν πως η πληροφόρηση των φοιτητών σε αυτό τον τομέα είναι ελλιπής και η διαδικασία αδιαφανής.

Μόνο το 60% των Ελλήνων φοιτητών κατάφερε να πετύχει πλήρη αναγνώριση (για τους σκοπούς της έρευνας πλήρης αναγνώριση θα θεωρείται η διαδικασία όπου όλα τα μαθήματα και όλες οι εξετάσεις αναγνωρίζονται χωρίς περαιτέρω απαιτήσεις από το πανεπιστήμιο προέλευσης), ποσοστό που βρίσκεται 13 μονάδες κάτω από τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Το 34% των φοιτητών πέτυχε μερική αναγνώριση, ενώ ένα 6% δεν έλαβε καθόλου αναγνώριση. Ως αποτέλεσμα της μη πλήρους αναγνώρισης, ένα 18% των φοιτητών που πήγε στο πρόγραμμα

¹ <http://www.prime.esn.org/sites/prime.esn.org/files/ESN%20PRIME%20Booklet%202010%20Web.pdf>

Εράσμους αναγκάστηκε να παρατείνει τις σπουδές του, ενώ ένα επιπλέον 12% δεν μπορούσε να δώσει ακόμα οριστική απάντηση κατά τη διάρκεια της έρευνας.

Οι παράγοντες που επηρεάζουν το επίπεδο αναγνώρισης είναι διάφοροι. Ένας παράγοντας είναι το πεδίο μελέτης. Άλλοι παράγοντες είναι η περίοδος κατά την οποία ο φοιτητής λαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την ανταλλαγή, η ενημέρωση για το σύστημα πιστωτικών μονάδων στο ίδρυμα προέλευσης / υποδοχής, καθώς και για τα δικαιώματα των διεθνών φοιτητών. Πολύ σημαντικό ρόλο έχουν επίσης οι διαδικασίες διαπραγμάτευσης και υπογραφής της Συμφωνίας Μάθησης. Η αλλαγή της Συμφωνίας Μάθησης αν και πολύ συνήθης πρακτική, έχει αρνητικό αντίκτυπο στην αναγνώριση. Επιπλέον, η ανάγκη έγκρισης από καθηγητή πριν την αναγνώριση έχει επίσης αρνητική επίδραση στο ποσοστό αναγνώρισης. Τέλος, φαίνεται πως η πλήρης αναγνώριση επιτυγχάνεται πιο εύκολα, αν τα άτομα που επιλέγουν τα μαθήματα της Συμφωνίας Μάθησης και αυτά που αποφασίζουν για την αναγνώριση, είναι τα ίδια.

Ενώ μεγάλη πλειοψηφία των Συμφωνιών Μάθησης υπογράφεται πριν την ανταλλαγή (81%), με ένα 15% να υπογράφεται κατά τη διάρκεια της ανταλλαγής, το 80% των Συμφωνιών Μάθησης αλλάζει κατά τη διάρκεια της ανταλλαγής, με τους κύριους λόγους αλλαγής να είναι η προσωπική επιλογή των φοιτητών για διαφορετικά μαθήματα (42%) και τη μη διαθεσιμότητα των επιλεγμένων μαθημάτων (39%). Οι περισσότεροι φοιτητές (62,9%) μπόρεσαν να επιλέξουν ελεύθερα τα μαθήματά τους όπως αυτά αναγράφονταν στη Συμφωνία Μάθησης τους. Άλλα μέρη που είχαν συχνά λόγο στην επιλογή των μαθημάτων είναι οι καθηγητές (15,8% των περιπτώσεων), οι συντονιστές Εράσμους της Σχολής (14,1%) και οι Ακαδημαϊκοί Συντονιστές Εράσμους (13%).

Το 36% των πανεπιστημίων χρησιμοποιεί το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσσώρευσης Μονάδων (ECTS) ως το μόνο σύστημα βαθμολόγησης, ένα 50% το χρησιμοποιεί σε συνδυασμό με το εθνικό σύστημα, ενώ το υπόλοιπο 14% δεν κάνει καθόλου χρήση του συστήματος ECTS. Για τα πανεπιστήμια που δεν κάνουν αποκλειστική χρήση αυτού του συστήματος, η μετατροπή γίνεται είτε ατομικά από τους καθηγητές (57,1%), ή με χρήση πινάκων μετατροπής που δημιουργήθηκαν από το πανεπιστήμιο (42,9%).

Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι το επίπεδο της γενικής ικανοποίησης της ακαδημαϊκής εμπειρίας στο εξωτερικό δεν επηρεάζεται και πολύ από το επίπεδο της αναγνώρισης με την επιστροφή. Ακόμα και αν δεν λάμβαναν καθόλου αναγνώριση, 86% των φοιτητών θα ήταν ευχαριστημένο.

Όλοι οι ερωτηθέντες φοιτητές έλαβαν την υποτροφία Εράσμους, ενώ ένα 19% των Ελλήνων φοιτητών είχαν και επιπλέον χρηματοδότηση. Στο 23% των ελληνικών ιδρυμάτων οι φοιτητές χάνουν το δικαίωμα σε κάποια άλλη οικονομική ενίσχυση όσο είναι στο εξωτερικό. Σαν αποτέλεσμα, ένα 4% των Ελλήνων φοιτητών Εράσμους έχασε κάποια υποτροφία που λάμβανε προηγουμένως επειδή πήγε Εράσμους.

Ως λύσεις για τα προβλήματα αναγνώρισης υποστηρίζουμε αυτές που προτείνονται από την έρευνα PRIME 2010 για το ευρωπαϊκό επίπεδο, σαφώς όμως προσαρμοσμένες στα ελληνικά δεδομένα. Ειδικότερα για την Ελλάδα, το ESN Greece ζητά την πλήρη εφαρμογή όλων των υπουργικών αποφάσεων που αφορούν την εφαρμογή των συστημάτων ECTS και DS και παροτρύνει τα ελληνικά ΙΑΕ να κινηθούν προς την απόκτηση των ECTS και DS labels.

1. Εισαγωγή

Η διεθνής ανταλλαγή είναι αδιαμφισβήτητα μια προστιθέμενη αξία στο βιογραφικό ενός φοιτητή. Συμπληρώνει την ακαδημαϊκή γνώση που αποκτάται με ευκαιρίες για προσωπική ανάπτυξη και βοηθά τους φοιτητές να αποκτήσουν τις δεξιότητες που απαιτούνται για την αγορά εργασίας. Είναι επίσης ένα από τα σημαντικότερα βήματα προς τη δημιουργία ενός κοινού Ευρωπαϊκού Χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Η διάσκεψη των Ευρωπαίων υπουργών που είναι αρμόδιοι για την τριτοβάθμια εκπαίδευση στις χώρες της Μπολόνια, προσδιόρισε τον Απρίλιο του 2009 στο Leuven/Louvain-la-Neuve την κινητικότητα ως έναν από τους βασικούς παράγοντες για τη βελτίωση της ποιότητας της Ανώτατης

Το πρόγραμμα Εράσμους της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπήρξε η πιο επιτυχημένη πρωτοβουλία του είδους του, επιτρέποντας σε έως και 200,000 Ευρωπαίους φοιτητές ανά χρόνο να ζήσουν και να σπουδάσουν σε μια άλλη χώρα. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των φοιτητών ανταλλαγής περιλαμβάνονται στον λεγόμενο "Καταστατικό χάρτη φοιτητών Εράσμους" το οποίο πρέπει να δοθεί σε κάθε φοιτητή πριν την αναχώρησή του για σπουδές ή για εργασιακή κινητικότητα. Το έγγραφο αυτό αναφέρει ότι οι φοιτητές Εράσμους έχουν το δικαίωμα για υποχρεωτική Συμφωνία Μάθησης πριν από την αναχώρηση, καθώς και για πλήρη αναγνώριση των σπουδών τους στο εξωτερικό από το Ίδρυμα Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΙΑΕ) από το οποίο προέρχονται κατά την επιστροφή².

1.1 Ιστορικό του έργου

Το Erasmus Student Network (ESN) αποτελεί μια από τις βασικές φοιτητικές οργανώσεις που ασχολούνται με διεθνή κινητικότητα των φοιτητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ευρώπη. Το ESN ιδρύθηκε το 1989 με στόχο την υποστήριξη του προγράμματος ανταλλαγής φοιτητών Εράσμους στο πλαίσιο της αρχής "φοιτητές βοηθούν φοιτητές". Σήμερα, σύλλογοι ESN υπάρχουν σε περισσότερα από 390 Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα σε 36 Ευρωπαϊκές χώρες. Κάθε χρόνο, το ESN προσφέρει τις υπηρεσίες του σε περισσότερους από 150,000 διεθνείς φοιτητές σε διεθνές, εθνικό και τοπικό επίπεδο. Το ESN εργάζεται για τη δημιουργία ενός περισσότερο κινητικού και ευέλικτου εκπαιδευτικού περιβάλλοντος στηρίζοντας και αναπτύσσοντας την ανταλλαγή φοιτητών σε διάφορα επίπεδα.

Το ESN έχει αναπτυχθεί κατά τη διάρκεια των 20 ετών της ύπαρξής του και έχει γίνει μια ισχυρή φωνή για την κινητικότητα των φοιτητών σε διεθνές επίπεδο. Είναι μέλος του European Youth Forum³ και της πλατφόρμας EUCIS-LLL⁴ καθώς επίσης συνεργάτης σε διάφορα διεθνή και σχετικά με την ποιότητα της κινητικότητας, έργα.

Κάθε χρόνο, το ESN πραγματοποιεί ένα πανευρωπαϊκό ερευνητικό έργο σχετικά με τη συνολική εμπειρία ανταλλαγής των φοιτητών, καλύπτοντας και ακαδημαϊκά και μη ακαδημαϊκά θέματα. Ετησίως, 8,000 - 12,000 φοιτητές από όλη την Ευρώπη απαντούν ερωτήσεις σχετικά με τα κίνητρά τους, τις μαθησιακές τους εμπειρίες και για πολιτιστικά θέματα, μέσω του ESNSurvey.

Τα ESNSurveys του 2006 και του 2007 αποκάλυψαν διάφορα προβλήματα στην αναγνώριση των μαθημάτων στο εξωτερικό. Η αναφορά "Trends V" της Ένωσης Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων έδειξε ότι το 47% των ιδρυμάτων παραδέχεται ότι κάποιοι φοιτητές έχουν προβλήματα με την αναγνώριση των πιστωτικών μονάδων που αποκτήθηκαν στο εξωτερικό. Επιπλέον, δεν έχει παρατηρηθεί σημαντική μείωση από το 2003⁵. Στο ανακοινωθέν από το συνέδριο Leuven / Louvain-la-Neuve του 2009 η αναγνώριση μαθημάτων, νομικά και οικονομικά θέματα, ονομάστηκαν τα κύρια εμπόδια για την κινητικότητα φοιτητών⁶.

² http://ec.europa.eu/education/archive/million/charter_en.pdf, [πράξεις: 22.08.2011]

³ <http://www.youthforum.org/>

⁴ <http://www.eucis-lll.eu/>

⁵ "Trends V: Universities Shaping the European Higher Education Area", Ένωση Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων, <http://www.eua.be/Publications.aspx>, [πράξεις: 22.08.2011]

⁶ Έκθεση απολογισμού για το 2009 της συνθήκης της Μπολόνια, http://www.ond.vlaanderen.be/hogeronderwijs/bologna/conference/documents/Stocktaking_report_2009_FINAL.pdf

Η συζήτηση για τα παραπάνω θέματα, που διενεργήθηκε από το ESN με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, συνεργαζόμενες φοιτητικές οργανώσεις και άλλους ενδιαφερόμενους φορείς έχει δείξει ότι μία πιο εμπεριστατωμένη έρευνα στο θέμα είναι απαραίτητη. Ως εκ τούτου, το Erasmus Student Network (ESN) αποφάσισε να ξεκινήσει την έρευνα "PRIME - Problems of Recognition In Making Erasmus" - το πρώτο ερευνητικό έργο που εστιάζεται στην αναγνώριση των σπουδών στο εξωτερικό και οργανώνεται από εθελοντές. Το PRIME στοχεύει να προσδιορίσει τα κύρια προβλήματα της αναγνώρισης από τις οπτικές γωνίες των φοιτητών και των πανεπιστημίων με σκοπό την παροχή δυνατών λύσεων. Στην πρώτη έκδοση της μελέτης PRIME, το 2009, η συμφωνία των διαδικασιών που αφορούν την παροχή πληροφοριών, την υπογραφή της Συμφωνίας Μάθησης και της αναγνώρισης των πιστωτικών μονάδων που αποκτήθηκαν στο πανεπιστήμιο υποδοχής και οι καταστατικοί χάρτες φοιτητών ήταν τα αντικείμενα της έρευνας. Η έρευνα αποκάλυψε ότι πλήρης αναγνώριση δίνεται μόνο σε λίγο περισσότερο από το 66% των φοιτητών Εράσμους. Επιπλέον, αναγνώρισε τα κοινά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές στην διαδικασία αναγνώρισης. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι παραμένουν πολλές προκλήσεις, συνεπώς είναι απαραίτητη περαιτέρω έρευνα σχετικά με το θέμα. Το PRIME 2010 είναι μια συνέχεια της μελέτης αυτής. Για να κατανοήσουμε πλήρως την τρέχουσα έκθεση, το ESN προτείνει στον αναγνώστη να διαβάσει την αναφορά του PRIME 2009, η οποία μπορεί να βρεθεί στην ιστοσελίδα του ESN⁷.

Όλοι οι φοιτητές που ασχολήθηκαν με το παρόν κείμενο αποτελούν μέλη του ESN Greece το οποίο αφορά το σύνολο των συλλόγων φοιτητών Εράσμους της Ελλάδας που ανήκουν στο ευρύτερο δίκτυο του ESN International - Erasmus Student Network⁸. Στο εθνικό δίκτυο προς το παρόν ανήκουν 12 σύλλογοι από Ανώτατα και Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Αθήνας, των Ιωαννίνων, της Θεσσαλονίκης, του Ηρακλείου και του Πειραιά ενώ ένας ακόμα σύλλογος από την Κοζάνη βρίσκεται υπό ένταξη. Πιο συγκεκριμένα υπάρχουν σύλλογοι στα ακόλουθα ιδρύματα:

1. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - ESN AUTH
2. ΑΤΕΙ Αθήνας - ESN TEI Athens
3. ΑΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας - ESN Western Macedonia (υποψήφιος σύλλογος)
4. ΑΤΕΙ Κρήτης - ESN TEI Crete
5. ΑΤΕΙ Πειραιά - ESN TEI Piraeus
6. Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών - ESN AUA Athens
7. Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών - ESN KAPA Athens
8. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο - ESN NTUA Athens
9. Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών - ESN Athens AUER
10. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων - ESN Ioannina
11. Πανεπιστήμιο Κρήτης - ESN UOC
12. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας - ESN UOM Thessaloniki
13. Πάντειο Πανεπιστήμιο - ESN Panteion

Το δίκτυο του ESN Greece διευρύνεται συνεχώς σε μια προσπάθεια υποστήριξης του προγράμματος Εράσμους και των φοιτητών που συμμετέχουν σε αυτό σε Εκπαιδευτικά Ιδρύματα όλης της Ελλάδος ενώ απολαμβάνει τη συνεργασία και την υποστήριξη του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ).

Αποστολή των συλλόγων είναι να προωθήσουν την κινητικότητα των φοιτητών της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης υπό την αρχή "Φοιτητές Βοηθούν Φοιτητές". Οι δραστηριότητες που απασχολούν τους συλλόγους και συνεπώς το δίκτυο αφορούν αφενός τους εισερχόμενους στη χώρα μας φοιτητές Εράσμους, αφετέρου την προώθηση του προγράμματος Εράσμους στους φοιτητές των ελληνικών

⁷ http://www.esn.org/sites/default/files/PRIME%20Booklet%20WEB_0.pdf, [cited: 22.08.2011]

⁸ <http://www.esn.org/>

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το δίκτυο, τις δράσεις του τους συλλόγους-μέλη του μπορείτε να ανατρέξετε στην ιστοσελίδα του δικτύου⁹.

1.2 Στόχοι της μελέτης

Οι στόχοι της μελέτης PRIME 2010 είναι στενά συνδεδεμένοι με το στόχο της βελτίωσης της ποιότητας της εμπειρίας σπουδών στο εξωτερικό για τους φοιτητές Εράσμους, προωθώντας έτσι και την αύξηση της μαθησιακής κινητικότητας. Η μελέτη έχει ως στόχο να επιστήση την προσοχή των ενδιαφερομένων στα συνεχιζόμενα προβλήματα και εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές κατά τη διαδικασία της αναγνώρισης. Στοχεύει επίσης στην παροχή ορθών πρακτικών και πιθανών λύσεων.

Η έρευνα, συνδυάζοντας τα πλεονεκτήματα ποιοτικών και ποσοτικών μεθόδων έρευνας, διεξήχθη πανευρωπαϊκά μεταξύ των Εθνικών Υπηρεσιών, Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και φοιτητών, και με βάση την εμπειρία και των αποτελεσμάτων της έρευνας PRIME του 2009, στοχεύει στην παροχή προς τον αναγνώστη μιας σύνθετης εικόνας της διαδικασίας αναγνώρισης στο Ευρωπαϊκό Χώρο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Με τη διερεύνηση των πιο συχνά χρησιμοποιούμενων πρακτικών σε διάφορα πανεπιστήμια και σχολές στην Ευρώπη, η μελέτη ανέλυσε:

- Την παροχή πληροφοριών στα ιδρύματα προέλευσης και υποδοχής.
- Την διαπραγμάτευση και υπογραφή της Συμφωνίας Μάθησης και τα εμπλεκόμενα μέρη.
- Την χρήση πιστωτικών μονάδων και τις επιπτώσεις της για την αναγνώριση.
- Τα συστήματα κατάταξης, μεταφοράς και μετατροπής των βαθμών Εράσμους.
- καθώς και πρόσθετες επιχορηγήσεις, τα δίδακτρα και τις δυνατότητες μεταφοράς των υποτροφιών.

Η ανάλυση που παρουσιάζεται στην έκθεση, αποτελεί μια πολύτιμη πηγή πληροφοριών για τα πανεπιστήμια σχετικά με την κατάσταση και τις διαδικασίες όσον αφορά την αναγνώριση και σε άλλα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το ESN πιστεύει ότι τα αποτελέσματα της μελέτης θα συμβάλουν σε μία αύξηση της ποιότητας και της προσβασιμότητας των προγραμμάτων ανταλλαγών για τους υποψήφιους φοιτητές, σύμφωνα με τους στόχους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και θα αποτελέσει μια πολύτιμη συμβολή στο μέλλον του προγράμματος Εράσμους μετά το 2013.

Ειδικότερα, με το “PRIME 2011: Η ελληνική περίπτωση” που κρατάτε στα χέρια σας, η ελληνική ομάδα που ασχολήθηκε με το PRIME, στηριζόμενη στους ίδιους στόχους ανέλυσε με παρόμοιο τρόπο τα δεδομένα που προήλθαν από τους Έλληνες εξερχόμενους φοιτητές Εράσμους προσφέροντας έτσι στα ιδρύματα, στους φοιτητές και σε κάθε ενδιαφερόμενο μια πλήρη εικόνα της κατάστασης που επικρατεί στην Ελλάδα σχετικά με την αναγνώριση των μαθημάτων. Μέσα από αυτό το κείμενο ευελπιστούμε η προσπάθειά μας να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο για όποιον θελήσει να εμβαθύνει στα προβλήματα, να αναζητήσει τα θετικά στοιχεία των ελληνικών ιδρυμάτων και με βάση αυτά να προτείνει λύσεις για τη βελτίωση της διαδικασίας αναγνώρισης.

⁹ <http://esngreece.gr/>

1.3 Βασικές πληροφορίες για το πρόγραμμα Εράσμους και τον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης

Το πρόγραμμα Erasmus (European Regional Action Scheme for the Mobility of University Students) ιδρύθηκε το 1987. Πρόκειται για μια εμβληματική πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία επιτρέπει στους φοιτητές να σπουδάζουν και να εργαστούν στο εξωτερικό σε μία από τις 34 συμμετέχουσες χώρες για μια ορισμένη χρονική περίοδο (από 3 μήνες έως ένα έτος). Αποτελεί ένα σημαντικό μέρος του προγράμματος δια βίου μάθησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Lifelong Learning Programme - LLP). Μέχρι τα μέσα του 2010 πάνω από 2,2 εκατομμύρια φοιτητές συμμετείχαν στο πρόγραμμα ανταλλαγής Εράσμους παρακολουθώντας μαθήματα σε ένα από περισσότερα από 4.000 ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρώπη.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα Εράσμους και τον ευρωπαϊκό χώρο ανώτατης εκπαίδευσης μπορείτε να βρείτε στο “ESN PRIME Booklet 2010”¹⁰.

¹⁰ <http://www.prime.esn.org/sites/prime.esn.org/files/ESN%20PRIME%20Booklet%202010%20Web.pdf> [σελίδα 15]

2. Η έρευνα PRIME 2011: Η ελληνική περίπτωση

2.1 Μεθοδολογία

Όπως ειπώθηκε παραπάνω, στόχος της έρευνας “PRIME 2011: Η ελληνική περίπτωση” είναι η βελτίωσης της ποιότητας της εμπειρίας σπουδών στο εξωτερικό για τους φοιτητές Εράσμους. Σκοπός μας είναι η στοχοποίηση των αιτιών και των παραγόντων πίσω από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές, καθώς επίσης και η συγκέντρωση καλών πρακτικών που μπορούν να βοηθήσουν στη βελτίωση της εμπειρίας Εράσμους.

Για να επιτευχθεί ο στόχος, το Δίκτυο Φοιτητών Εράσμους (ESN) σχεδίασε δύο ανεξάρτητα ερωτηματολόγια. Ένα για τους φοιτητές και ένα για τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης. Επιπλέον, σημαντικός παράγοντας για την καλύτερη κατανόηση των αποτελεσμάτων υπήρξε η συνέντευξη που παραχώρησε η εθνική μονάδα (IKY) στον Εθνικό Συντονιστή της έρευνας, Νικόλα Σπανουδάκη.

Τα ερωτηματολόγια μπορούν να βρεθούν στο “ESN PRIME Booklet 2010”¹¹. Ήταν διαθέσιμα προς συμπλήρωση από τον Φεβρουάριο έως τον Απρίλιο του 2011. Για την προώθηση των ερωτηματολογίων χρησιμοποιήθηκαν κυρίως ηλεκτρονικά μέσα. Ιστοσελίδες κοινωνικών δικτύων και e-mails ήταν το κύριο εργαλείο όσων προωθούσαν την έρευνα.

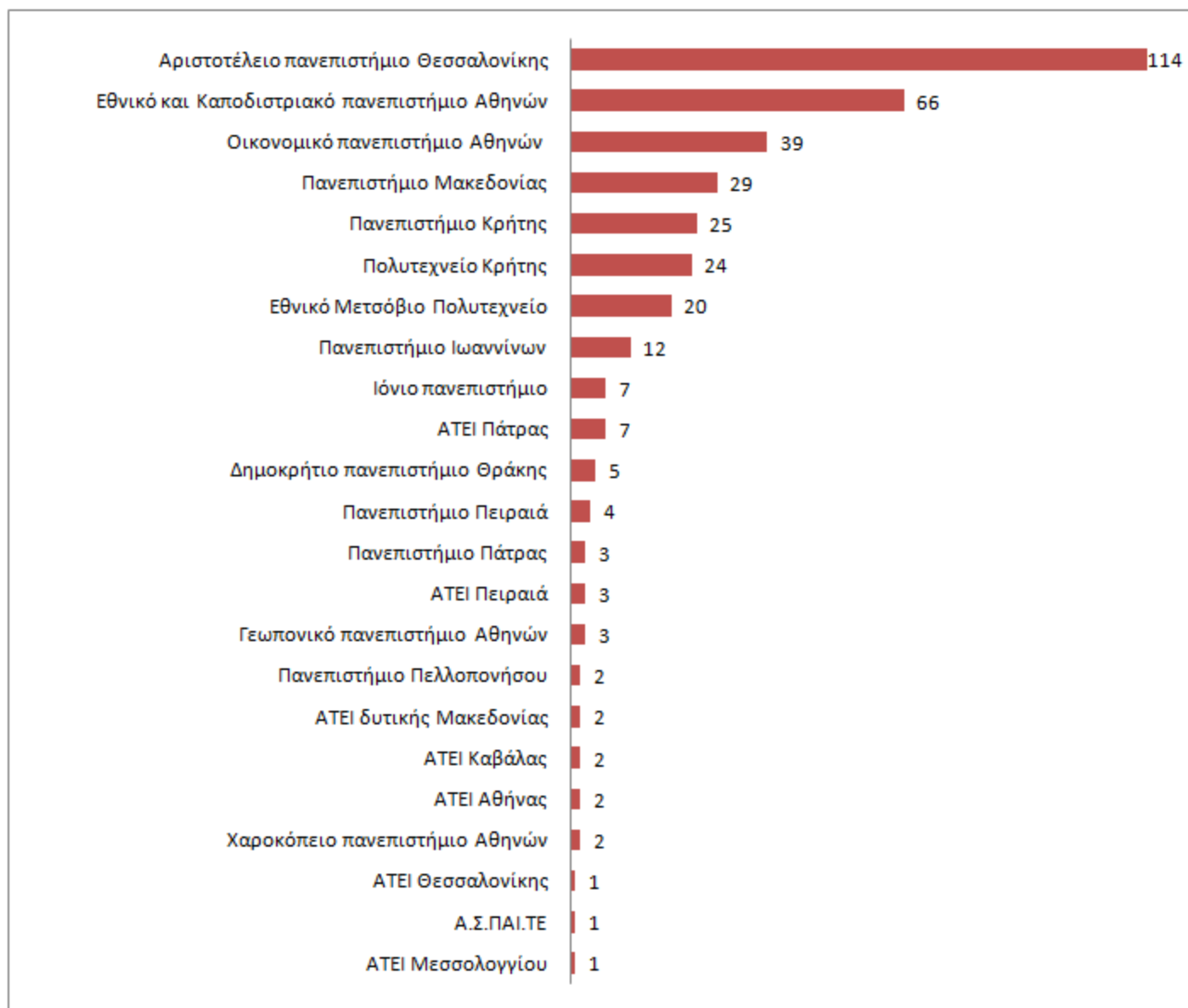
Για να σχηματιστεί καλύτερη εικόνα, ο Εθνικός Συντονιστής της Έρευνας επισκέφτηκε το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών με ένα ερωτηματολόγιο ειδικά σχεδιασμένο για τις Εθνικές Μονάδες. Στην αρχή της συνέντευξης, έγινε μια μικρή περιγραφή του προγράμματος και ζητήθηκε άδεια για ηχογράφηση της συνομιλίας. Κατόπιν, ακολούθησαν γενικές ερωτήσεις για τη δράση της Εθνικής Μονάδας και η συνέντευξη έκλεισε αφού αναλύθηκαν συγκεκριμένοι τομείς, όπως: Παροχή πληροφοριών προς τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης και παρακολούθηση της διαδικασίας αναγνώρισης, Συμφωνία Μάθησης και συνδεόμενα προβλήματα, υιοθέτηση συστήματος ECTS και τα ECTS Labels, χρηματοδότηση και φορητότητα υποτροφιών, καθώς και προβλήματα αναγνώρισης και περιθώρια βελτίωσης.

2.2 Περιγραφή δεδομένων

Χάρη στην προσπάθεια του ESN και την υποστήριξη των πολλών Εθνικών Οργανισμών και πανεπιστημίων σε όλη των Ευρώπη, η έρευνα PRIME είναι βασισμένη σε απαντήσεις από 8908 φοιτητές. Στο συγκεκριμένο βιβλίο θα γίνει μια εμπεριστατωμένη ανάλυση των ελληνικών δεδομένων. Οι Έλληνες φοιτητές που απάντησαν ήταν 368 και τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα 22.

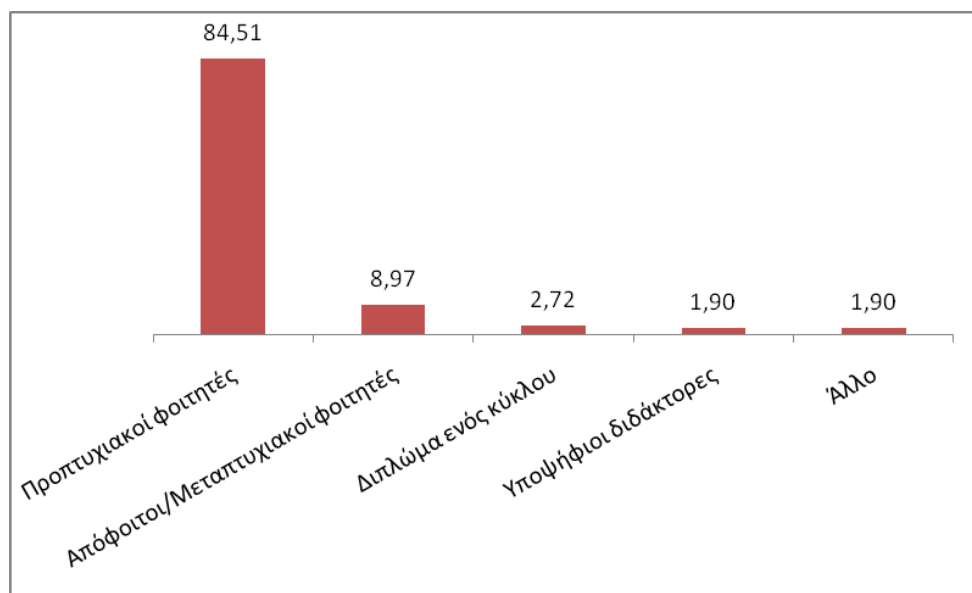
Στο σχήμα 1 φαίνεται το πλήθος των φοιτητών που συμμετείχαν στην έρευνα και από ποιο πανεπιστήμιο προέρχονται.

¹¹ <http://www.prime.esn.org/sites/prime.esn.org/files/ESN%20PRIME%20Booklet%202010%20Web.pdf> [σελίδα 97]

Σχήμα 1: Προέλευση φοιτητών που συμμετείχαν στην έρευνα ανά εκπαιδευτικό ίδρυμα

Τα 22 πανεπιστήμια και ΑΤΕΙ που συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια για τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης είναι τα ακόλουθα: Εθνικό και Καποδιστριακό πανεπιστήμιο Αθηνών, ΑΤΕΙ Πειραιά, πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Οικονομικό πανεπιστήμιο Αθηνών, πανεπιστήμιο Μακεδονίας, ΑΤΕΙ Πάτρας, ΑΤΕΙ Αθήνας, ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης, ΑΤΕΙ Μεσολογγίου, ΑΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, Δημοκρίτειο πανεπιστήμιο Θράκης, Ελληνικό ανοιχτό πανεπιστήμιο, πανεπιστήμιο Αιγαίου, Α.Σ.ΠΑΙ.ΤΕ, Γεωπονικό πανεπιστήμιο Αθηνών, Ιόνιο πανεπιστήμιο, πανεπιστήμιο Πάτρας, πανεπιστήμιο Κρήτης, πολυτεχνείο Κρήτης, πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, ΑΤΕΙ Χαλκίδας, ΑΤΕΙ Κρήτης.

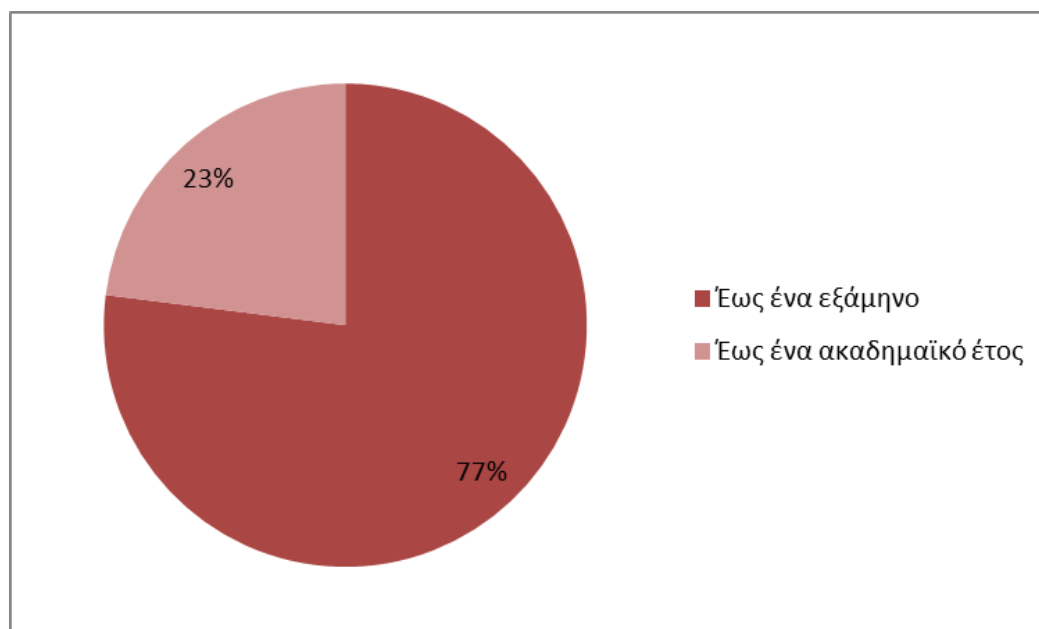
Σχήμα 2: Φοιτητές Εράσμους σύμφωνα με τον τύπο των σπουδών (σε % των φοιτητών, n=368)

Πάνω από 80% όλων των Ελλήνων φοιτητών σε ανταλλαγή, επιλέγει να σπουδάσει στο εξωτερικό κατά τη διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών του, σε αντίθεση με το 55,46% των Ευρωπαίων. Ωστόσο μόνο το 8,97% που έχει περάσει ένα εξάμηνο σε ανταλλαγή είναι μεταπτυχιακοί ή απόφοιτοι. 2,72% από τους φοιτητές σε ανταλλαγή έχει παρακολουθήσει δίπλωμα ενός κύκλου και λιγότερο από 2% είναι υποψήφιοι διδάκτορες.

Σχήμα 3: Πεδία σπουδών στο πανεπιστήμιο προέλευσης (σε % των φοιτητών, n=368)

Αναφορικά με το πεδίο σπουδών των σπουδαστών σε ανταλλαγή στην Ελλάδα, είναι προφανές ότι οι φοιτητές Μηχανικοί, της Διοίκησης Επιχειρήσεων και της Αρχιτεκτονικής φεύγουν στο εξωτερικό πιο συχνά. Μαζί συνιστούν το 25% περίπου του συνόλου των φοιτητών σε ανταλλαγή. Οι ξένες γλώσσες, το δίκαιο, πολιτικές επιστήμες και τα παιδαγωγικά ευθύνονται για ένα επιπλέον 17,88% των φοιτητών. Το υπόλοιπο 57% κατανέμεται ανάμεσα σε άλλους τομείς. Ανάλογα είναι και τα αποτελέσματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Σχήμα 4: Χρόνος που διανύθηκε στο εξωτερικό (σε % των φοιτητών, n=368)

Όσον αφορά το χρόνο παραμονής στο εξωτερικό, η πλειοψηφία των φοιτητών (77%) πήγε στο εξωτερικό για ένα εξάμηνο και το 23% πέρασε ένα ολόκληρο ακαδημαϊκό έτος στο εξωτερικό ή παρέμεινε ακόμη περισσότερο ενώ κανένας από τους Έλληνες ερωτηθέντες δεν πήγε για λιγότερο από 3 μήνες σε σύγκριση με το 2% σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

2.3 Όρια της έρευνας

Η έρευνα PRIME σχεδιάστηκε με σκοπό να ερευνήσει τις διαδικασίες πίσω από τα προγράμματα ανταλλαγής στην Ανώτατη Εκπαίδευση, την αναγνώριση των μαθημάτων που παρακολουθούνται στο εξωτερικό και τα προβλήματα που αντιμετωπίζονται κατά τη διαδικασία αυτή. Η μελέτη επικεντρώθηκε μόνο στο πρόγραμμα Εράσμου, καθώς τα στοιχεία από άλλα προγράμματα δεν επαρκούσαν για την εξαγωγή ασφαλών στατιστικών στοιχείων.

Πιστεύουμε πως το δείγμα των 368 φοιτητών Εράσμου και των 22 Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης είναι αντιπροσωπευτικό του Ακαδημαϊκού πληθυσμού της Ελλάδας. Επιπλέον, σημαντικό ρόλο στην κατανόηση των δεδομένων κατείχε και η συνέντευξη που μας παραχώρησε το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ). Αξίζει να σημειωθεί πως:

1. Οι πιο δραστήριοι φοιτητές και Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης, ίσως ήταν πιο πρόθυμοι να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια. Επιπλέον, τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης με χαμηλό επίπεδο αναγνώρισης μπορεί να ήταν πιο διστακτικά στην προώθηση της έρευνας.
2. Όλα τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης και οι φοιτητές της Ελλάδος είχαν τη δυνατότητα συμμετοχής στην έρευνα. Παρ' όλα αυτά, στα Ιδρύματα που εδρεύει «Σύλλογος Φοιτητών Εράσμου» οι φοιτητές είχαν

περισσότερες πιθανότητες να ενημερωθούν για την έρευνα και να ενθαρρυνθούν να συμμετάσχουν.

3. Τα ερωτηματολόγια ήταν γραμμένα στην Αγγλική γλώσσα. Αυτό ίσως επηρέασε και αποθάρρυνε όσους φοιτητές δεν είχαν επαρκές επίπεδο στην Αγγλική, από τα να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια.
4. Η εγκυρότητα των δεδομένων της έρευνας βασίζεται στο ΙΚΥ, στα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης και στους φοιτητές. Κατά την ανάλυση, θεωρήσαμε πως οι πληροφορίες που λάβαμε από τους ερωτηθέντες ήταν ακριβείς και ανταποκρίνονταν στην πραγματικότητα. Ωστόσο, μερικές αποκλίσεις στις απόψεις των φοιτητών και των Ιδρυμάτων μπορεί να οφείλονται σε ανακριβείς απαντήσεις.

3. Γεγονότα & Σχήματα

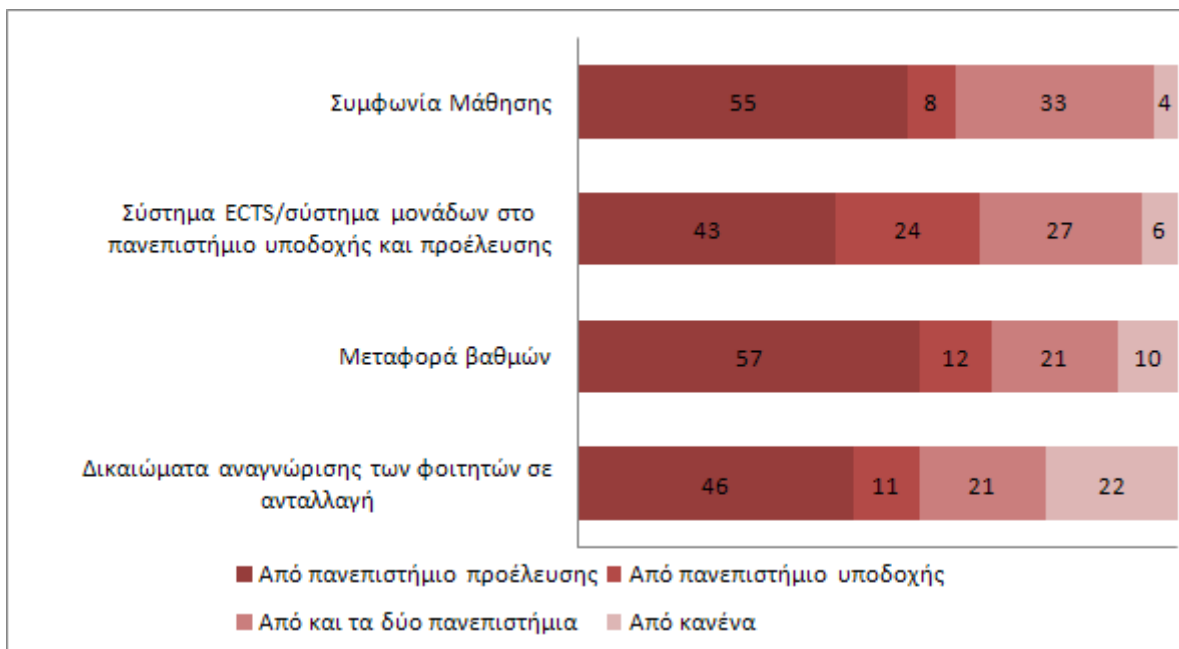
Αυτό το κεφάλαιο του “PRIME 2011: Η ελληνική περίπτωση” παρέχει στον αναγνώστη μια περιγραφική στατιστική ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν. Οι πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν παρουσιάζονται σε πέντε υπο-ενότητες.

Ο στόχος του κεφαλαίου είναι να απεικονίσει μια επισκόπηση της τρέχουσας κατάστασης όσον αφορά διάφορους παράγοντες που καθορίζουν την αναγνώριση των σπουδών στην Ελλάδα. Η περιγραφή αυτή επιτρέπει περαιτέρω έρευνα σχετικά με το θέμα καθώς και τον εντοπισμό των κυριότερων προβλημάτων και λύσεις εξασφαλίζοντας καλύτερη αναγνώριση .

3.1 Παροχή Πληροφοριών

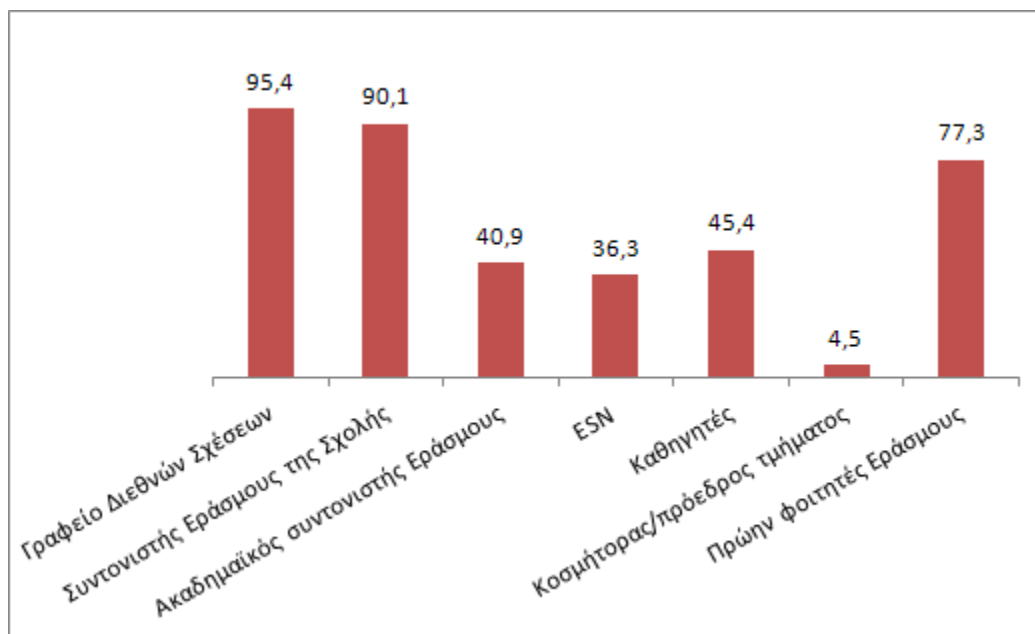
Η παροχή πληροφοριών είναι ένας σημαντικός καθοριστικός παράγοντας στη διαδικασία της αναγνώρισης. Η επαρκής και δέουσα παροχή πληροφοριών σχετικά με την ανταλλαγή Εράσμους, τα φοιτητικά δικαιώματα και οι υποχρεώσεις αυξάνουν το επίπεδο της ευαισθητοποίησης και της ποιότητας της εμπειρίας στο εξωτερικό. Στην έρευνα PRIME 2010, οι φοιτητές ερωτήθηκαν σχετικά με το πότε έλαβαν ενημέρωση , ποια ήταν η μορφή της και ποιοι οι φορείς παροχής της ενημέρωσης. Επίσης τους ζητήθηκε να αξιολογήσουν την αποτελεσματικότητα αυτών των πηγών πληροφοριών. Είναι πολύ σημαντικό να παρέχονται στους φοιτητές ακριβείς πληροφορίες σχετικά με την όλη τη διαδικασία ανταλλαγής πριν ξεκινήσουν για το Εράσμους τους. Ως εκ τούτου, η μελέτη PRIME ερευνήσε επίσης τις διαδικασίες πληροφόρησης των ΙΑΕ.

Τα ιδρύματα προέλευσης αποδεικνύονται, σε γενικές γραμμές, η καλύτερη πηγή πληροφοριών για τους φοιτητές σε σχέση με τα ιδρύματα υποδοχής: το 55% των φοιτητών δηλώνει ότι έλαβε πληροφορίες σχετικά με τη Συμφωνία Μάθησης από το ίδρυμα της προέλευσης. Το ίδρυμα προέλευσης παρέχει επίσης πληροφορίες για τη μεταφορά βαθμολογίας, τα ECTS και τα δικαιώματα για την αναγνώριση μαθημάτων των φοιτητών σε ανταλλαγή πιο συχνά από ό,τι τα ιδρύματα υποδοχής. Τα ιδρύματα υποδοχής παρέχουν στους φοιτητές κυρίως πληροφορίες σχετικά με τη Συμφωνία Μάθησης και τα ECTS (41% και 51% αντίστοιχα), αλλά φαίνεται να είναι λιγότερο αποτελεσματικά για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τη μεταφορά βαθμολογίας και τα δικαιώματα των φοιτητών σε ανταλλαγή.

Σχήμα 5: Ιδρύματα που παρέχουν πληροφορίες στους φοιτητές (σε % των φοιτητών, n=368)

Τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης ρωτήθηκαν σχετικά με τα μέρη που εμπλέκονται στην παροχή των πληροφοριών σχετικά με το Εράσμου για τους εξερχόμενους φοιτητές. Η μελέτη έχει δείξει ότι υπάρχουν αρκετοί πάροχοι των πληροφοριών. Ωστόσο, στην πλειονότητα των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης οι πιο κοινοί πάροχοι πληροφοριών είναι τα Γραφεία Διεθνών Σχέσεων (95%), Οι Συντονιστές Εράσμου της Σχολής παίζουν επίσης σημαντικό ρόλο στην ενημέρωση των φοιτητών σχετικά με το πρόγραμμα Εράσμου (90,1%), όπως και πρώην φοιτητές Εράσμου (77,3%). Στην Ευρώπη αυτά τα ποσοστά κυμαίνονται γύρω στο 70%.

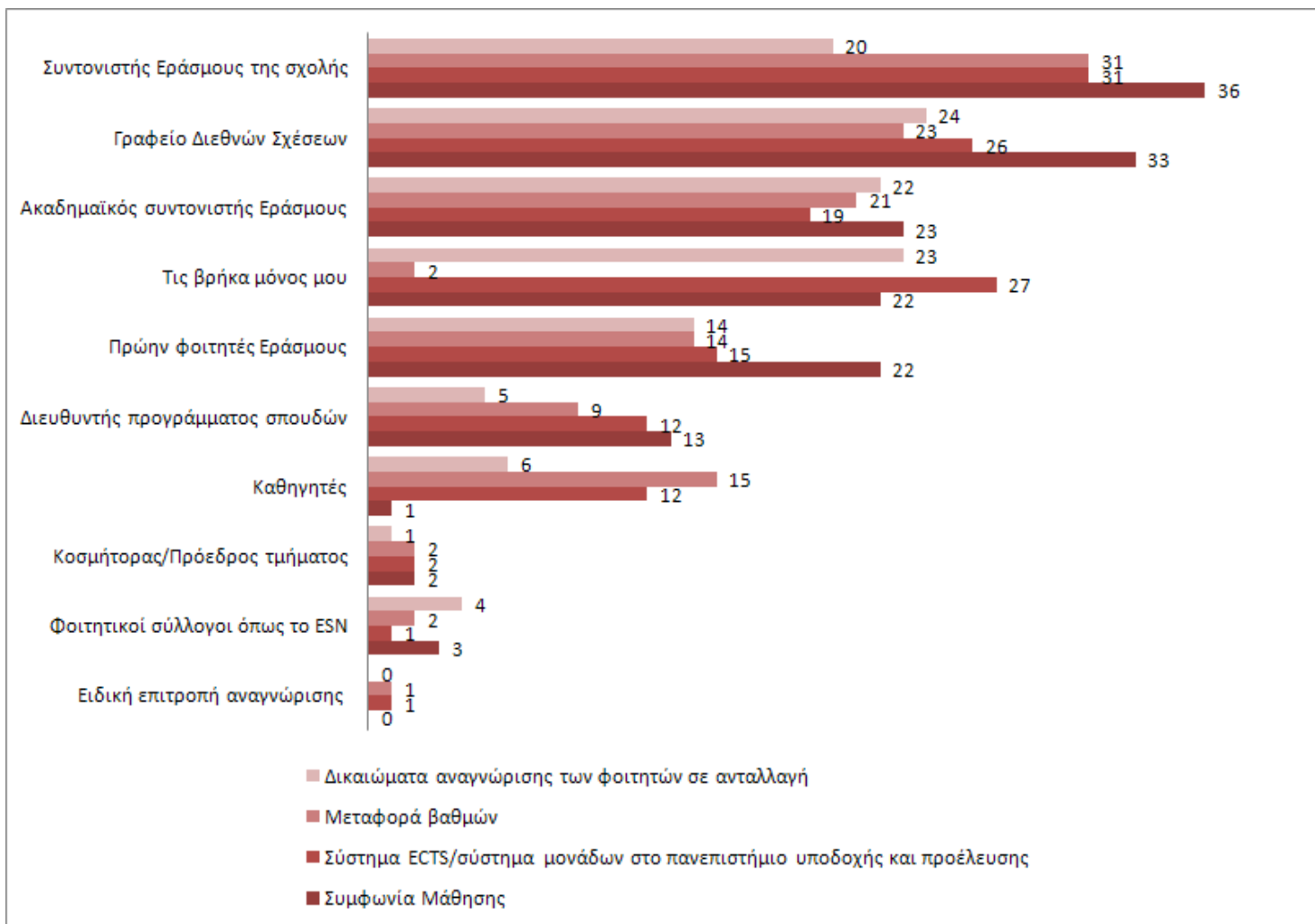

Σχήμα 6: Πάροχοι πληροφοριών στους φοιτητές Εράσμου στα Ιδρύματα (σε % των Ιδρυμάτων, πολλαπλή, n=22)

Οι φοιτητές ερωτήθηκαν για τα μέρη που εμπλέκονται στην παροχή πληροφοριών σχετικά με τη Συμφωνία Μάθησης, το ECTS/σύστημα μεταφοράς πιστωτικών μονάδων, τη μεταφορά βαθμολογίας και τα δικαιώματα των φοιτητών σε ανταλλαγή. Η μελέτη αποκάλυψε σαφώς ότι οι Συντονιστές Εράσμους της Σχολής είναι η κύρια πηγή πληροφοριών για όλα τα θέματα, ακολουθούμενη από Γραφεία Διεθνών Σχέσεων.

Περίπου το 20% των φοιτητών υποστηρίζει ότι ο Ακαδημαϊκός Συντονιστής Εράσμους είναι η κύρια πηγή των πληροφοριών του. Ωστόσο η παροχή πληροφοριών σχετικά με τη Συμφωνία Μάθησης είναι ελαφρώς καλύτερη από την παροχή πληροφοριών σχετικά με άλλα θέματα (23%). Οι πρώην φοιτητές Εράσμους είναι μια πηγή πληροφοριών, κυρίως σχετικά με τη Συμφωνία Μάθησης (22%), και πολύ λιγότερο σε σχέση με τα δικαιώματα αναγνώρισης των φοιτητών σε ανταλλαγή και τη μεταφορά βαθμών (14% και στα δύο). Η προσωπική μελέτη, οι καθηγητές, οι διευθυντές προγράμματος σπουδών, οι σύμβουλοι και οι επικεφαλές των τμημάτων παρέχουν πληροφορίες κυρίως για τη Συμφωνία Μάθησης, το σύστημα ECTS και τους βαθμούς, ενώ ενημερώνουν σε μικρότερο ποσοστό σχετικά με τα δικαιώματά τους για αναγνώριση. Το ποσοστό αυτό αντιστρέφεται όταν πρόκειται για φοιτητικούς συλλόγους, όπως το ESN, παρόλο που θεωρούνται ως πηγή πληροφοριών μόνο για ένα μικρό ποσοστό των φοιτητών. Οι φοιτητικοί σύλλογοι όπως το ESN έχουν σημειωθεί ως φορέας παροχής πληροφοριών σχετικά με τα δικαιώματα για την αναγνώριση περισσότερο από άλλα θέματα. Το ίδιο ακριβώς συμβαίνει και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Αυτή η ανάλυση δείχνει ότι τα ΙΑΕ και οι φοιτητές βλέπουν διαφορετικά τους παρόχους πληροφοριών. Οι πληροφορίες παρέχονται από τα περισσότερα μέρη, αλλά οι φοιτητές δεν τις λαμβάνουν πάντα. Εν κατακλείδι, το Ίδρυμα Ανώτατης Εκπαίδευσης θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την αποτελεσματικότητα της παροχής πληροφοριών από τα μέρη που ασχολούνται, έτσι ώστε να φτάσει όλους τους στοχευόμενους φοιτητές.

Σχήμα 7: Πηγές πληροφόρησης (σε % των φοιτητών, n=368, πολλαπλή)

Η μελέτη αποκάλυψε ότι ο χρόνος παροχής πληροφοριών στους φοιτητές ποικίλει ανάλογα με το είδος των πληροφοριών. Αυτό γίνεται σαφώς ορατό στο Σχήμα 8.

Είναι πολύ σημαντικό να παρέχονται στους φοιτητές ακριβείς και αποτελεσματικές πληροφορίες σχετικά με τη Συμφωνία Μάθησης, καθώς είναι μία από τις βάσεις της διαδικασίας ανταλλαγής. Σύμφωνα με την έρευνα, η παροχή πληροφοριών σχετικά με τη Συμφωνία Μάθησης είναι καλή. Η συντριπτική πλειοψηφία των φοιτητών λαμβάνει πληροφορίες για τη Συμφωνία Μάθησης πριν από την ανταλλαγή της (93,2%), ενώ λιγότερο από το 1% λέει ότι ενημερώθηκε για τη Συμφωνία Μάθησης μετά την ανταλλαγή ή και καθόλου.

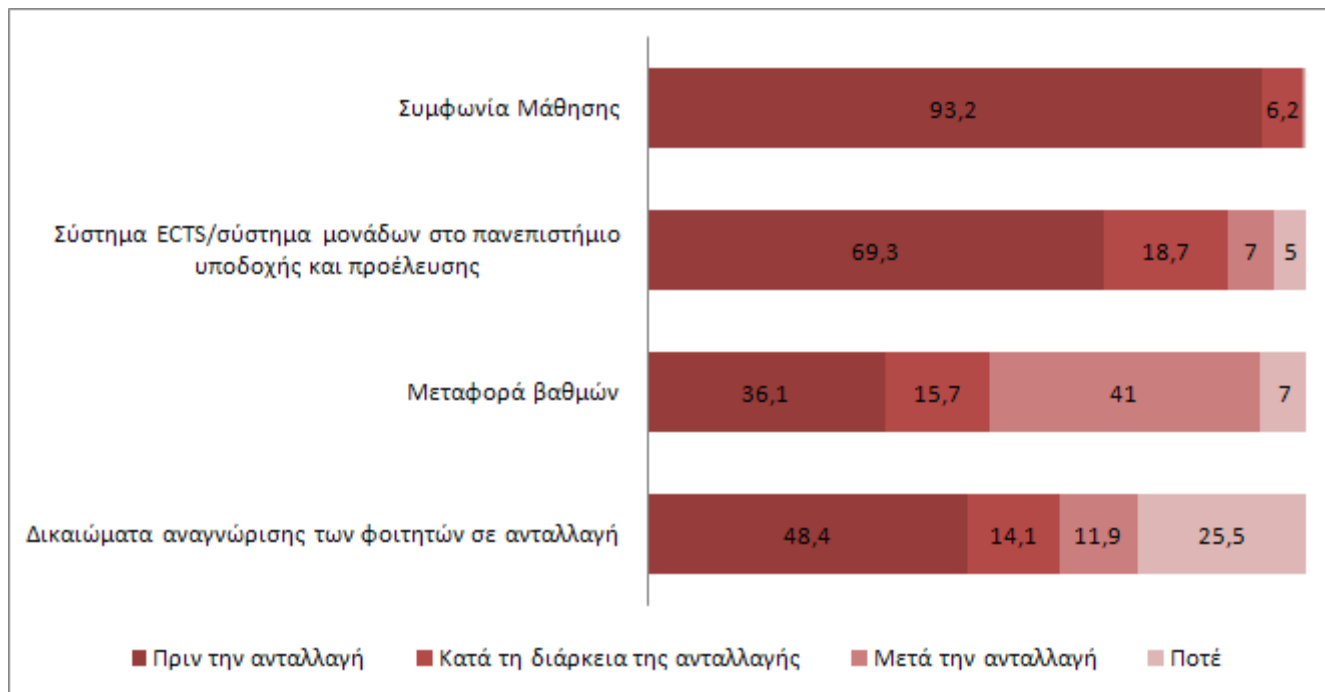
Ένα άλλο σημαντικό θέμα της διαδικασίας ανταλλαγής είναι το σύστημα ECTS και ο υπολογισμός του. Οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες εφοδιάζονται με πληροφορίες σχετικά με το ECTS. Μόνο το 5% δηλώνει ότι ποτέ δεν έλαβε καμία πληροφορία για το θέμα αυτό. Ωστόσο, το ποσοστό των φοιτητών που έλαβε πληροφορίες σχετικά με το ECTS πριν την ανταλλαγή του είναι σημαντικά μικρότερο από εκείνο των φοιτητών που έλαβε πληροφορίες σχετικά με τη Συμφωνία Μάθησης (69,3%).

Ο αριθμός αυτός είναι ακόμη χαμηλότερος, όταν πρόκειται για πληροφορίες σχετικά με τη μεταφορά βαθμών. Μόνο 36,1% από τους ερωτηθέντες δήλωσε ότι έλαβε πληροφορίες σχετικά με τη μεταφορά βαθμολογίας πριν από την ανταλλαγή του και 7,1% από αυτούς δεν έλαβε ποτέ καμία πληροφορία σχετικά με αυτό το θέμα.

Το επίπεδο της παροχής πληροφοριών σχετικά με τα δικαιώματα αναγνώρισης απέχει κατά πολύ από το ικανοποιητικό επίπεδο. Λιγότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες δήλωσαν ότι έλαβαν αυτό το είδος των πληροφοριών πριν από την ανταλλαγή τους. Επιπλέον, 25,5% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι δεν έλαβε ποτέ καμία

πληροφορία σχετικά με τα δικαιώματά του ως φοιτητές σε ανταλλαγή.

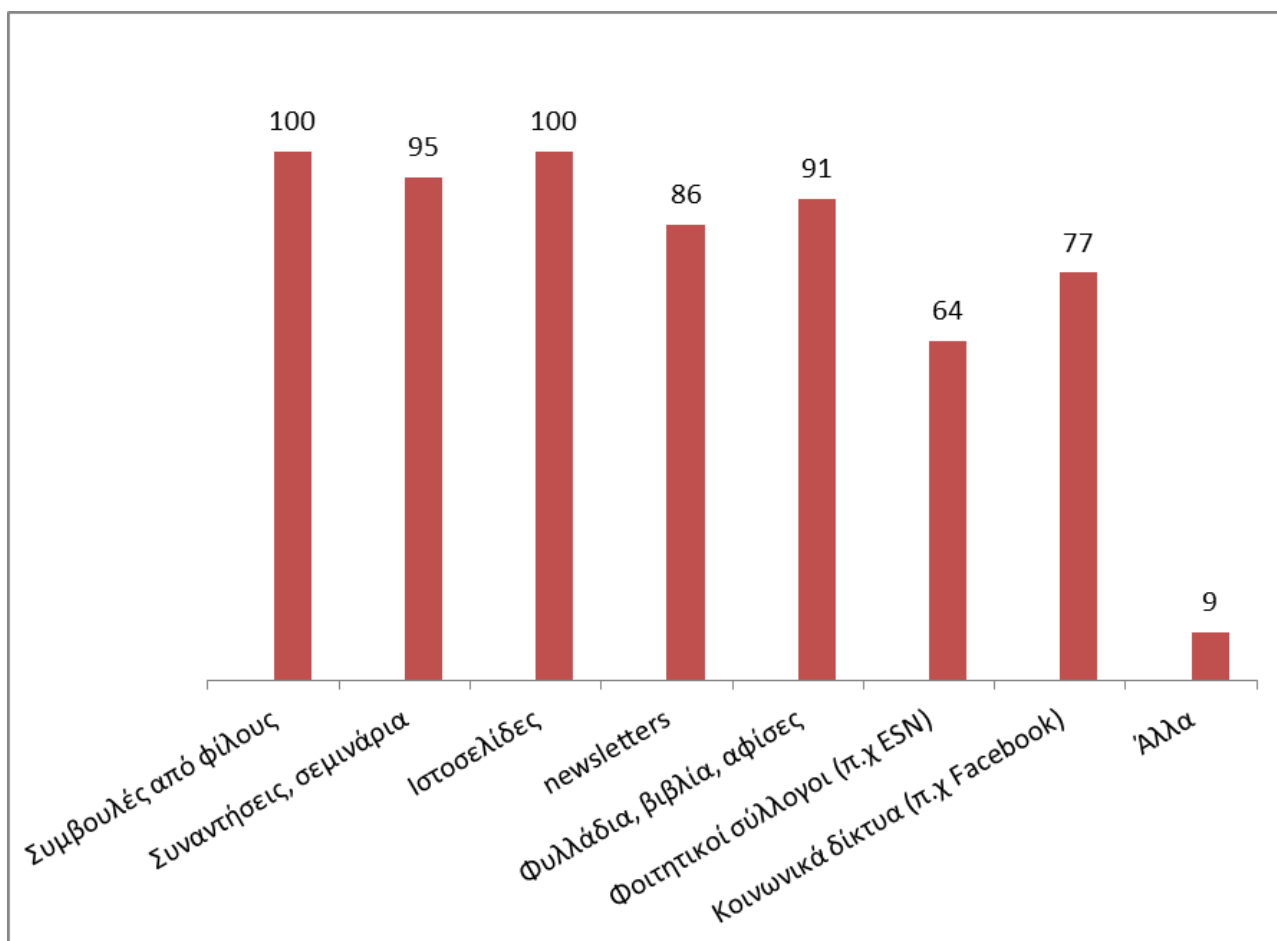
Εκτός από τα μέρη που παρέχουν στους φοιτητές τις πληροφορίες για τη Συμφωνία Μάθησης το σύστημα ECTS, τη μεταφορά βαθμών και τα δικαιώματα αναγνώρισης, φοιτητές, καθώς και τα ιδρύματα ρωτήθηκαν σχετικά με τη μορφή παροχής πληροφοριών. Η μελέτη δείχνει ότι τα ιδρύματα χρησιμοποιούν ποικίλα μέσα για να παρέχουν πληροφορίες στους φοιτητές.

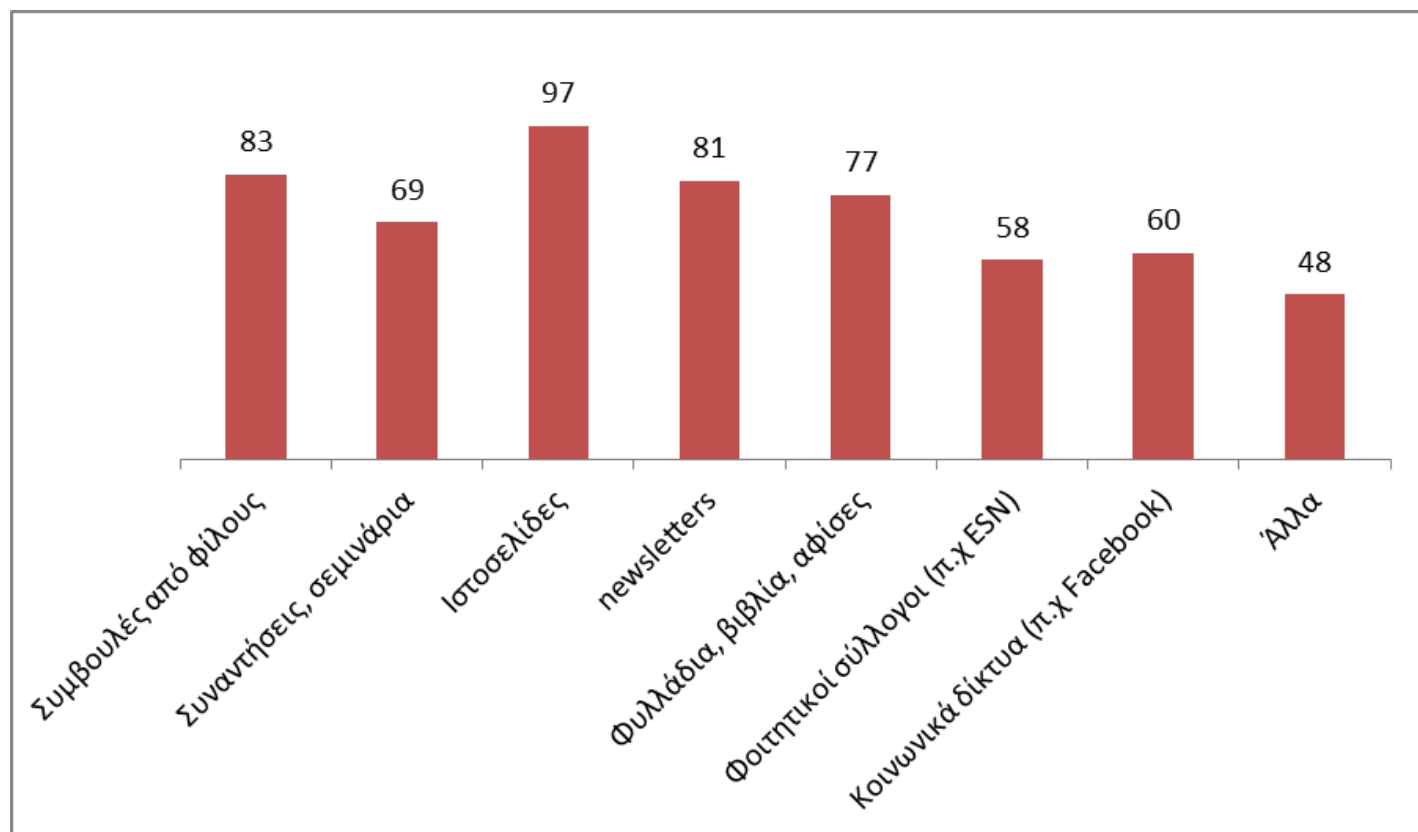
Σχήμα 8: Χρόνος κατά τον οποίο οι φοιτητές Εράσμους έλαβαν πληροφόρηση (σε % των φοιτητών, n=368)

Όλα τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης χρησιμοποιούν ιστοσελίδες (100%), σχεδόν όλα τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης παρέχουν στους φοιτητές πληροφορίες με ατομική παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών (95%) ή μοιράζοντας φυλλάδια (91%). Οι φοιτητικοί σύλλογοι και οι υπηρεσίες κοινωνικής δικτύωσης χρησιμοποιούνται από την πλειοψηφία των ελληνικών Ιδρυμάτων (64% και 77% αντίστοιχα) σε αντίθεση με τα ευρωπαϊκά ιδρύματα.

Οι φοιτητές χρησιμοποιούν τα παραπάνω μέσα παροχής πληροφοριών σε διαφορετικό βαθμό. Οι ιστοσελίδες είναι η πιο συχνά χρησιμοποιούμενη μορφή παροχή πληροφοριών, που χρησιμοποιείται από το 97% των φοιτητών. Ακολουθούν οι συμβουλές από φίλους (83%), οι συναντήσεις και τα σεμινάρια (69%), ενημερωτικά δελτία και e-mail. Έντυπα, φυλλάδια, διαφημιστικά φυλλάδια και αφίσες χρησιμοποιούνται από το 77% των φοιτητών, ενώ τα κοινωνικά δίκτυα και οι φοιτητικοί σύλλογοι, όπως το ESN, τα χρησιμοποιούν κατά 60% και 58% αντίστοιχα. Μπορούμε να δούμε ότι αυτές οι δύο τελευταίες μορφές παροχής πληροφοριών είναι πιο δημοφιλείς μεταξύ των φοιτητών από Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης, η τελευταία χρήση τους μάλλον σπάνια. Οι φοιτητές είναι επίσης πιο απρόθυμοι να χρησιμοποιήσουν άλλα μέσα ενημέρωσης. Μόνο το 48% από αυτούς χρησιμοποιεί και άλλες μορφές πληροφόρησης.

Σχήμα 9: Χρήση μορφών παροχής πληροφοριών (σε % των Ιδρυμάτων, n=22)

Σχήμα 10: Χρήση μορφών παροχής πληροφοριών (σε % των φοιτητών, n=368)

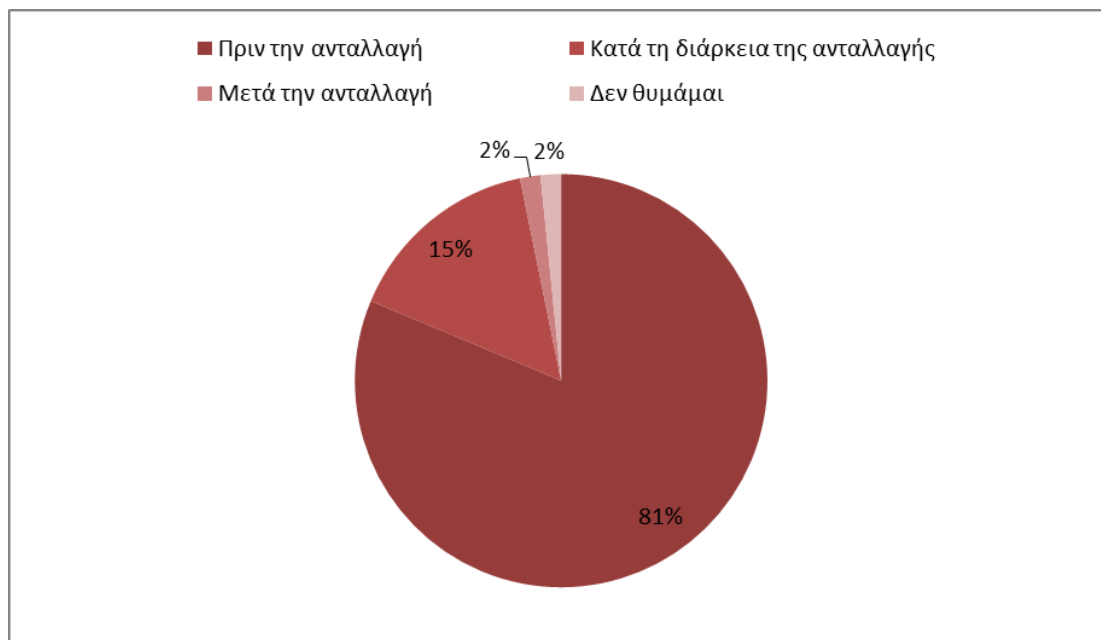
Σχήμα 11: Παρεχόμενα έγγραφα από τα Ιδρύματα προς τους φοιτητές πριν την αναχώρηση, (n=22, πολλαπλή)

Κάθε εξερχόμενος φοιτητής, από τη στιγμή που υπογράφει Συμφωνία Μάθησης με το ίδρυμα προέλευσής του, θα πρέπει να του δοθεί ο Χάρτης του Φοιτητή Εράσμου, ένα έγγραφο που περιέχει όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των φοιτητών σε ανταλλαγή. Ωστόσο, σύμφωνα με τη μελέτη, μόνο το 68% των ελληνικών Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης παρέχει στους φοιτητές αυτό το Χάρτη. Επιπλέον, μόνο το 27% των ΙΑΕ παρέχει στους φοιτητές τον Πανεπιστημιακό Χάρτη Εράσμου, ένα έγγραφο που όλοι οι φοιτητές θα έπρεπε να έχουν τη δυνατότητα να γνωρίσουν. Αυτοί οι αριθμοί είναι ακόμα μικρότεροι σε ευρωπαϊκό επίπεδο (57,2% και 19% αντίστοιχα). Επιπλέον, μόνο το 32% των ΙΑΕ δηλώνει ότι παρέχει στους φοιτητές πίνακες μετατροπής βαθμών και πιστωτικών μονάδων.

3.2 Συμφωνία Μάθησης

Η Συμφωνία Μάθησης μπορεί να τροποποιηθεί κατά τη διάρκεια της φοίτησης, αλλά οι τροποποιήσεις της πρέπει να γίνουν δεκτές και πάλι από τα τρία μέρη. Μετά το τέλος της ανταλλαγής, ο φορέας υποδοχής παρέχει στο φοιτητή καθώς και στο πανεπιστήμιο προέλευσης ένα πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας, ένα έγγραφο που παρουσιάζει ποια από τα μαθήματα από τη Συμφωνία Μάθησης παρακολούθησε και ολοκλήρωσε με επιτυχία ο φοιτητής. Η αναγνώριση όλων αυτών των ενοτήτων ως αναπόσπαστο μέρος των προγραμμάτων σπουδών των φοιτητών αποτελεί υποχρέωση για το ίδρυμα προέλευσης, με την εγγύηση από το Πανεπιστημιακό Χάρτη Εράσμου.

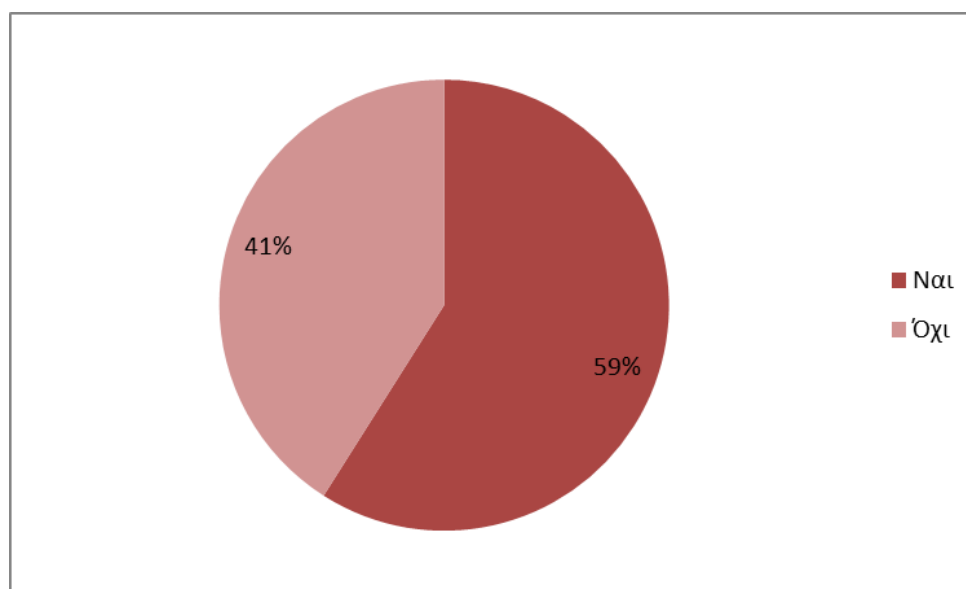
Ακόμη και αν η Συμφωνία Μάθησης υποτίθεται ότι υπογράφεται πριν από την αναχώρηση, μόνο 81% των Ελλήνων φοιτητών Εράσμου το πράττει. Το 15% υπέγραψε τη Συμφωνία Μάθησης κατά τη διάρκεια της περιόδου ανταλλαγής και το 2% μόνο μετά την επιστροφή του από την ανταλλαγή. 2%, δεν θυμάται. Κανένας από τους ερωτηθέντες δεν υποστήριξε ότι δεν είχε υπογράψει τη Συμφωνία Μάθησης καθόλου. Τα αποτελέσματα ταιριάζουν με τα ευρωπαϊκά.

Σχήμα 12: Περίοδος υπογραφής της Συμφωνίας Μάθησης (σε % των φοιτητών, n=368)

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει μια επίσημη, συνιστώμενη μορφή της Συμφωνίας Μάθησης. Αυτήν τη μορφή χρησιμοποιούν όλα (100%) τα ελληνικά Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης που συμμετείχαν στην έρευνά μας.

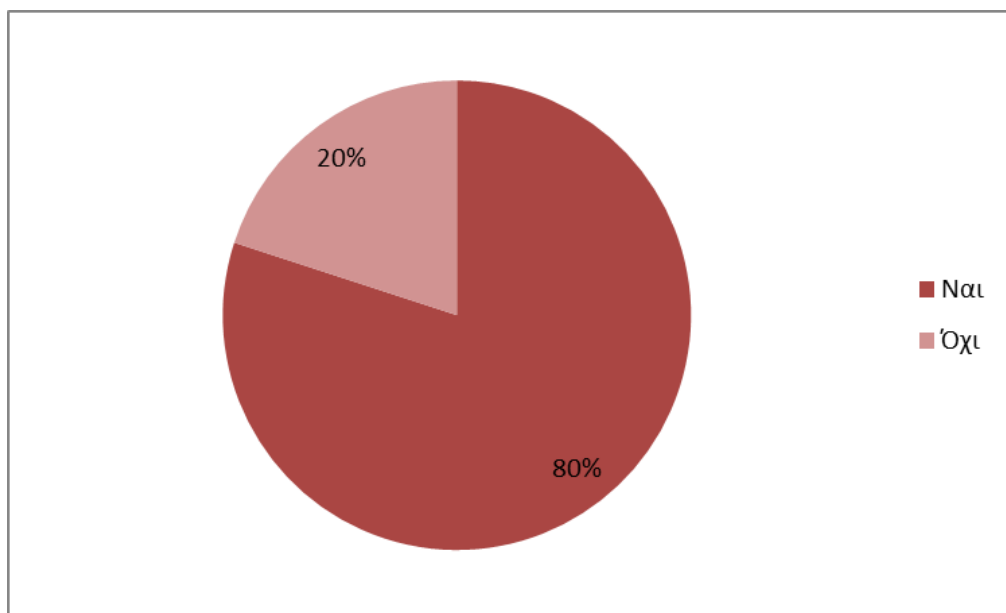
Ενώ η επίσημη μορφή της Συμφωνίας Μάθησης θα έπρεπε να είναι αρκετή, στο 59% των φορέων που ερωτήθηκαν, οι φοιτητές έπρεπε να υπογράψουν επιπλέον έντυπα ή έγγραφα που προετοιμάστηκαν από τα πανεπιστήμιά τους.

Σχήμα 13: Χρήση άλλων εγγράφων που υπογράφονται από τους φοιτητές μαζί με τη Συμφωνία Μάθησης (σε % των Ιδρυμάτων, n=22)

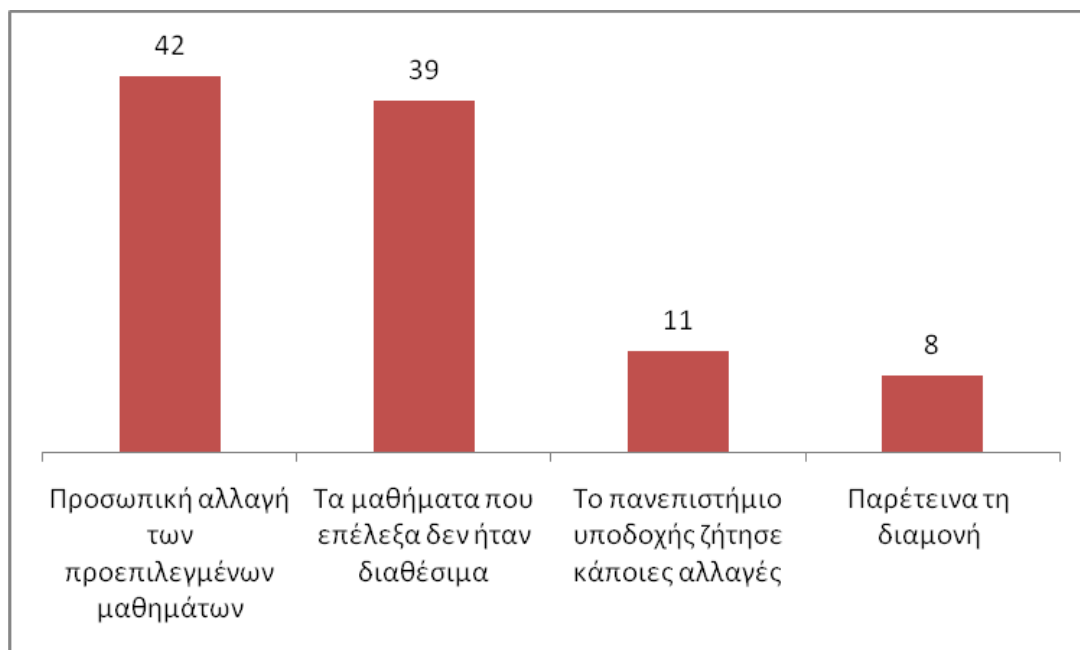
Μερικές φορές, μετά την υπογραφή της Συμφωνίας Μάθησης, δεν είναι δυνατόν για έναν φοιτητή να κρατήσει ό, τι είχε συμφωνηθεί. Το 80% των φοιτητών Εράσμους κάνει αλλαγές στις Συμφωνίες Μάθησής του, ένας αριθμός που

δείχνει ότι η διαδικασία αυτή είναι κοινή μεταξύ των φοιτητών σε ανταλλαγή.

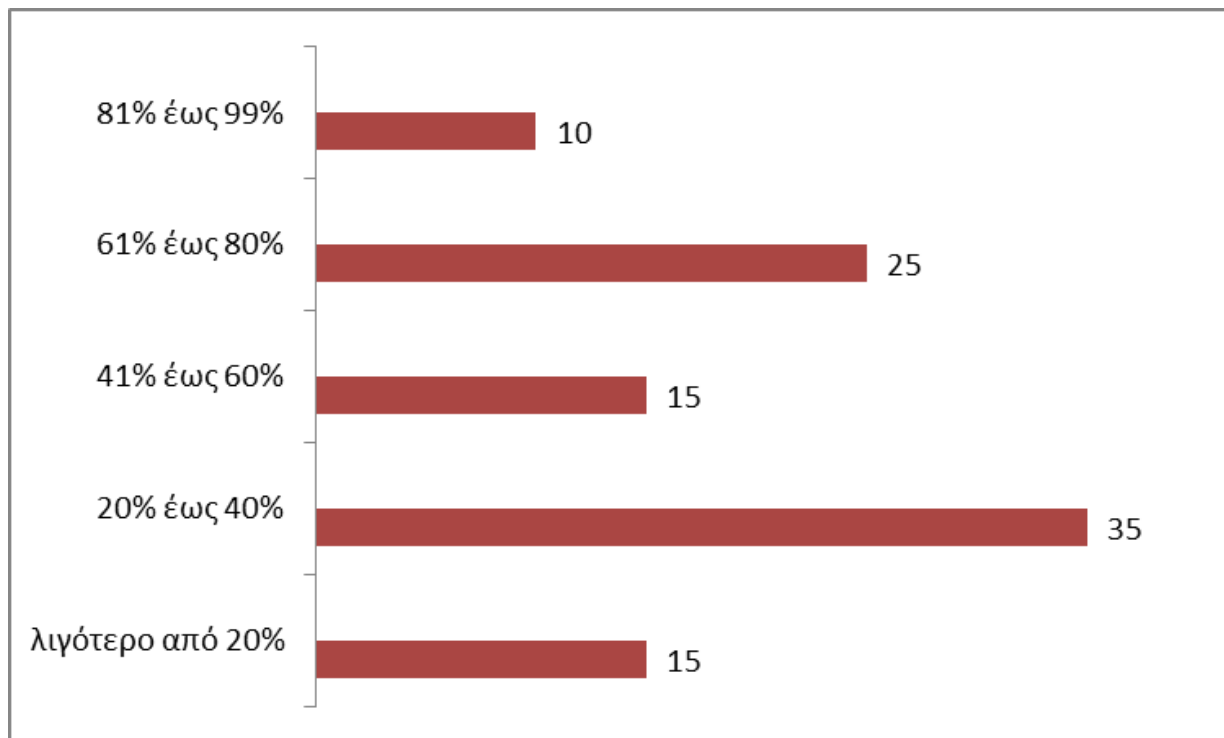
Σχήμα 14: Φοιτητές που έκαναν αλλαγές στη Συμφωνία Μάθησης (σε % των φοιτητών, n=368)

Οι κύριοι λόγοι για τις αλλαγές είναι προσωπική επιλογή (περίπου 42%), ακολουθούμενη από την “έλλειψη διαθεσιμότητας των μαθημάτων που είχα επιλέξει” (39%). Για το 11% των ερωτηθέντων το πανεπιστήμιο υποδοχής ζητούσε αλλαγές, και ένα 8% δήλωσε ότι έπρεπε να αλλάξει τη Συμφωνία Μάθησης μετά την παράταση της διαμονής του στο εξωτερικό.

Σχήμα 15: Λόγοι για αλλαγές στη Συμφωνία Μάθησης (σε % των φοιτητών, n=294, πολλαπλή)

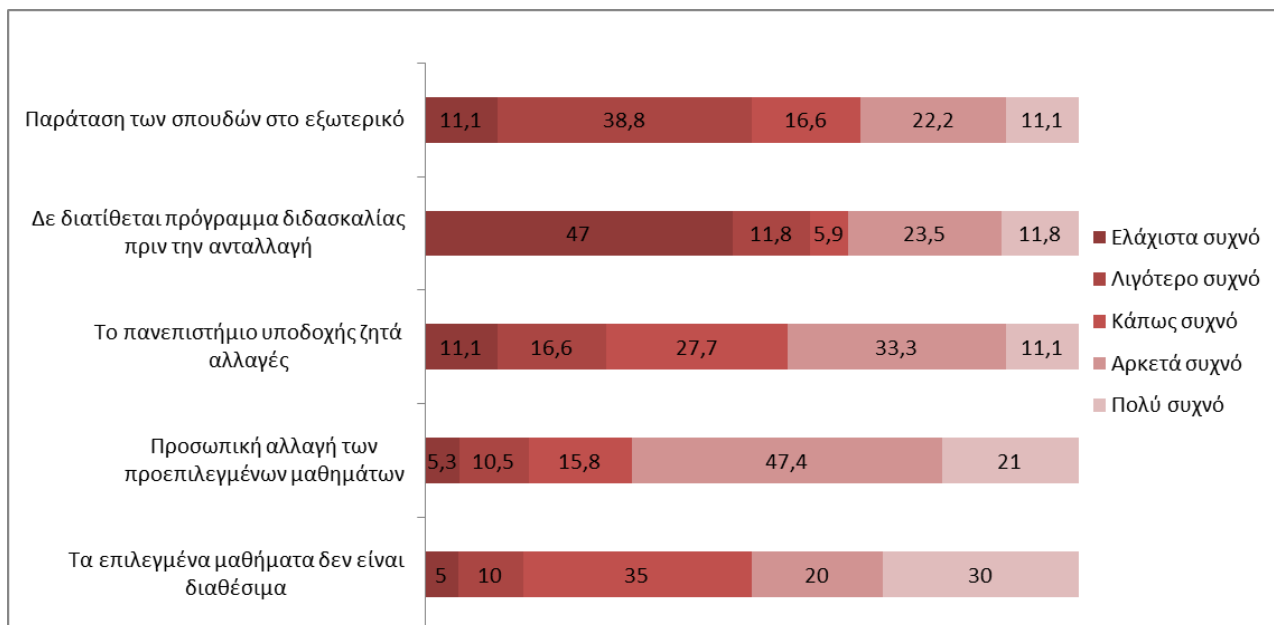
Επίσης, τα ερωτηθέντα από το PRIME Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης κλήθηκαν να εκτιμήσουν το ποσοστό των φοιτητών σε ανταλλαγή του ιδρύματός τους, οι οποίοι έκαναν αλλαγές μετά τη συμφωνία που έχει υπογραφεί. Η έρευνα δείχνει ότι στα μισά ιδρύματα το ποσοστό κυμαίνονταν πάνω από 41% για κάποιες αλλαγές στη Συμφωνία Μάθησης αφού είχε υπογραφεί επισήμως. Ένα 35% απάντησε πως οι αλλαγές στη Συμφωνία Μάθησης κυμαίνονται γύρω στο 20% με 40% ενώ μόνο 15% απάντησε πως οι αλλαγές είναι περιορισμένες στο 20% και κάτω.

Σχήμα 16: Εκτιμώμενο ποσοστό των φοιτητών που κάνουν αλλαγές στη Συμφωνία Μάθησης (σε % των Ιδρυμάτων, n=20)

Οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να εκτιμήσουν το λόγο που, κατά τη γνώμη τους, οι φοιτητές άλλαζαν τις Συμφωνίες Μάθησης. Σύμφωνα με τα ελληνικά ΙΑΕ ο πιο συχνός (30%) λόγος για την πραγματοποίηση αλλαγών είναι ότι τα επιλεγμένα μαθήματα δεν είναι διαθέσιμα στο πανεπιστήμιο υποδοχής μετά την άφιξή τους. Η επόμενη πιο συχνή αιτία σύμφωνα με το 21% των ερωτηθέντων είναι η προσωπική αλλαγή των προεπιλεγμένων μαθημάτων. Σε αντίθεση, τα ευρωπαϊκά αποτελέσματα δείχνουν ότι δεύτερη αιτία είναι πως τα πανεπιστήμια υποδοχής δεν παρέχουν κανένα πρόγραμμα σπουδών πριν από την ανταλλαγή. Λίγο πιο πολύ από το 10% θεωρεί ότι επιφέρει την αλλαγή το πανεπιστήμιο υποδοχής όταν ζητά αλλαγές, το ότι δε διατίθεται πρόγραμμα διδασκαλίας και η παράταση των σπουδών στο εξωτερικό.

Συγκρίνοντας τις απαντήσεις των δύο αυτών ομάδων, φαίνεται ότι οι πιο συχνοί λόγοι για την αλλαγή της Συμφωνίας Μάθησης είναι ότι τα επιλεγόμενα μαθήματα δεν είναι πλέον διαθέσιμα στο πανεπιστήμιο υποδοχής και ότι οι φοιτητές επιλέγουν μόνοι τους να αλλάξουν τα μαθήματα. Και τα δύο μέρη έχουν πλήρη επίγνωση του προβλήματος. Αυτή η κοινή γνώση θα πρέπει να είναι ένα πρώτο βήμα για να ξεκινήσουν οι προσπάθειες για την επίλυση αυτού του κύριου θέματος.

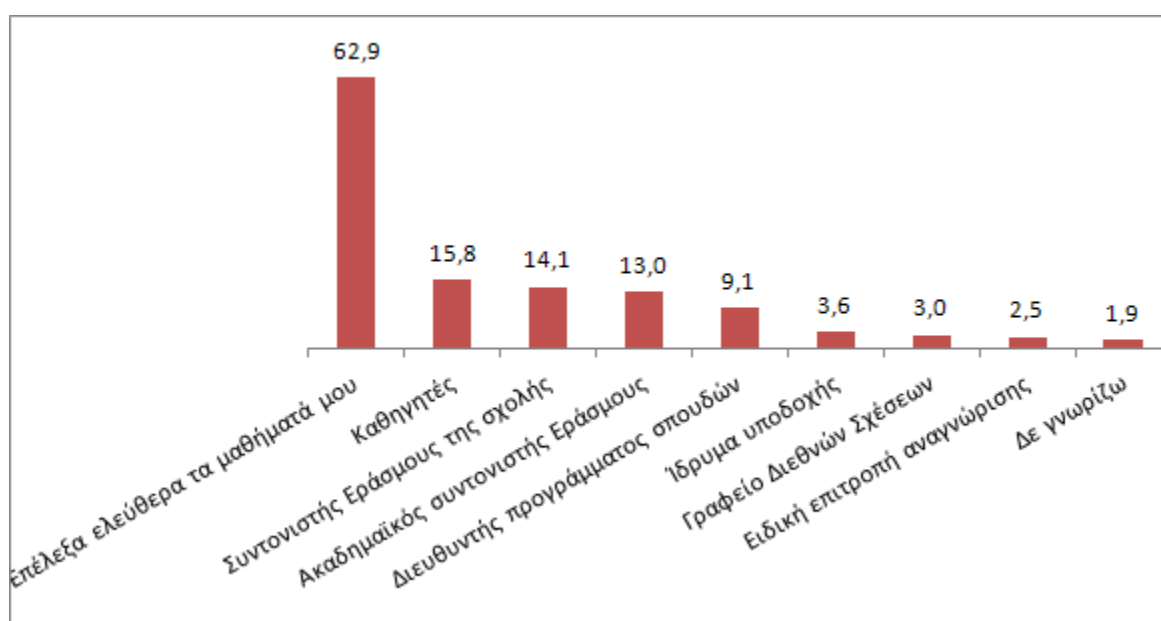

Σχήμα 17: Λόγοι για τους οποίους οι φοιτητές αλλάζουν τη Συμφωνία Μάθησης (σε % των Ιδρυμάτων, n=22)

Για να διαπιστώσουμε ποιοι εμπλέκονται στη διαδικασία επιλογής των μαθημάτων που βρίσκονται στην τελική μορφή της Συμφωνίας Μάθησης ρωτήσαμε τους φοιτητές σχετικά με αυτό το ζήτημα.

Το 62,9% των φοιτητών απάντησε πως μπόρεσε να επιλέξει ελεύθερα τα μαθήματά του όπως αυτά αναγράφονταν στη Συμφωνία Μάθησής του. Από την έρευνα προκύπτει πως λόγο στην επιλογή των μαθημάτων έχουν επίσης οι καθηγητές σε ποσοστό 15,8% και σε μικρότερο βαθμό ο συντονιστής Εράσμου της Σχολής (14,1%) ή ο Ακαδημαϊκός Συντονιστής Εράσμου.

Το ποσοστό των Ελλήνων φοιτητών που επιλέγουν μόνοι τους τα μαθήματά τους κρίνεται αρκετά μεγάλο σε σύγκριση με τον μέσο ευρωπαϊκό όρο (48,8%).

Σχήμα 18: Εμπλεκόμενοι στην επιλογή μαθημάτων στη Συμφωνία Μάθησης (πολλαπλή, σε % των φοιτητών, n=361)

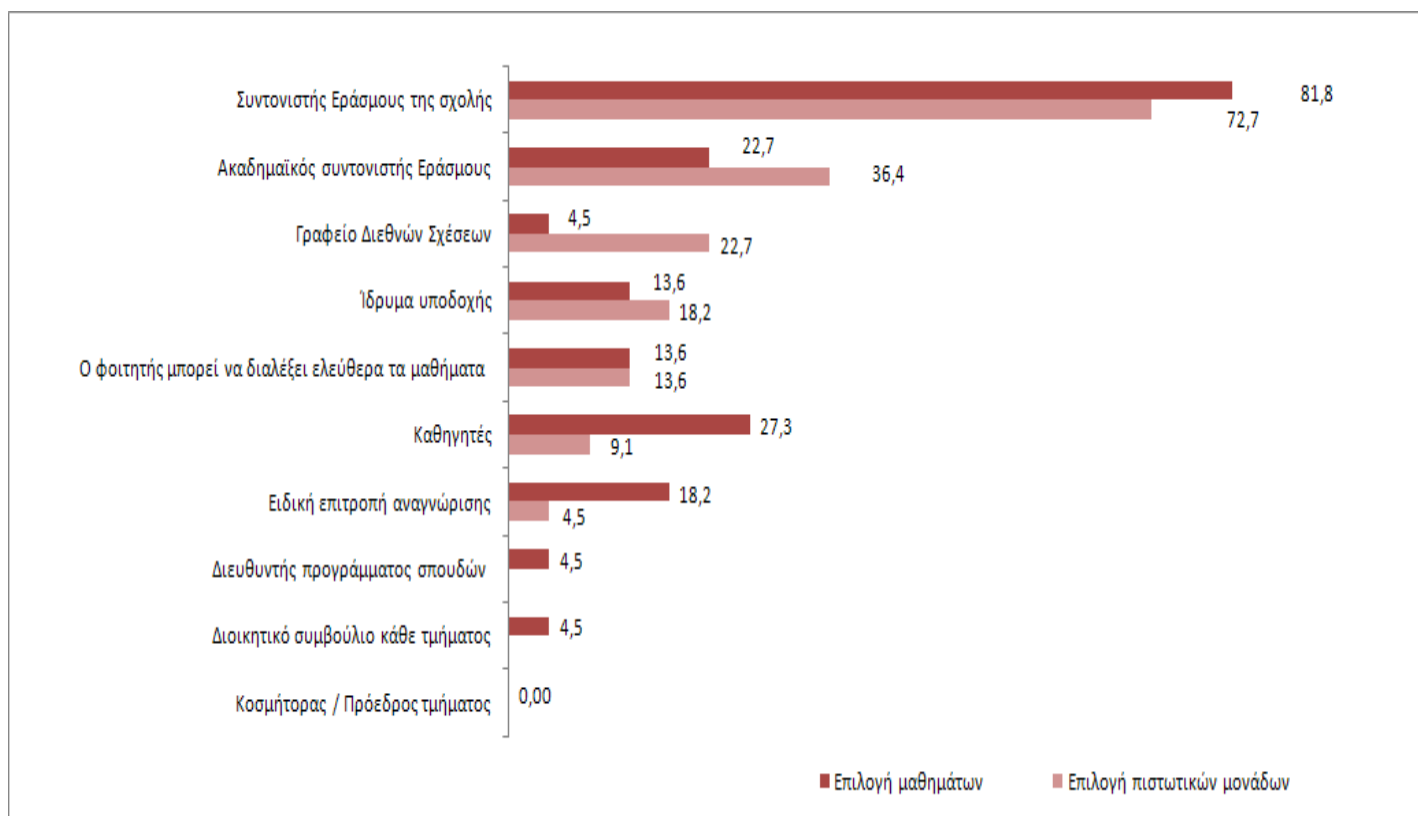
Τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης ρωτήθηκαν επίσης σχετικά με το ποιοι εμπλέκονται στην επιλογή των μαθημάτων της Συμφωνίας Μάθησης και του αριθμού των πιστωτικών μονάδων που ο φοιτητής πρέπει να κερδίσει στο εξωτερικό.

Σύμφωνα με τα Ιδρύματα οι Συντονιστές Εράσμους της Σχολής είναι αυτοί που παίζουν καθοριστικό ρόλο τόσο στην επιλογή των μαθημάτων (81,8%) όσο και στην καθορισμό των πιστωτικών μονάδων (72,7%).

Οι Ακαδημαϊκοί Συντονιστές φαίνεται να παίζουν σημαντικό ρόλο και στις δύο προαναφερθείσες διαδικασίες με ποσοστό 22,7% για τα μαθήματα και 36,4% για τις πιστωτικές μονάδες.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης πως οι καθηγητές λαμβάνουν συχνά μέρος στην επιλογή των μαθημάτων (27,3%) αλλά όχι στον καθορισμό των πιστωτικών μονάδων, ενώ σε ό,τι αφορά τα Γραφεία Διεθνών Σχέσεων η κατάσταση αντιστρέφεται (4,5% και 22,7% αντίστοιχα).

Τέλος σύμφωνα με τα Ιδρύματα οι πρόεδροι τμημάτων και οι κοσμήτορες φαίνεται πως δεν εμπλέκονται στην επιλογή των μαθημάτων και ECTS σε αντίθεση με τα ευρωπαϊκά δεδομένα όπου έχουν ενεργότερη συμμετοχή στη διαδικασία.

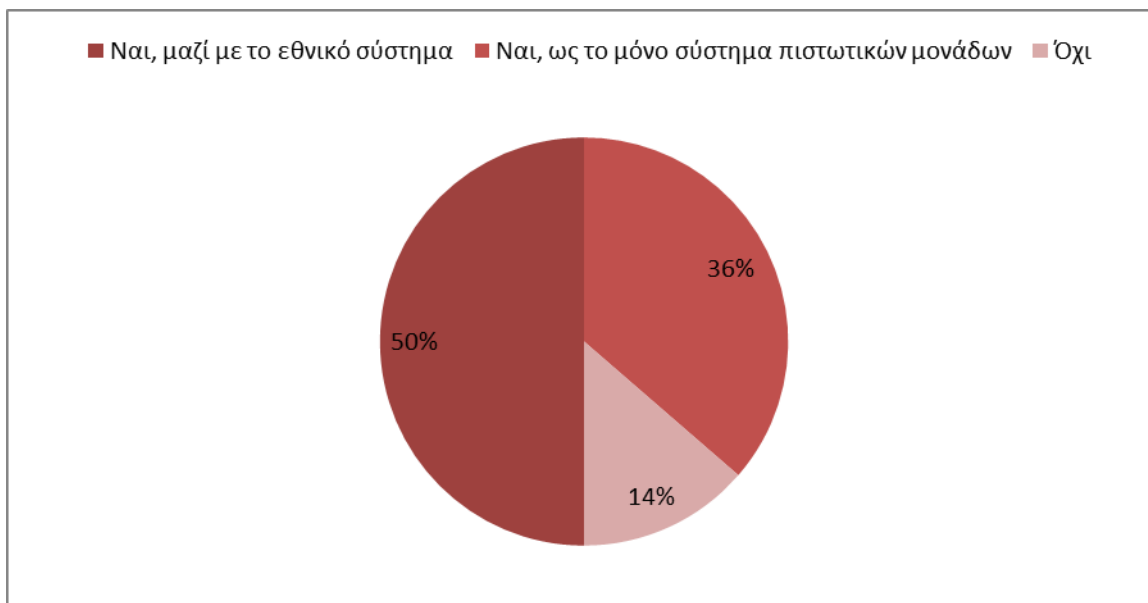
Σχήμα 19: Εμπλεκόμενοι στην επιλογή μαθημάτων και ελαχίστων πιστωτικών μονάδων (πολλαπλή, σε % των Ιδρυμάτων, n=22)

3.3 ECTS και Αναγνώριση

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς και Συσσώρευσης Μονάδων (στα αγγλικά ECTS) είναι ένα εργαλείο που έχει ως στόχο να εγγυηθεί την συγκρισιμότητα των επιτευγμάτων μάθησης και των διάφορων συστημάτων βαθμολόγησης

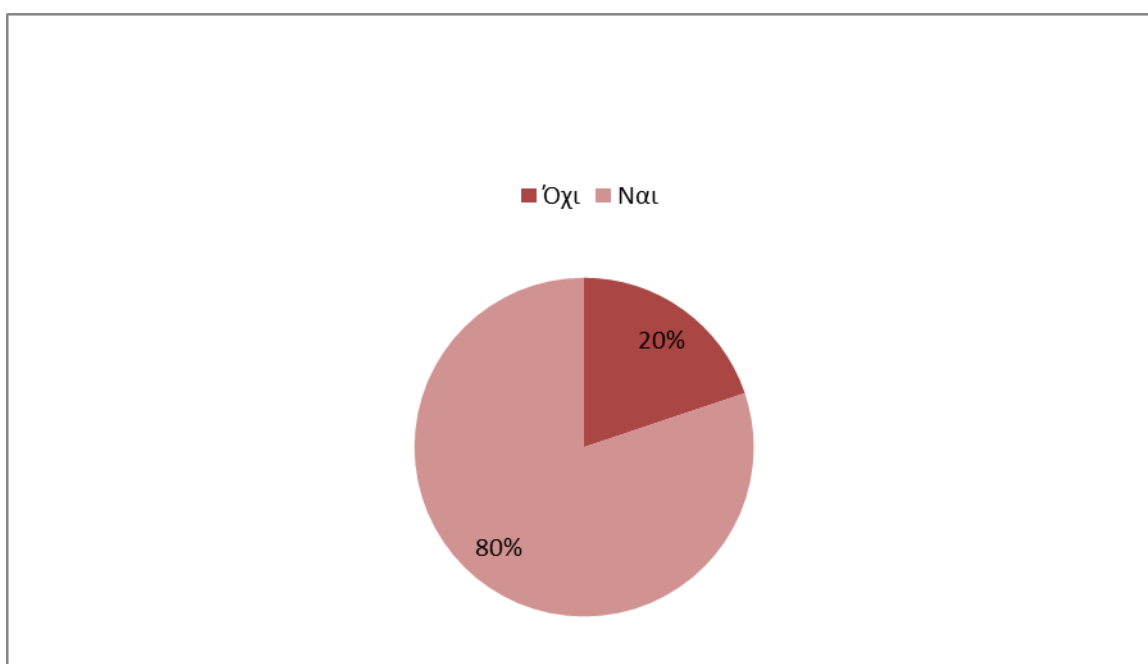
μέσα στον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης. Το ECTS θα έπρεπε να διευκολύνει την αναγνώριση των σπουδών κατά τη διάρκεια της ανταλλαγής στο εξωτερικό, και με αυτό τον τρόπο να ενθαρρύνουν την κινητικότητα των φοιτητών.

Ωστόσο σύμφωνα με την έρευνά μας, μόνο το 36% των ΙΑΕ δηλώνει ότι χρησιμοποιεί το ECTS ως το μόνο σύστημα βαθμολόγησης ενώ το 50% των Ιδρυμάτων χρησιμοποιεί το ECTS παράλληλα με το εθνικό σύστημα βαθμολόγησης. Τα αποτελέσματα δείχνουν επίσης ότι το 14% δεν χρησιμοποιεί καθόλου το ECTS.

Σχήμα 20: Χρήση ECTS στα Ιδρύματα Ανώτατης εκπαίδευσης (σε % των Ιδρυμάτων, n=22)

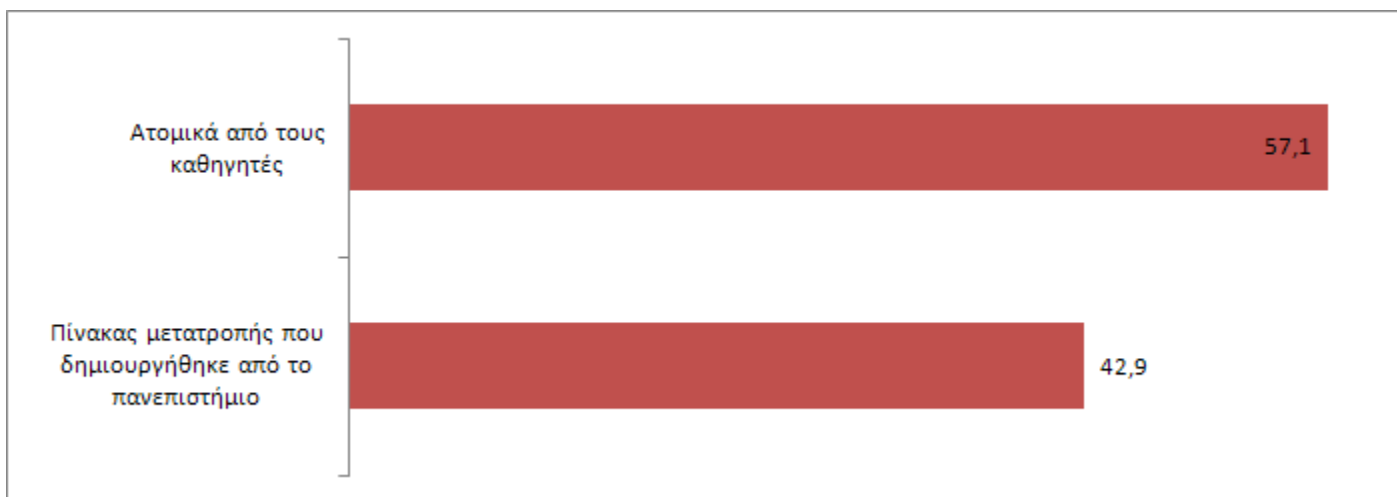
Η χρήση του ECTS είναι συνήθης στις Συμφωνίες Μάθησης των φοιτητών Εράσμους. Η μελέτη δείχνει πως το 80% των φοιτητών χρησιμοποίησε το ECTS στις Συμφωνίες Μάθησής του. Υπάρχει όμως μια σημαντική μερίδα φοιτητών (20%) που δηλώνει πως δε χρησιμοποίησε το ECTS.

Σχήμα 21: Χρήση των ECTS στη Συμφωνία Μάθησης (σε % των φοιτητών, n=368)

Τα ΙΑΕ που συμμετείχαν στην έρευνα και δεν χρησιμοποιούν το ECTS αποκλειστικά, ρωτήθηκαν για το σύστημα μετατροπής των μαθημάτων που γίνονται στο εξωτερικό. Σύμφωνα με τις απαντήσεις η πιο δημοφιλής μέθοδος μετατροπής των μαθημάτων είναι η μετατροπή που γίνεται ατομικά από τους καθηγητές (57,1%) ενώ σαν εναλλακτική μέθοδος παρουσιάζεται η μετατροπή με βάση πίνακα που δημιουργείται από το πανεπιστήμιο (42,9%).

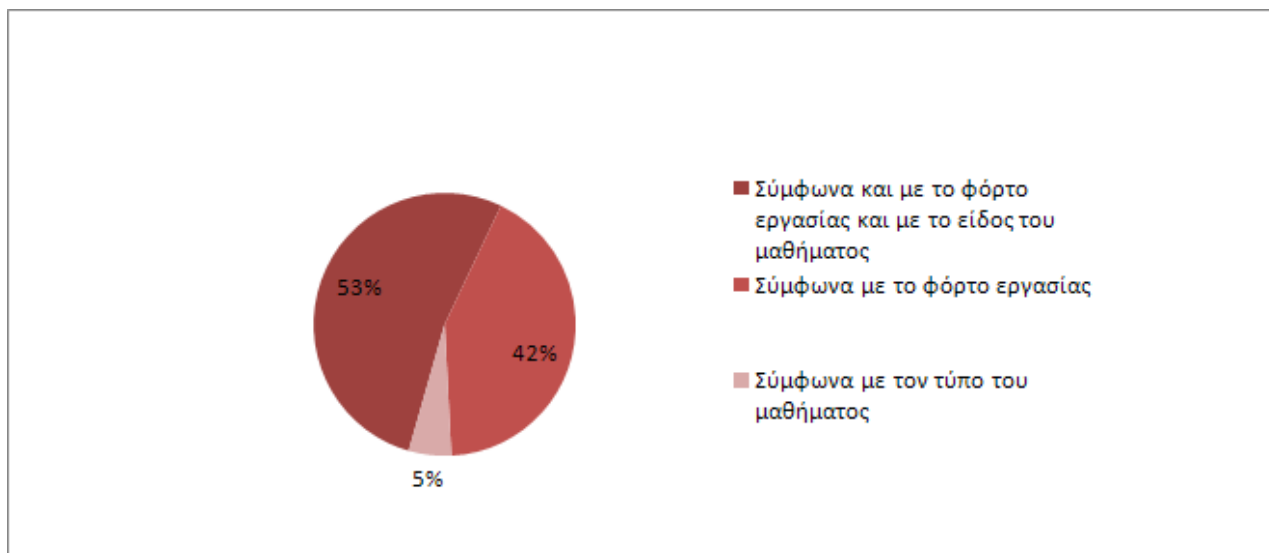
Αυτό το δεδομένο έρχεται σε αντίθεση με τις πρακτικές στην Ευρώπη όπου τα μαθήματα μετατρέπονται κατά κύριο λόγο με βάση πίνακες που δημιουργεί το πανεπιστήμιο (69,3%) και δευτερευόντως από καθηγητές (23,6%).

Σχήμα 22: Χρήση μεθόδων μετατροπής για μετατροπή μαθημάτων εξωτερικού (σε % των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης, n=7)

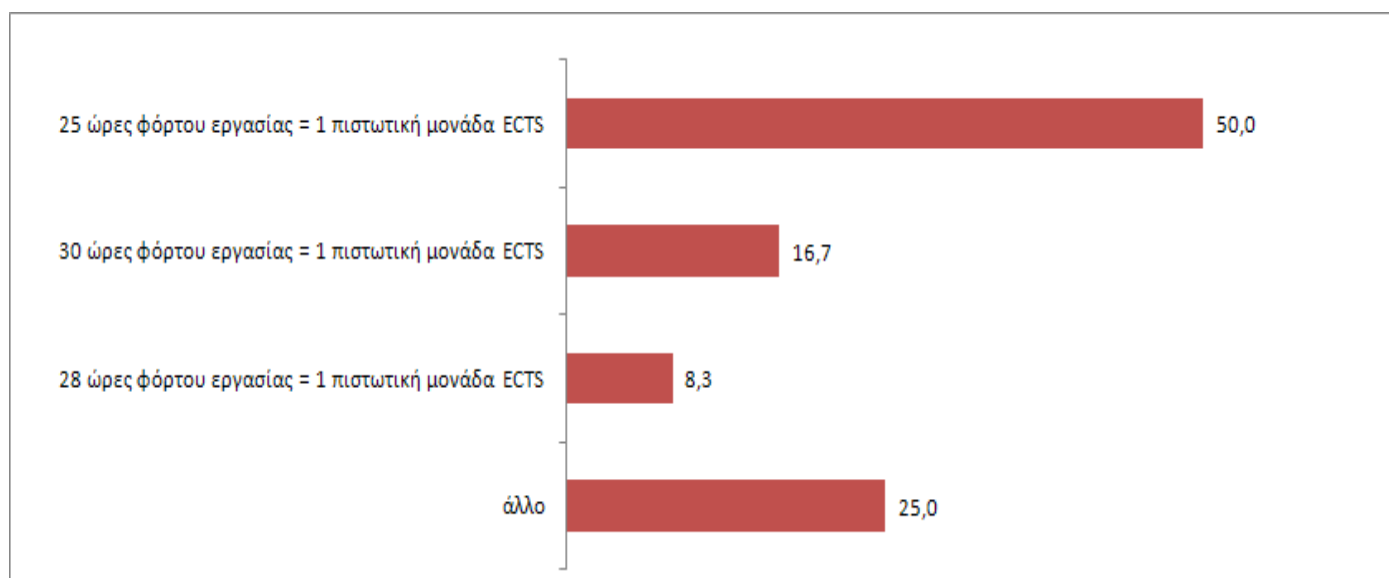
Τα ΙΑΕ που χρησιμοποιούν το ECTS ρωτήθηκαν σχετικά με τη μέθοδο υπολογισμού των πιστωτικών μονάδων. Συνήθως υπάρχουν δύο διαφορετικές προσεγγίσεις για την κατανομή και τον υπολογισμό των ECTS. Η πρώτη βασίζεται στο φόρτο εργασίας ενός μαθήματος. Ο φόρτος εργασίας υποδηλώνει το μέσο χρόνο που οι φοιτητές χρειάζονται για να ολοκληρώσουν όλες τις μαθησιακές δραστηριότητες που σχετίζονται με τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα π.χ διαλέξεις, συγγραφή εργασιών, εξετάσεις. Η δεύτερη προσέγγιση βασίζεται στον τύπο του μαθήματος και τα μέρη από τα οποία αποτελείται. Αντί να υπολογίζεται ο φόρτος εργασίας ξεχωριστά για κάθε μάθημα, ο αριθμός των πιστωτικών μονάδων τυποποιείται από το Ίδρυμα Ανώτατης Εκπαίδευσης κατανέμεται σε κάθε τύπο μαθήματος.

Το 53% των ΙΑΕ που χρησιμοποιεί το ECTS βασίζει τον υπολογισμό των πιστωτικών μονάδων τόσο στο φόρτο εργασίας όσο και στον τύπο του μαθήματος. Το ποσοστό των ΙΑΕ που υπολογίζουν τα ECTS με βάση μόνο το φόρτο εργασίας ανέρχεται σε 42%. Μόνο το 5% των πανεπιστημίων βασίζει τον υπολογισμό των πιστωτικών μονάδων αποκλειστικά με βάση τον τύπο του μαθήματος π.χ. διαλέξεις, εργαστήρια. κτλ.

Σχήμα 23: Τρόπος υπολογισμού των ECTS (σε % των Ιδρυμάτων, n=19)

Σύμφωνα με τον οδηγό χρηστών ECTS, οι φοιτητές πρέπει να κερδίσουν περίπου 60 ECTS κατά τη διάρκεια ενός ακαδημαϊκού έτους. Ο ίδιος οδηγός δηλώνει πως «ο φόρτος εργασίας ενός φοιτητή πρέπει να κυμαίνεται από 1500 ως 1800 ώρες ανά ακαδημαϊκό έτος». Συνεπώς, μια πιστωτική μονάδα ECTS πρέπει να αντιπροσωπεύει από 25 έως 30 ώρες εργασίας.

Σχήμα 24: Ώρες του φόρτου εργασίας που αντιστοιχούν σε 1 πιστωτική μονάδα ECTS (% επί των Ιδρυμάτων, n=12)

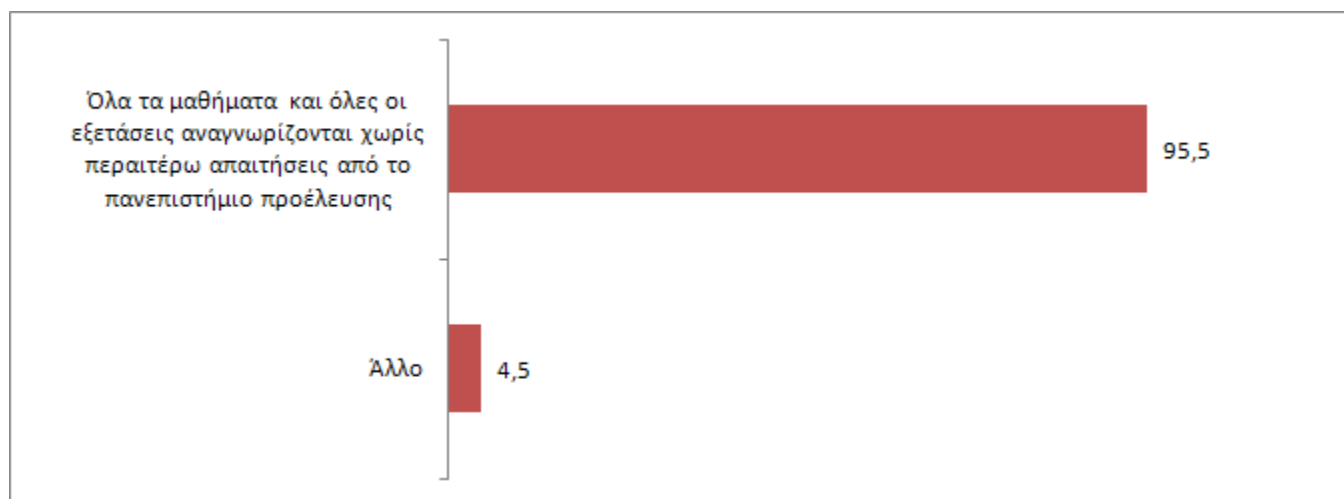
Στο 75% των συμμετεχόντων Ιδρυμάτων, ένα ECTS αντιστοιχεί στη συνιστώμενη ποσότητα φόρτου εργασίας. Στο 50,0% των ΙΑΕ μια πιστωτική μονάδα ECTS ισούται με 25 ώρες εργασίας, ενώ στο 16,7% των ΙΑΕ μια μονάδα ECTS ισούται με 30 ώρες εργασίας. Τέλος στο 8,3% των πανεπιστημίων αντιστοιχεί μια μονάδα ECTS με 28 ώρες εργασίας.

Ωστόσο ένα σημαντικό ποσοστό (25,0%) των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης που απάντησαν στη σχετική ερώτηση χρησιμοποιεί ώρες εργασίας έξω από το προτεινόμενο εύρος, π.χ. μια ώρα εργασίας ισοδυναμεί σε μια πιστωτική μονάδα ECTS.

Διαδικασία αναγνώρισης πιστωτικών μονάδων

Ένας από τους κύριους στόχους της ανάλυσης είναι να διερευνήσει τον αριθμό των φοιτητών που παίρνουν πλήρη αναγνώριση. Το ακόλουθο κομμάτι του κεφαλαίου επικεντρώνεται στην διαδικασία αναγνώρισης των πιστωτικών μονάδων που κέρδισαν οι φοιτητές στο εξωτερικό, καθορίζει ποιοι είναι οι ενεργά εμπλεκόμενοι σε αυτές τις διαδικασίες στα διάφορα στάδια, από την απόφαση για τα μαθήματα που βρίσκονται στη Συμφωνία Μάθησης μέχρι την αναγνώριση τους κατά την επιστροφή, το επίπεδο της αναγνώρισης και τις διαφορές στην αντίληψη της αναγνώρισης από τα ελληνικά ΙΑΕ.

Ο ορισμός της πλήρους αναγνώρισης μπορεί να διαφέρει από ίδρυμα σε ίδρυμα. Συνεπώς τα ΙΑΕ ρωτήθηκαν αρχικά σχετικά με το πως αντιλαμβάνονται την έννοια της πλήρους αναγνώρισης.

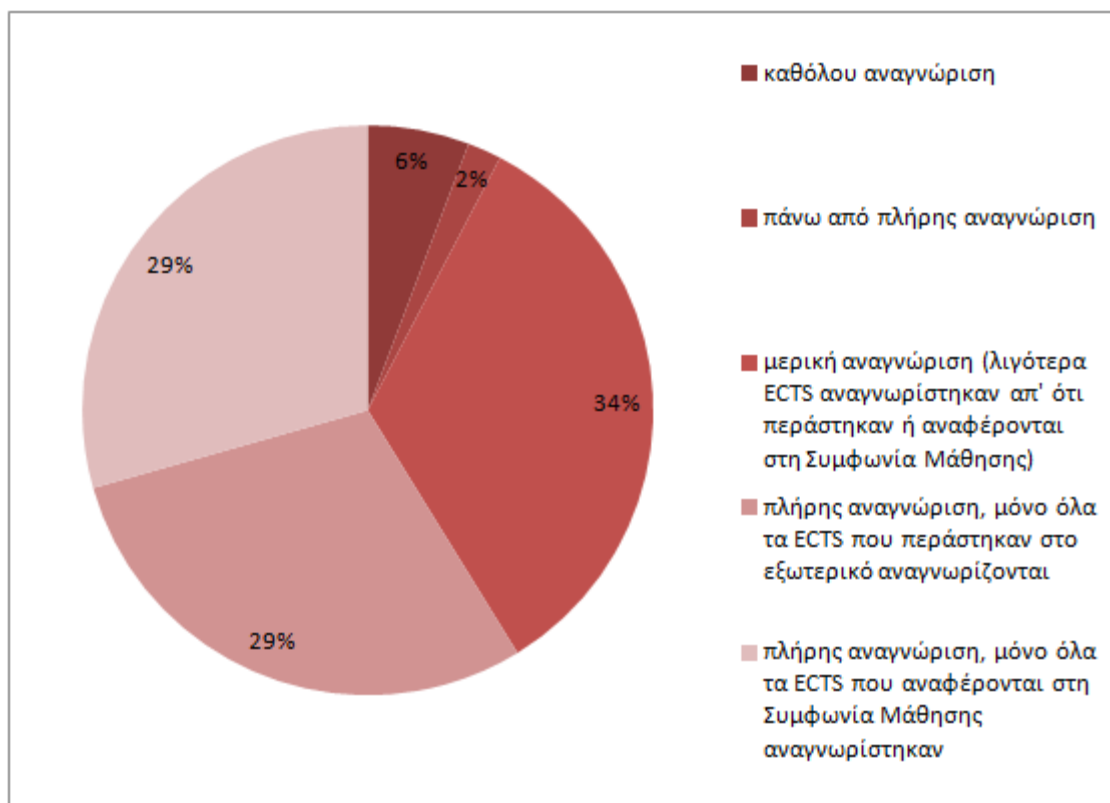
Σχήμα 25: Ορισμός της πλήρους αναγνώρισης σύμφωνα με τα πανεπιστήμια (σε % των Ιδρυμάτων, n=22)

Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας τα ελληνικά ΙΑΕ έχουν κοινή αντίληψη καθώς 95,5% αυτών ορίζει την πλήρη αναγνώριση ως τη διαδικασία όπου “όλα τα μαθήματα και όλες οι εξετάσεις αναγνωρίζονται χωρίς περαιτέρω απαιτήσεις από το πανεπιστήμιο προέλευσης” ενώ σε ευρωπαϊκό επίπεδο αυτός ο ορισμός υιοθετείται από το 71,9% των ιδρυμάτων.

Μελετώντας το δείγμα των Ελλήνων φοιτητών Εράσμους είδαμε πως για ένα μεγάλο αριθμό αυτών, ο αριθμός των ECTS που κέρδισαν κατά την ανταλλαγή τους στο εξωτερικό διαφέρει από αυτόν που είχε συμφωνηθεί στη Συμφωνία Μάθησης.

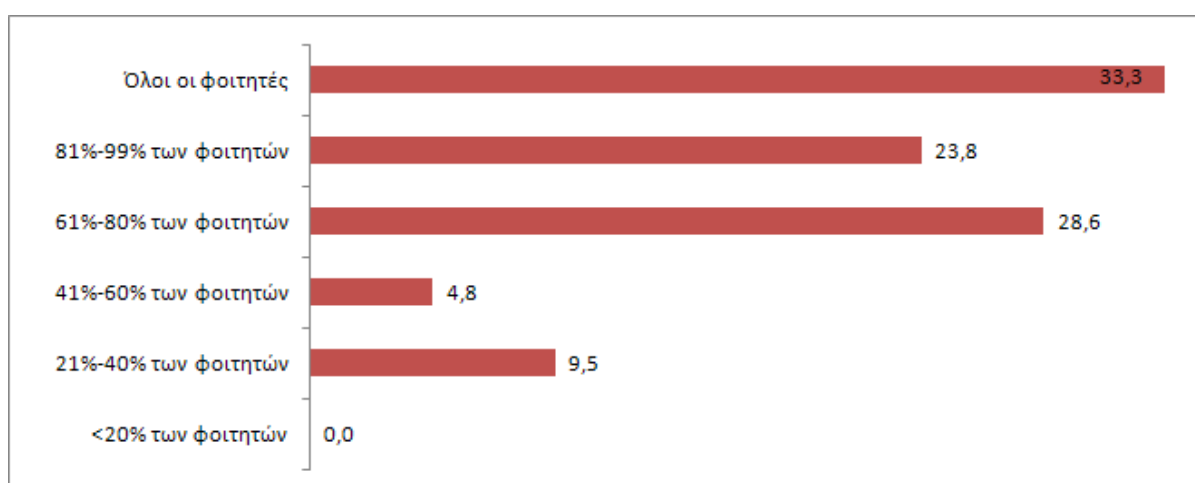
Το 60% των φοιτητών Εράσμους πέτυχε πλήρη αναγνώριση. Μεταξύ αυτών, ένα πολύ μικρό ποσοστό (2%) υποστήριξε ότι πήρε περισσότερο από πλήρη αναγνώριση, αφού του αναγνωρίστηκαν περισσότερα ECTS από αυτά που κέρδισε στο εξωτερικό κατά την ανταλλαγή του ή από αυτά που είχαν συμφωνηθεί στη Συμφωνία Μάθησης. Μερικές φορές οι φοιτητές αποφασίζουν να συμμετέχουν σε περισσότερα μαθήματα από αυτά που είχαν στη Συμφωνία Μάθησης και κατά την επιστροφή τους το ίδρυμα προέλευσης αποφασίζει να τους τα αναγνωρίσει με βάση το πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας. Ειδικότερα σε 29% των φοιτητών αναγνωρίστηκαν όλα τα ECTS που υπήρχαν στη Συμφωνία Μάθησης, ενώ σε ένα άλλο 29% των φοιτητών αναγνωρίστηκαν όλα τα ECTS που κερδήθηκαν στο εξωτερικό. Το ποσοστό των φοιτητών που πήρε πλήρη αναγνώριση ή παραπάνω υπολείπεται κατά 13 μονάδες του ευρωπαϊκού μέσου όρου (73%) όπως αυτός υπολογίστηκε στην έρευνα PRIME 2010.

Τέλος 34% των φοιτητών έλαβε μόνο μερική αναγνώριση των μαθημάτων τους, ενώ ένα αξιοσημείωτο 6% δεν έλαβε αναγνώριση.

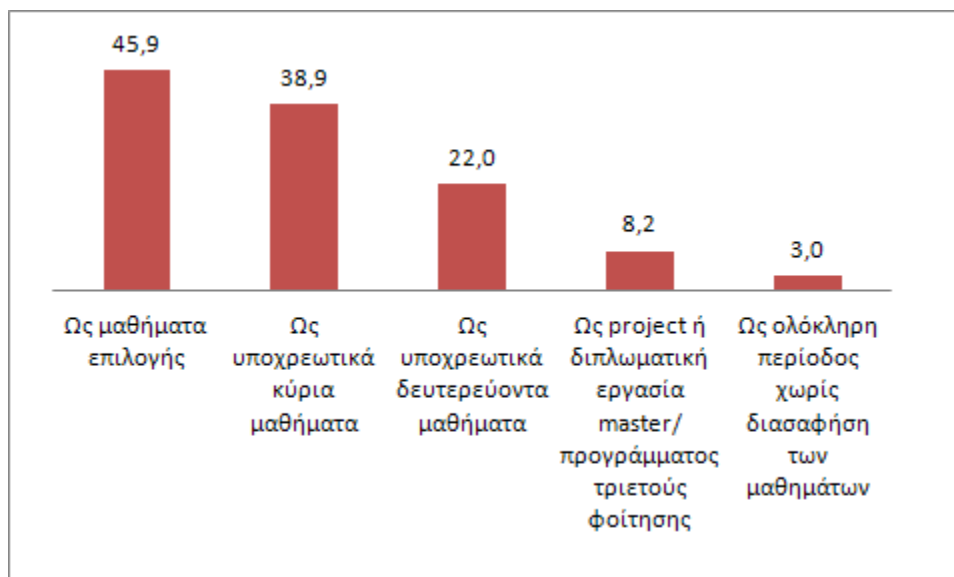
Σχήμα 26: Αναγνώριση μαθημάτων (σε % των φοιτητών, n=305)

Τα ΙΑΕ ρωτήθηκαν επίσης ώστε να κάνουν μια εκτίμηση τους ποσοστού των εξερχόμενων φοιτητών ανταλλαγής που λαμβάνουν πλήρη αναγνώριση. Μόνο το 33,3% των ΙΑΕ ισχυρίζεται ότι παρέχει πλήρη αναγνώριση σε όλους τους εξερχόμενους φοιτητές ανταλλαγής. Η διαφορά μεταξύ φοιτητών και ΙΑΕ στην εκτίμηση της πλήρους αναγνώρισης μπορεί να εξηγηθεί από τα διαφορετικά μεγέθη των πανεπιστημίων και τον αριθμό των εξερχόμενων φοιτητών τους. 23,8% των ΙΑΕ παρέχει πλήρη αναγνώριση στο 81%-99% των φοιτητών, 28,6% παρέχει πλήρη αναγνώριση στο 61%-80%, 4,8% των ΙΑΕ παρέχει πλήρη αναγνώριση στο 41%-60% των φοιτητών ενώ το 9,5% των ΙΑΕ παρέχει πλήρη αναγνώριση στο 20%-40% των φοιτητών.

Σχήμα 27: Ποσοστό των φοιτητών που επέτυχαν πλήρη αναγνώριση σύμφωνα με τα πανεπιστήμια (σε % των Ιδρυμάτων, n=21)

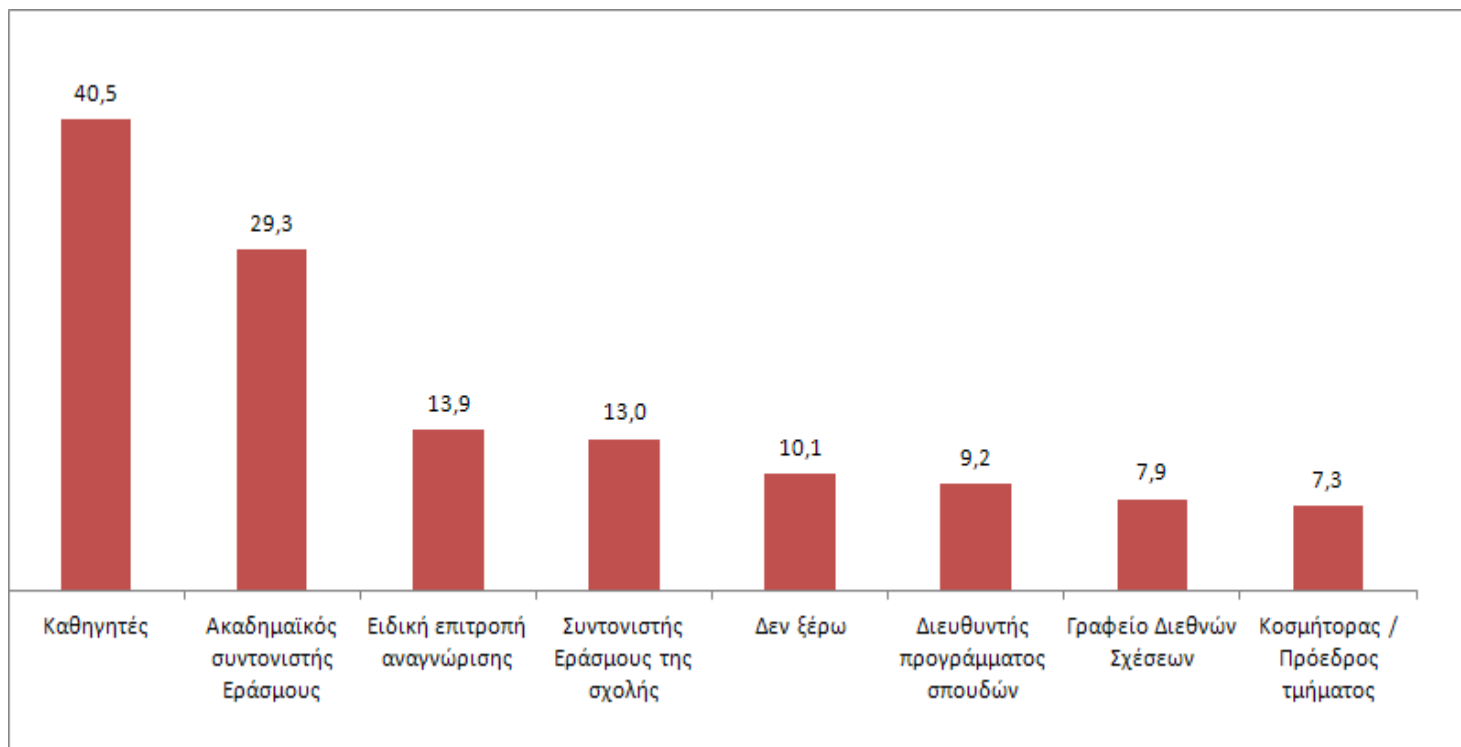
Μεταξύ των διάφορων μορφών αναγνώρισης των πιστωτικών μονάδων οι “Αναγνώριση ως μαθήματα επιλογής”, “Αναγνώριση ως υποχρεωτικά κύρια μαθήματα”, “Αναγνώριση ως δευτερεύοντα μαθήματα” είναι οι πιο συνήθεις επιλογές αναγνώρισης που απονέμεται στους φοιτητές με ποσοστά 45,9%, 38,9%, 22,0% αντίστοιχα. Τα ποσοστά αυτά γενικά ακολουθούν τις ευρωπαϊκές τάσεις όπου τα ποσοστά που προκύπτουν είναι 40,5%, 43,9% και 30,9%.

Σχήμα 28: Μορφές της αναγνώρισης πιστωτικών μονάδων (πολλαπλή, σε % των φοιτητών, n=368)

Για να αποκτήσουμε γνώση σχετικά με τη λήψη αποφάσεων στη διαδικασία αναγνώρισης ζητήσαμε από τους φοιτητές να ονομάσουν όλα τα μέρη που εμπλέκονται στην αναγνώριση των μαθημάτων που παρακολουθήσαν στο εξωτερικό κατά την επιστροφή. Για το 40,5% των φοιτητών Εράσμους οι καθηγητές παίζουν σημαντικό ρόλο στην αναγνώριση των μαθημάτων. Για το 29% των φοιτητών επίσης σημαντικό ρόλο παίζει ο ακαδημαϊκός συντονιστής. Επιλογές όπως ειδική επιτροπή αναγνώρισης (13,9%), Συντονιστής Εράσμους της σχολής (13,0%) κυμαίνονται μεταξύ 10% και 15%.

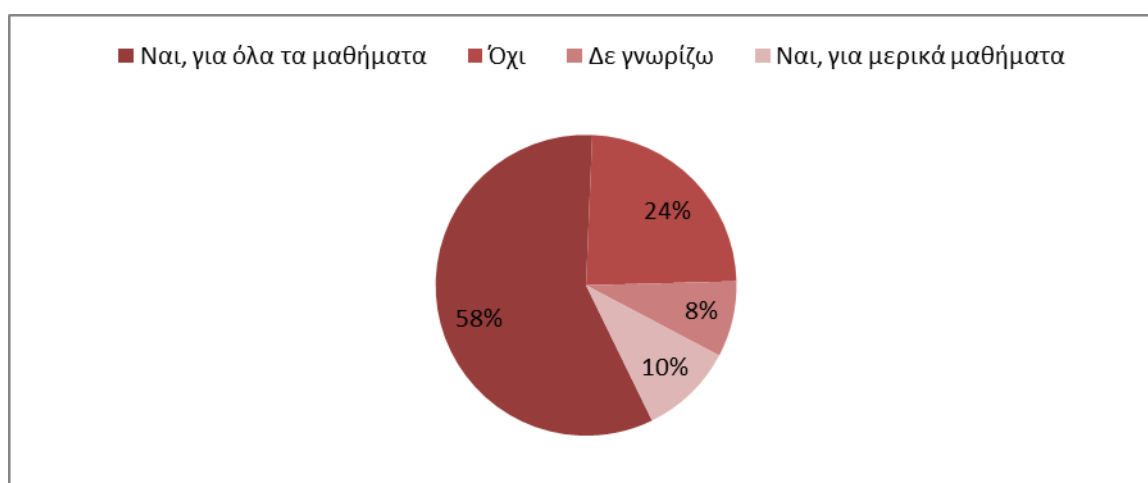
Αξιοσημείωτο είναι πως 10,1% των φοιτητών δεν γνωρίζει ποια μέρη εμπλέκονται στην αναγνώριση των μαθημάτων. Αυτό το γεγονός αναδεικνύει πως η πληροφόρηση που παρέχεται για τις διαδικασίες αναγνώρισης είναι ή ανεπαρκής ή αναποτελεσματική.

Σχήμα 29: Άτομα που εμπλέκονται στην αναγνώριση των μαθημάτων που διδάχτηκαν στο εξωτερικό κατά την επιστροφή (πολλαπλή, σε % των φοιτητών, n=368)

Σύμφωνα με τους φοιτητές Εράσμους, οι καθηγητές παίζουν σημαντικό ρόλο σε ολόκληρη τη διαδικασία ακόμα κι αν δεν είναι υπεύθυνοι για την τελική αναγνώριση των μαθημάτων. Το σχήμα 30 δείχνει την έκταση στην οποία είναι απαραίτητη η έγκριση των καθηγητών πριν από την πραγματική αναγνώριση των μαθημάτων. Σχεδόν 7 στους 10 φοιτητές χρειάστηκε να πάρουν την έγκριση των καθηγητών πριν την αναγνώριση, μεταξύ των οποίων 58% δηλώνει πως έπρεπε να πάρει έγκριση προκαταβολικά για όλα τα μαθήματα. Ωστόσο ένα 24% όσων απάντησαν δηλώνει πως δεν χρειάστηκε να πάρει κάποια έγκριση.

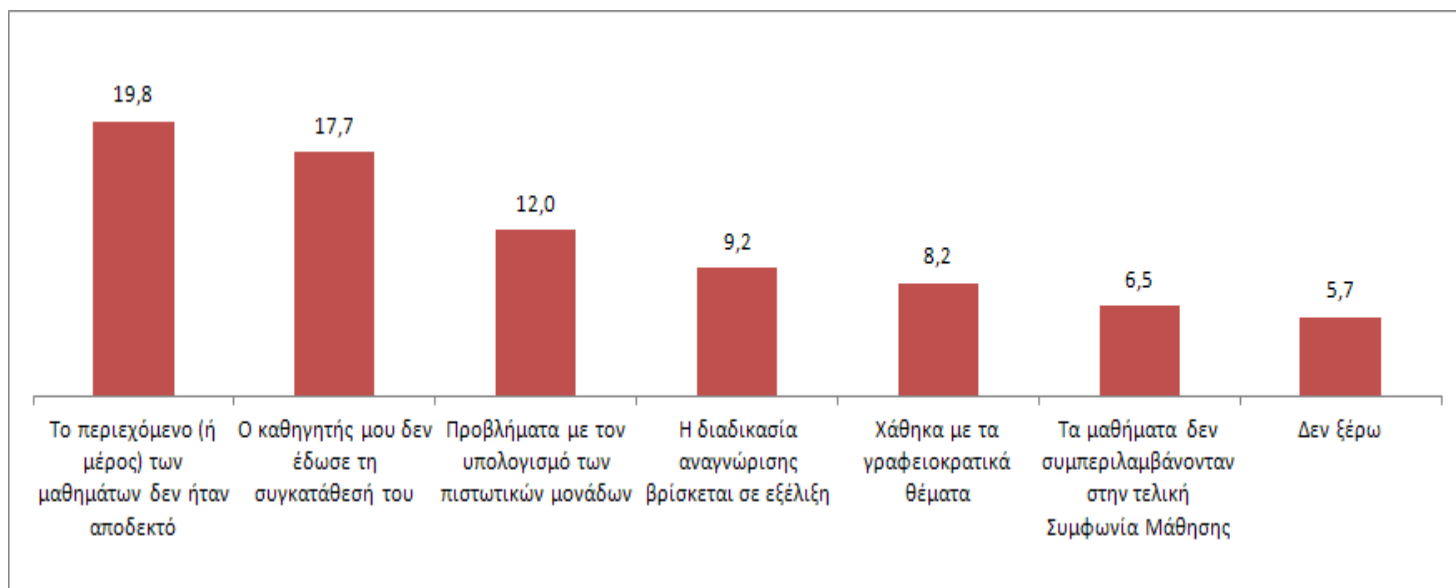
Στην Ελλάδα φαίνεται πως οι καθηγητές έχουν ισχυρότερο ρόλο απ' ότι στις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς ο ευρωπαϊκός μέσος όρος των φοιτητών Εράσμους που χρειάζεται να πάρουν έγκριση για όλα ή μερικά από τα μαθήματα που επιλέγουν ανέρχεται στο 51,3%.

Σχήμα 30: Αναγκαιότητα της σύμφωνης γνώμης των καθηγητών πριν την αναγνώριση των μαθημάτων (σε % των φοιτητών, n=368)

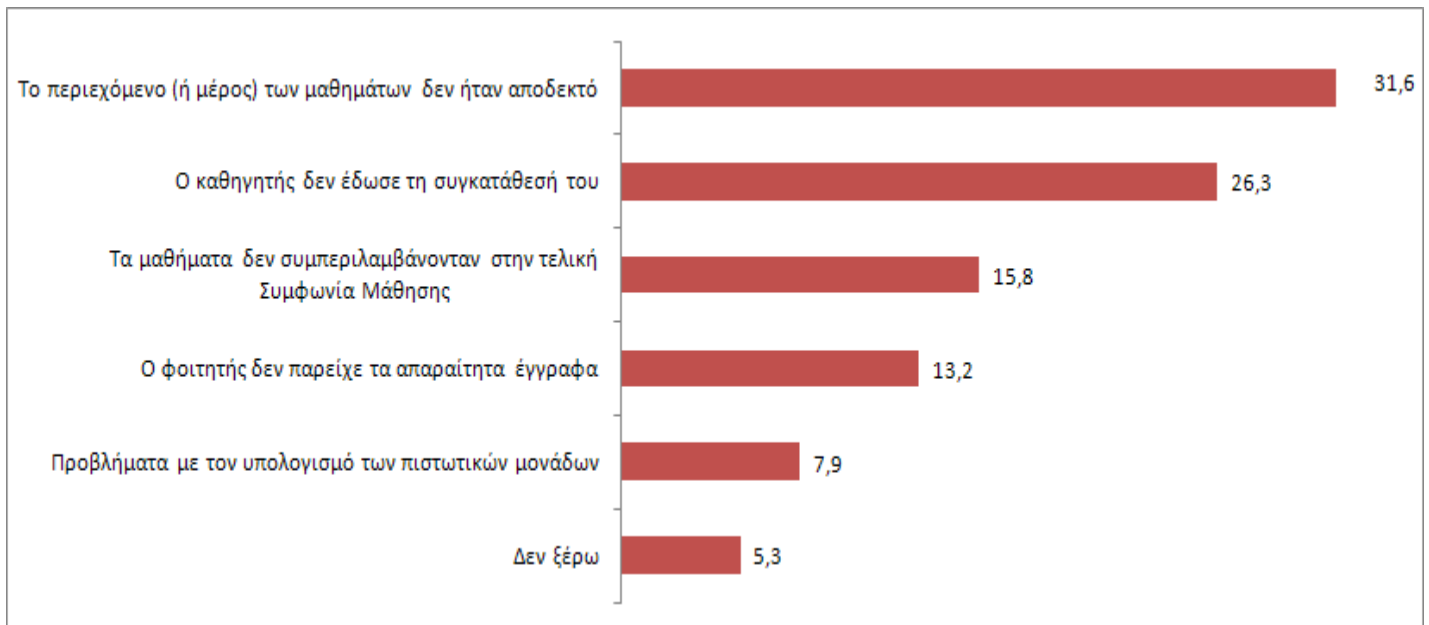
Για να εξακριβωθούν οι λόγοι για την αποτυχία να επιτύχουν πλήρη αναγνώριση, ζητήθηκε από τους φοιτητές Εράσμους να ονομάσουν τα κύρια προβλήματα αναγνώρισης που αντιμετώπισαν.

Το σχήμα 31 αναδεικνύει τα πιο συνηθισμένα εμπόδια για την αναγνώριση σύμφωνα με τους φοιτητές Εράσμους. Το πιο κοινό εμπόδιο είναι πως το περιεχόμενο (ή μέρος) των μαθημάτων δεν ήταν αποδεκτό (19,8%). Το 17,0% των φοιτητών αναφέρθηκε στην έλλειψη αναγνώρισης λόγω διαφωνίας του καθηγητή ενώ 12,0% των φοιτητών είχε προβλήματα με τον υπολογισμό των πιστωτικών μονάδων. Σε κάποιες περιπτώσεις η διαδικασία αναγνώρισης ήταν ακόμα σε εξέλιξη (9,2%). 8,2% των φοιτητών αντιμετώπισε γραφειοκρατικά προβλήματα, 6,5% των φοιτητών δηλώνει πως τα μαθήματα δεν συμπεριλαμβάνονταν στην τελική έκδοση της Συμφωνίας Μάθησης. Τέλος υπάρχει κι ένα 5,7% των φοιτητών που δεν γνωρίζει τους λόγους για τους οποίους δεν πήρε πλήρη αναγνώριση.

Σχήμα 31: Κύρια προβλήματα στην αναγνώριση των μαθημάτων (πολλαπλή, σε % των φοιτητών, n=368)

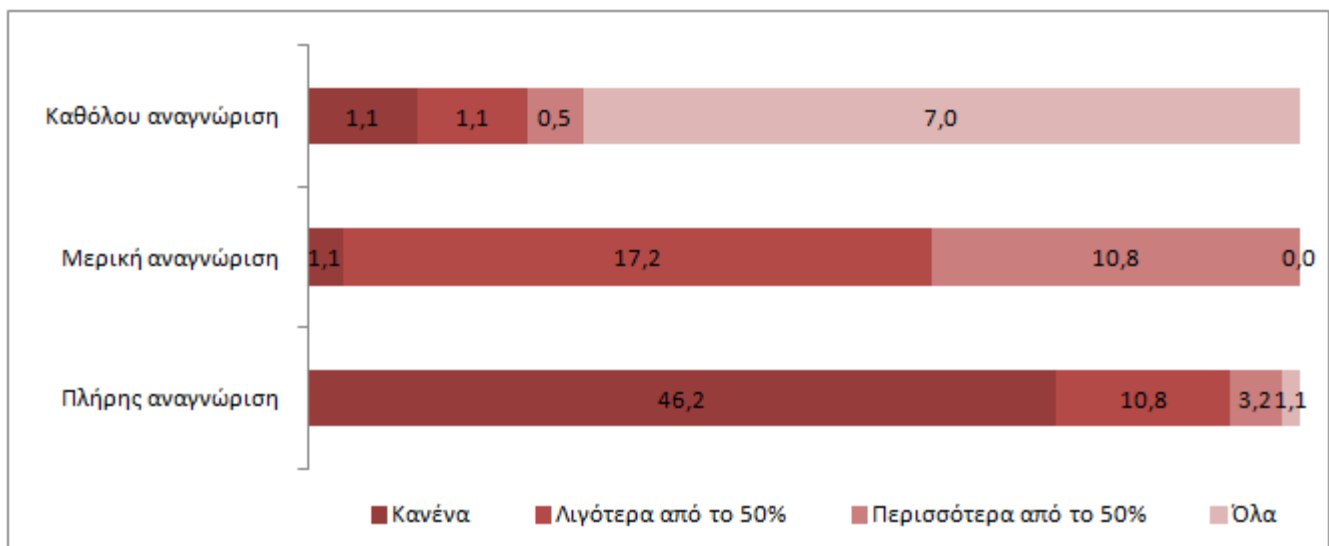
Τα ΙΑΕ επίσης καταγράφουν την έλλειψη αποδοχής του περιεχομένου των μαθημάτων ως την κύρια αιτία για τη μη αναγνώριση. Το 26,3% των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης λέει ότι ήταν κάποιος καθηγητής που δεν έδωσε την συγκατάθεσή του για την αναγνώριση μαθήματος. 15,8% των Ιδρυμάτων αρνήθηκε να παρέχει αναγνώριση αν ένα μάθημα δεν είχε προηγουμένως συμπεριληφθεί στη Συμφωνία Μάθησης ή αν ο φοιτητής δεν παρείχε τα απαραίτητα έγγραφα (13,2%). Προβλήματα στον υπολογισμό πιστωτικών μονάδων μπορούν επίσης να έχουν ως αποτέλεσμα την έλλειψη αναγνώρισης των μαθημάτων όπως αναφέρουν μερικά Ιδρύματα (7,9%).

Σχήμα 32: Κύρια προβλήματα στην αναγνώριση μαθημάτων (πολλαπλή, σε % των Ιδρυμάτων, n=19)

Επανάληψη μαθημάτων

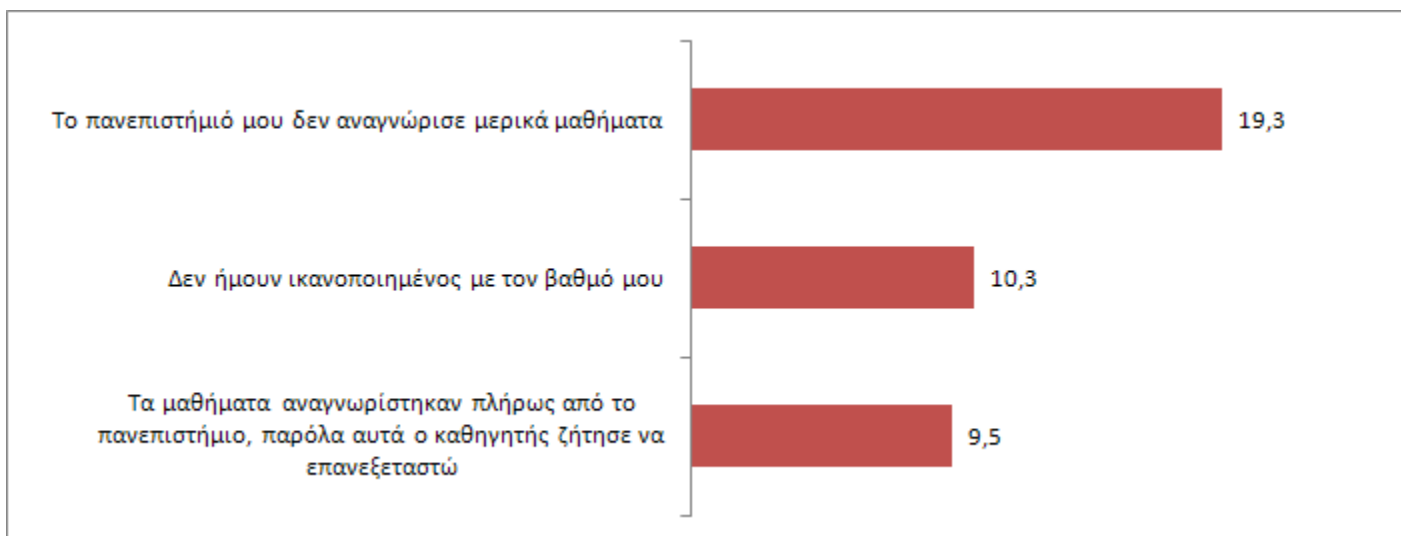
Για να λάβουμε περαιτέρω γνώση σχετικά με το πως οι φοιτητές Εράσμους αντιλαμβάνονται την αναγνώριση και για τις πρόσθετες προσπάθειες για να πετύχουν αναγνώριση, τους ρωτήσαμε αν χρειάστηκε να επαναλάβουν μαθήματα μετά την ανταλλαγή τους. Σύμφωνα με την ανάλυση 1 στους 2 φοιτητές (53,2%) αναγκάζεται να επαναλάβει κάποια ή όλα τα μαθήματά του ή/και να δώσει εξετάσεις κατά την επιστροφή του από την ανταλλαγή.

Σχήμα 33: Μαθήματα και εξετάσεις για επανεξέταση μετά την επιστροφή (σε % των φοιτητών, n=186)

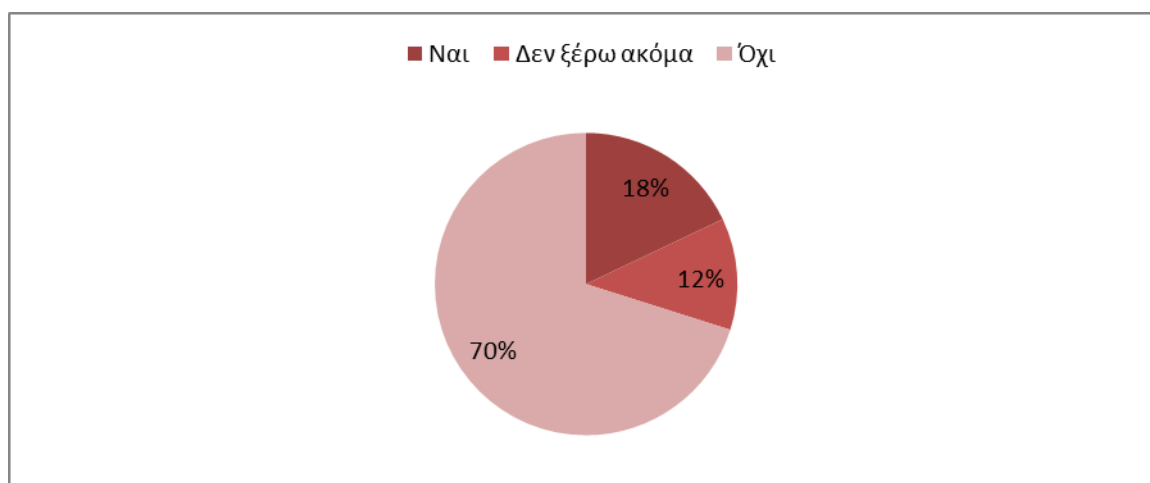
Ζητήσαμε από τους φοιτητές να καταγράψουν τους λόγους για την επανάληψη των μαθημάτων ή των εξετάσεων προτού πάρουν αναγνώριση. Η άρνηση του πανεπιστημίου προέλευσης αποδείχτηκε πως είναι ο πιο συνηθισμένος λόγος (19,3%) σύμφωνα με τις απαντήσεις των φοιτητών, ενώ κάποιοι επανέλαβαν εξετάσεις καθώς δεν

ήταν ικανοποιημένοι με το βαθμό τους (10,3%). Σε άλλες περιπτώσεις τα μαθήματα αναγνωρίστηκαν από το πανεπιστήμιο ωστόσο ο καθηγητής ζήτησε επανεξέταση (9,5%).

Σχήμα 34: Κύριοι λόγοι για επανεξέταση μαθημάτων ή εξετάσεων (σε % των φοιτητών, πολλαπλή, n=368)

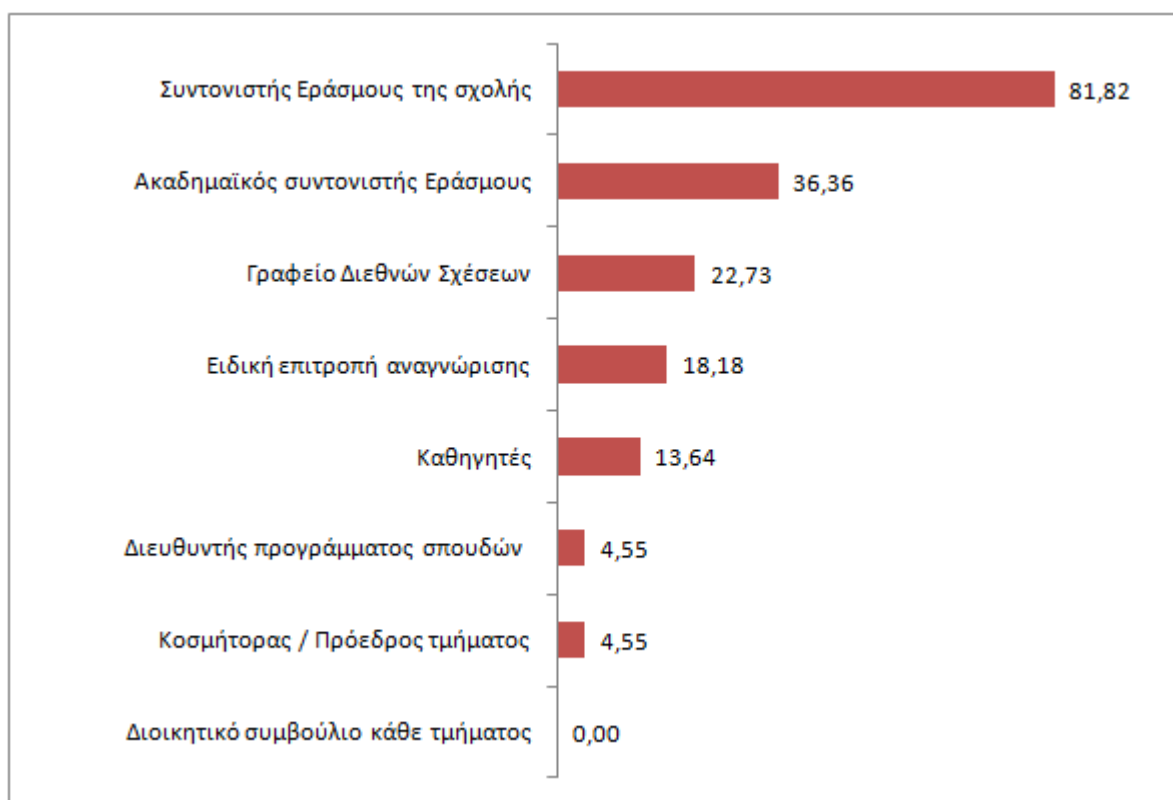
Σε κάποιους φοιτητές Εράσμους αναγνωρίστηκαν όλες οι πιστωτικές μονάδες όμως με κόστος της επιμήκυνσης των σπουδών τους ή την αναβολή της αποφοίτησής τους. Οι φοιτητές ρωτήθηκαν επίσης αν χρειάστηκε να επιμηκύνουν τις σπουδές τους για να επιτύχουν αναγνώριση. Η πλειοψηφία των φοιτητών Εράσμους (70%) δεν χρειάστηκε να επιμηκύνει τις σπουδές στο πανεπιστήμιο προέλευσης και αποφοίτησε ή θα αποφοιτήσει στην ώρα της. Ωστόσο ένα σημαντικό 18% έπρεπε να επιμηκύνει τις σπουδές του και καθυστέρησε την αποφοίτησή του εξαιτίας της αναγνώρισης. Επίσης το 12% των φοιτητών δεν γνώριζε ακόμα αν θα έπρεπε να παρατείνει τις σπουδές του.

Σχήμα 35: Αναγκαιότητα επιμήκυνσης σπουδών στο πανεπιστήμιο προέλευσης για αναγνώριση (σε % των φοιτητών, n=368)

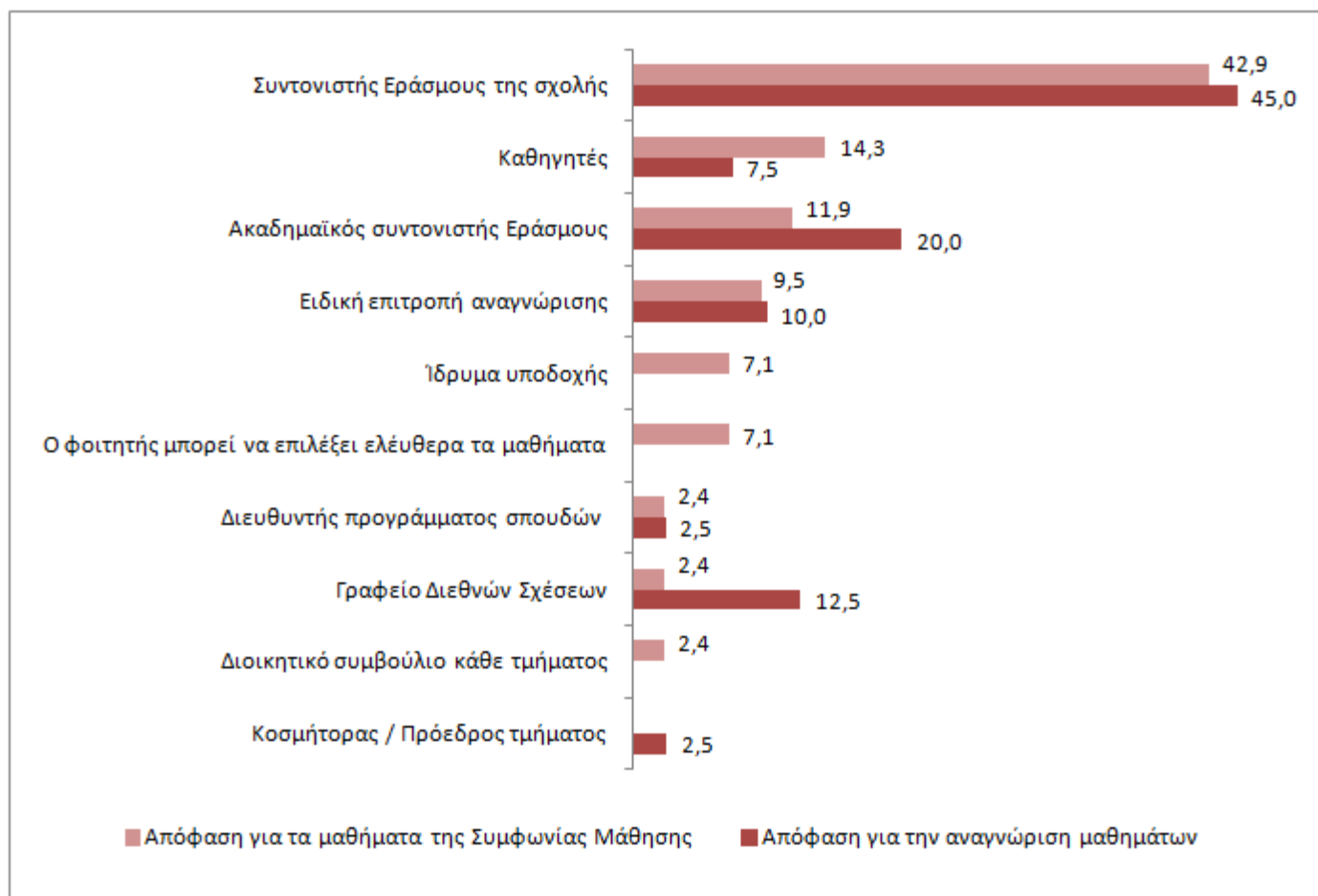
Σύμφωνα με τον οδηγό χρηστών ECTS, τα μέρη που εμπλέκονται στην υπογραφή της Συμφωνίας Μάθησης θα έπρεπε να είναι εξουσιοδοτημένα ώστε να αναγνωρίζουν τα μαθήματα κατά την επιστροφή. Σύμφωνα με τα

στοιχεία που συλλέξαμε, 81,8% των ΙΑΕ δηλώνει πως οι Συντονιστές Εράσμους κάθε σχολής είναι υπεύθυνοι για την διαδικασία αναγνώρισης, ακολουθούμενοι από τον Ακαδημαϊκό Συντονιστή Εράσμους (36,4%), το Γραφείο Διεθνών Σχέσεων (22,7%), Ειδική επιτροπή αναγνώρισης (18,2%), τους καθηγητές (13,6%), και τέλος τους διευθυντές προγραμμάτων σπουδών και κοσμήτορες ή προέδρους τμημάτων με 4,5%.

Σχήμα 36: Άτομα που εμπλέκονται στην αναγνώριση μαθημάτων (πολλαπλή, σε % των Ιδρυμάτων, n=22)

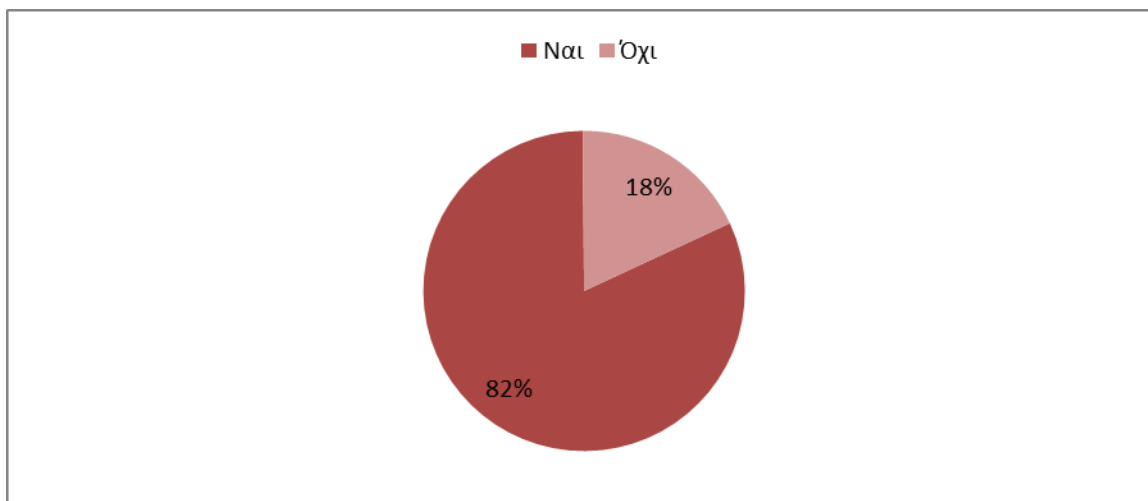
Για να δούμε αν οι εμπλεκόμενοι στην επιλογή μαθημάτων που βρίσκονται στη Συμφωνία Μάθησης είναι οι ίδιοι με αυτούς που είναι υπεύθυνοι για την αναγνώριση των μαθημάτων διενεργήσαμε τη σχετική ανάλυση. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι Συντονιστές Εράσμους της σχολής έχουν τον πιο ενεργό ρόλο και στην απόφαση για την επιλογή των μαθημάτων και στην απόφαση για την αναγνώρισή τους με ποσοστά 42,9% και 45,0% αντίστοιχα. Οι υπόλοιποι εμπλεκόμενοι φαίνεται πως παίζουν ρόλο σε μια από τις δύο διαδικασίες αλλά ο ρόλος τους είναι πιο περιορισμένος.

Σχήμα 37: Άτομα που εμπλέκονται στην λήψη αποφάσεων για τα μαθήματα στη Συμφωνία Μάθησης και στην αναγνώριση μαθημάτων κατά την επιστροφή (πολλαπλή, σε % των Ιδρυμάτων, n=22)

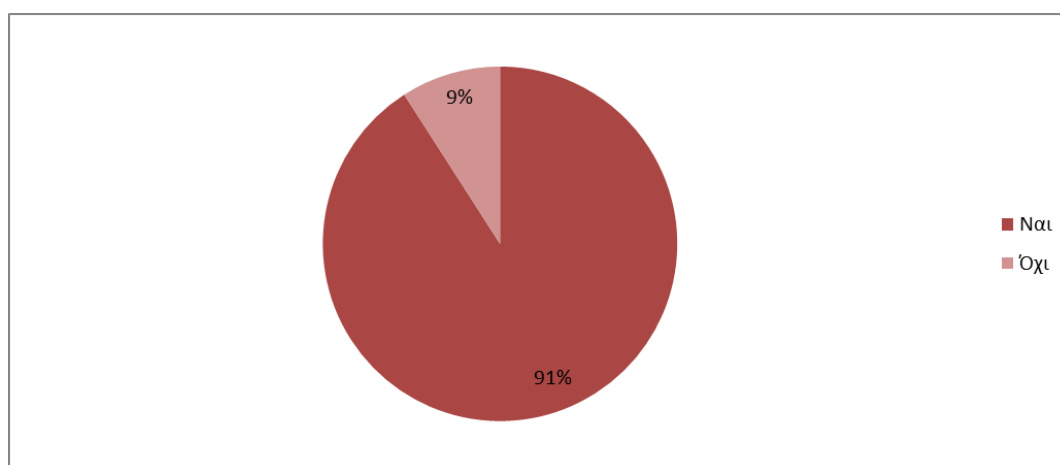
3.4 Μεταφορά βαθμών

Αυτό το μέρος της ανάλυσης στοχεύει να διερευνήσει τις διαδικασίες μεταφοράς βαθμών στα ελληνικά Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης. Τα ΙΑΕ ρωτήθηκαν για την παροχή πληροφοριών σχετικά με το σύστημα μεταφοράς βαθμολογίας, το χρόνο παροχής πληροφοριών, τα μέρη που είναι υπεύθυνα και τα συστήματα που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά βαθμών. Επίσης μελετήσαμε την άποψη των φοιτητών για την μεταφορά βαθμών, διερευνώντας την μετατροπή των “ξένων” βαθμών και την αναγνώρισή τους.

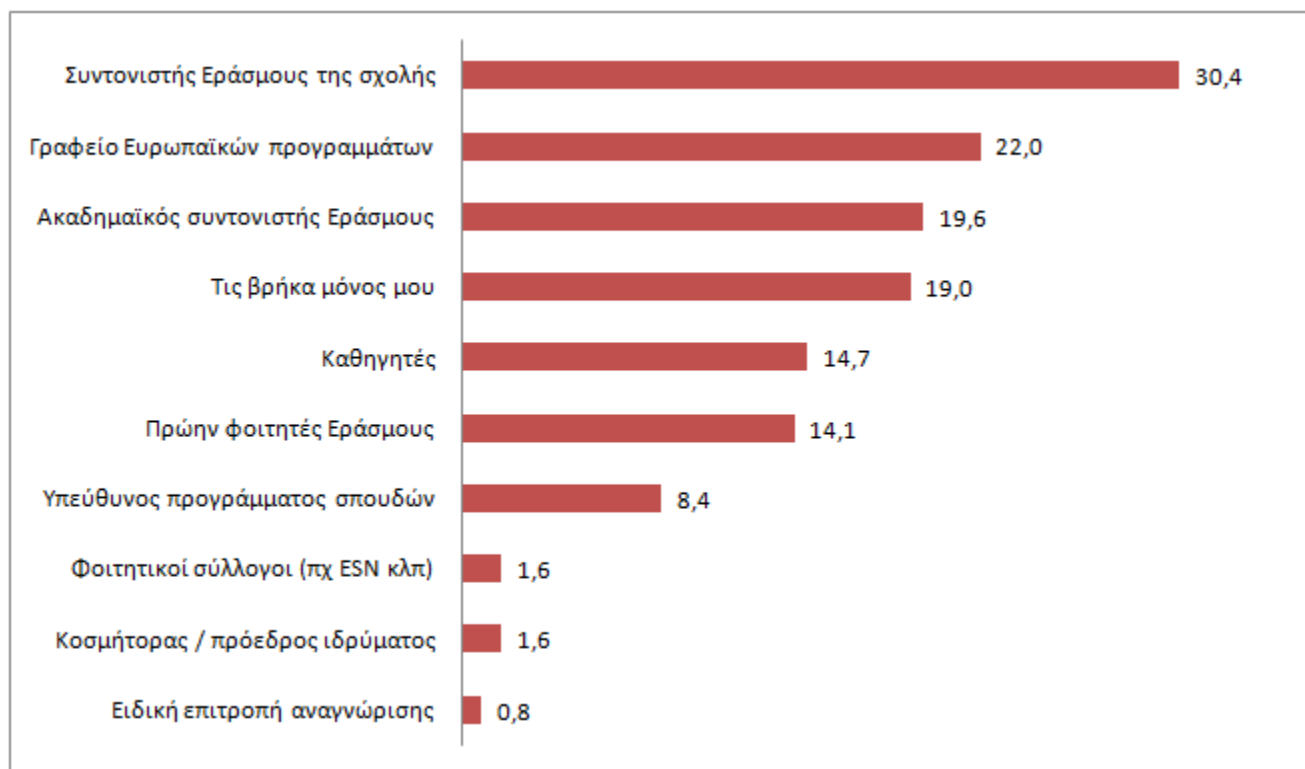

Σχήμα 38: Παροχή πληροφοριών στους εισερχόμενους φοιτητές για μεταφορά βαθμού (σε % των Ιδρυμάτων, n=22)

Σύμφωνα με τα συμμετέχοντα ΙΑΕ, η πλειοψηφία των ιδρυμάτων πληροφορεί τους εισερχόμενους (82%) και τους εξερχόμενους φοιτητές (91%) σχετικά με τη μεταφορά βαθμών.

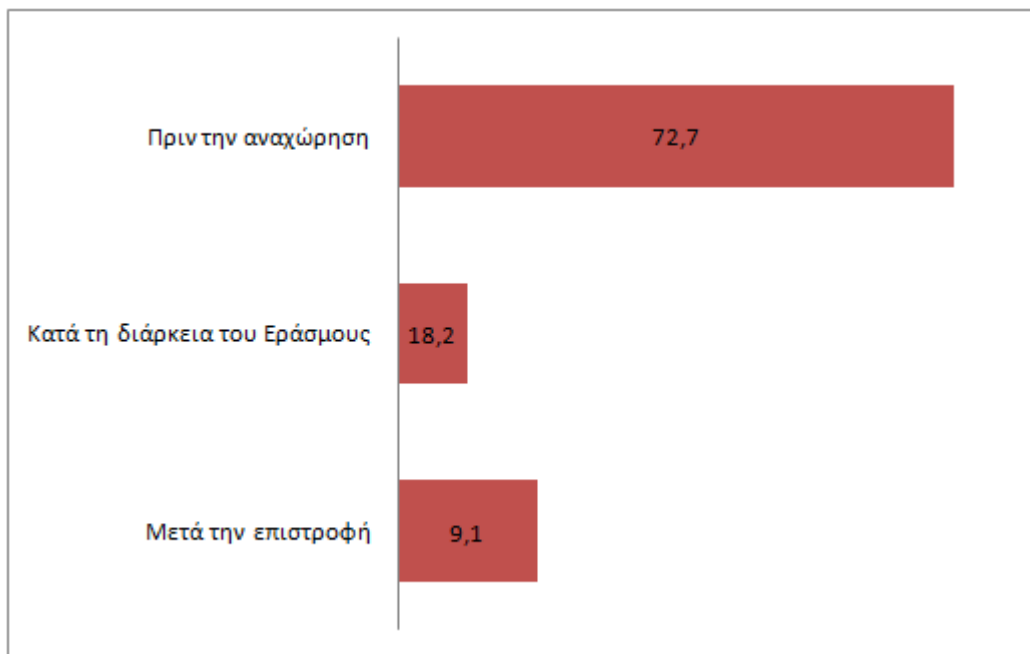

Σχήμα 39: Παροχή πληροφοριών στους εξερχόμενους φοιτητές για μεταφορά βαθμού (σε % των Ιδρυμάτων, n=22)

Σχήμα 40: Άτομα που εμπλέκονται στην πληροφόρηση σχετικά με τη μεταφορά βαθμών (πολλαπλή, σε % των φοιτητών, n=368)

Οι συντονιστές Εράσμου των σχολών (30.4%) αναδεικνύονται στους πιο ενεργούς παρόχους πληροφοριών σχετικά με τη μεταφορά βαθμών στα ελληνικά πανεπιστήμια. Ακολουθούνται από τα γραφεία Ευρωπαϊκών προγραμμάτων (22%) και τους Ακαδημαϊκούς υπεύθυνους για το πρόγραμμα Εράσμου των ιδρυμάτων (19.6%) ενώ πολλοί φοιτητές βρίσκουν τις πληροφορίες που χρειάζονται μόνοι τους (19%). Ένα ποσοστό των φοιτητών απευθύνεται για πληροφορίες στους καθηγητές τους (14.7%), σε πρώην φοιτητές Εράσμου (14.1%) και στους υπεύθυνους των προγραμμάτων σπουδών των ιδρυμάτων (8.4%). Φοιτητικοί οργανισμοί όπως το ESN (1.6%), οι κοσμήτορες/ πρόεδροι των ιδρυμάτων (1.6%) και οι ειδικές επιτροπές αναγνώρισης (0.8%) παίζουν σημαντικά μικρότερο ρόλο στην παροχή πληροφοριών για τη μεταφορά βαθμών.

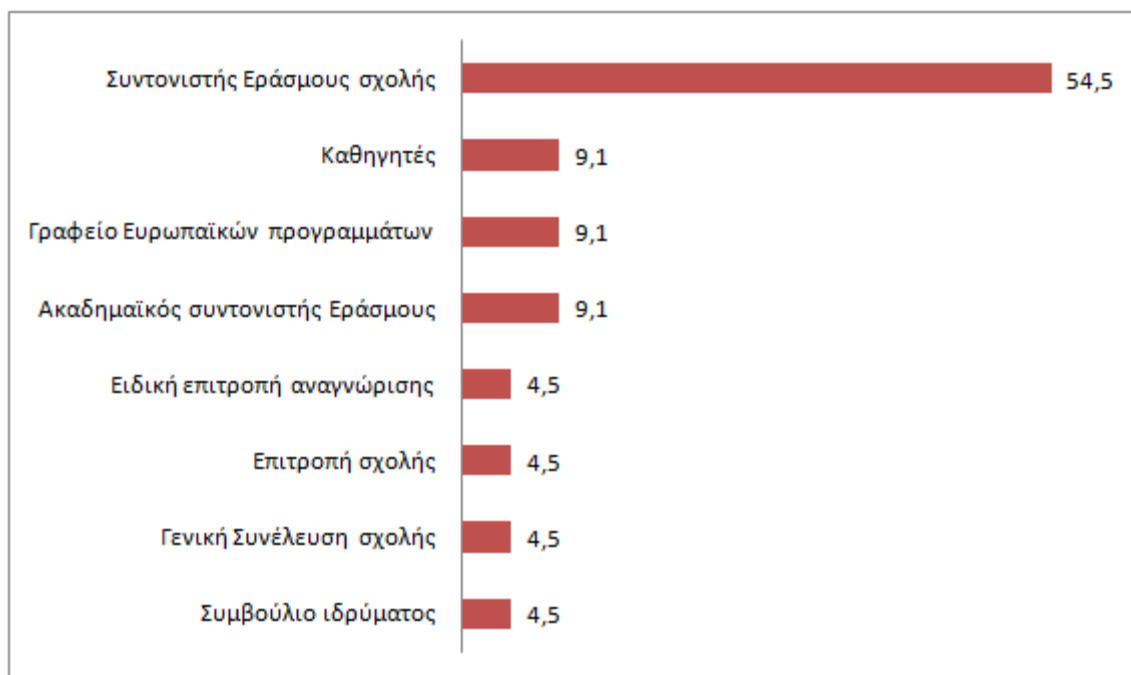
Σχήμα 41: Περίοδος παροχής πληροφοριών στους φοιτητές σχετικά με τη μεταφορά βαθμών (σε % των Ιδρυμάτων , n=22)

Η έγκαιρη παροχή πληροφοριών θεωρείται σημαντικός παράγοντας για να καθορίσει την ποιότητα της μεταφοράς του βαθμού. Σύμφωνα με τις απαντήσεις, η πλειοψηφία των ιδρυμάτων (72.7%) δίνει πληροφορίες στους φοιτητές πριν αναχωρήσουν, 9.1% των φοιτητών ενημερώνεται κατά τη διάρκεια του Εράσμου τους ενώ 18.2% αφού επιστρέψει στο πανεπιστήμιό του.

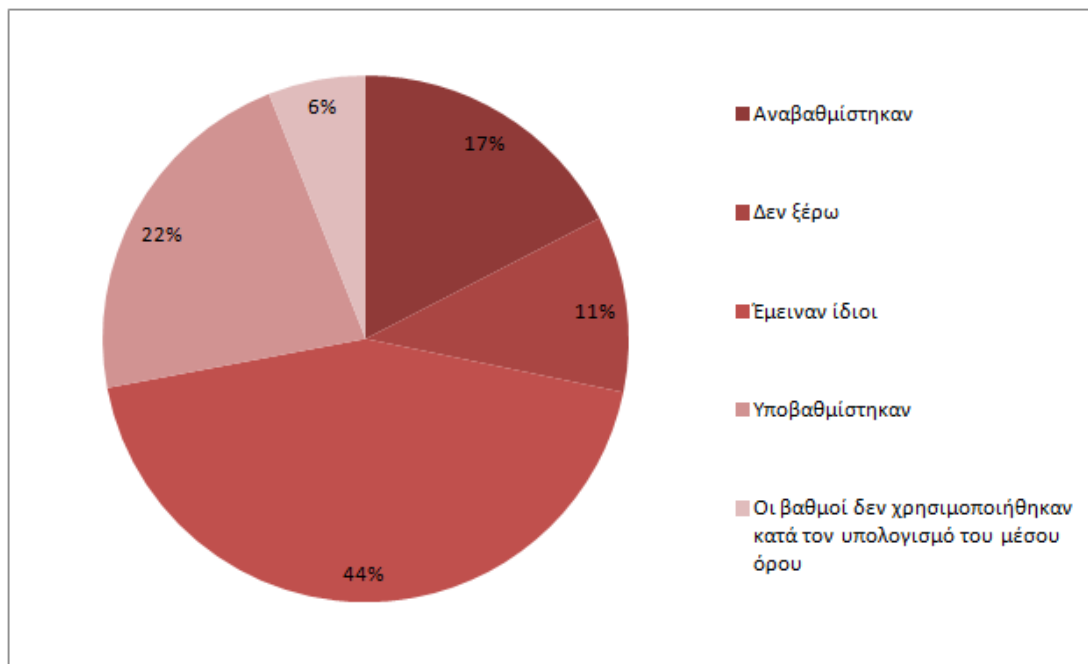
Σχήμα 42: Μετατροπή των βαθμολογιών στα ιδρύματα (σε % των Ιδρυμάτων, n=21)

Η έρευνα PRIME δείχνει ότι δεν υπάρχει κοινός τρόπος μετατροπής των βαθμολογιών μεταξύ των ιδρυμάτων. 33.3% αυτών αφήνει τις μετατροπές να γίνονται μεμονωμένα από τους συντονιστές Εράσμους των σχολών, 23.8% χρησιμοποιεί πίνακες μετατροπής φτιαγμένους από το ίδρυμα και 14.3% χρησιμοποιεί πίνακες φτιαγμένους από τη κάθε σχολή. Ακολούθως, κάποια ιδρύματα (9.5%) δε μετατρέπουν τις βαθμολογίες αλλά τις αναγνωρίζουν όπως δίνονται από το ίδρυμα υποδοχής ενώ κάποια άλλα (9.5%) αφήνουν τις μετατροπές να γίνονται μεμονωμένα από τους καθηγητές. Λιγότερο συχνά, τα ιδρύματα είτε χρησιμοποιούν πίνακες μετατροπής φτιαγμένους για το πρόγραμμα (4.8%) είτε αφήνουν τον ακαδημαϊκό συντονιστή του ιδρύματος για το πρόγραμμα να κάνει τις μετατροπές (4.8%).

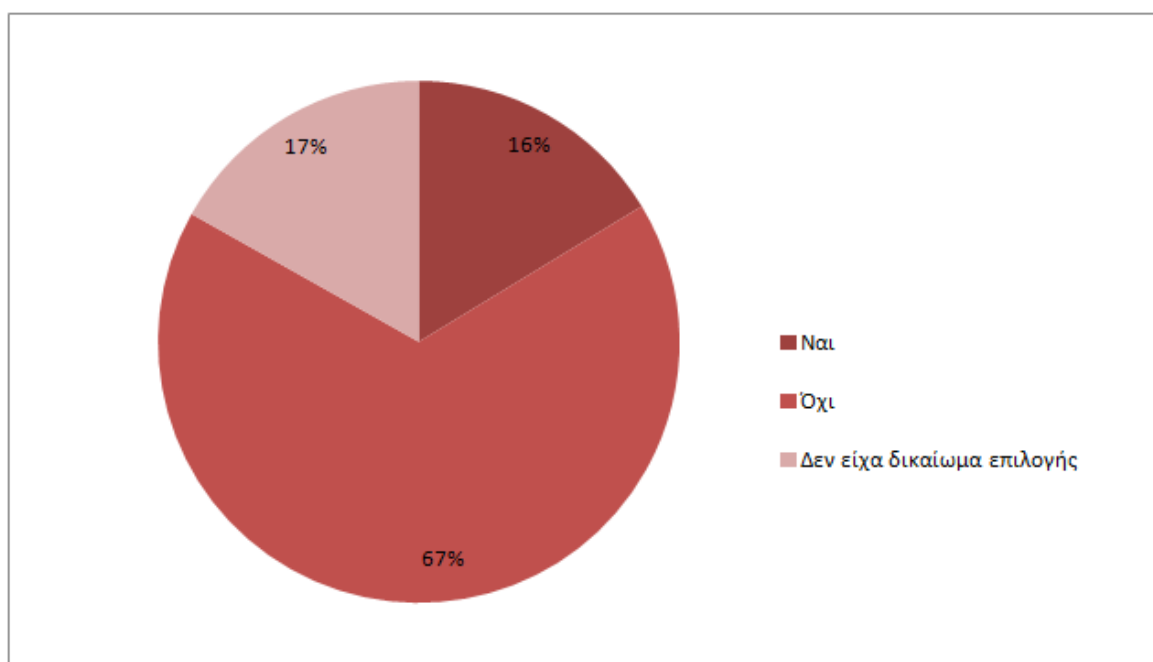
Σχήμα 43: Άτομα που εμπλέκονται με την ολοκλήρωση της μεταφοράς βαθμολογιών των εξερχόμενων φοιτητών (σε % των Ιδρυμάτων, n=22)

Στην Ελλάδα, οι συντονιστές του προγράμματος ανά σχολή είναι αυτοί που κυρίως ολοκληρώνουν τη διαδικασία της μεταφοράς των βαθμολογιών των εξερχόμενων φοιτητών συγκεντρώνοντας ένα ποσοστό αρκετά μεγαλύτερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (54.5% έναντι 26.9%). Ακολουθούν οι καθηγητές (9.1%), τα γραφεία Ευρωπαϊκών προγραμμάτων (9.1%) και οι ακαδημαϊκοί συντονιστές για το Εράσμους (9.1%).

Σχήμα 44: Προσωπική αξιολόγηση των φοιτητών σχετικά με τη μετατροπή της βαθμολογίας τους μετά την ανταλλαγή τους (σε % των φοιτητών, n=368)

Λόγω των διαφορετικών συστημάτων βαθμολόγησης ανά την Ευρώπη, η μεταφορά βαθμού παραμένει ένα εμπόδιο στην ανταλλαγή φοιτητών. Τα αποτελέσματα της έρευνας ανάμεσα στους Έλληνες φοιτητές δείχνουν ότι παρότι το 44% αυτών πιστεύει ότι οι βαθμοί του μετά την μετατροπή παρέμειναν οι ίδιοι, ένα 22% θεωρεί ότι υποβαθμίστηκαν. Από την άλλη, ένα 17% θεωρεί ότι οι βαθμοί του αναβαθμίστηκαν μετά την μετατροπή ενώ υπάρχει και ένα 11% που δε γνωρίζει πως επηρέασε η μετατροπή τη βαθμολογία του.

Σχήμα 45: Απόφαση να ΜΗΝ αναγνωρίσουν κάποιο μάθημα σαν αποτέλεσμα της μετατροπής της βαθμολογίας τους (σε % των φοιτητών, n=368)

Ακόμα, 16% των Ελλήνων φοιτητών επιλέγει να μην αναγνωρίσει κάποιο μάθημα σαν συνέπεια της αρνητικής μεταφοράς βαθμού την ώρα που ο ευρωπαϊκός μέσος όρος φτάνει το 9%. Παρόλα αυτά, 67% των φοιτητών δεν πράττει το ίδιο ενώ στο 17% των φοιτητών δε δίνεται καν αυτή η δυνατότητα.

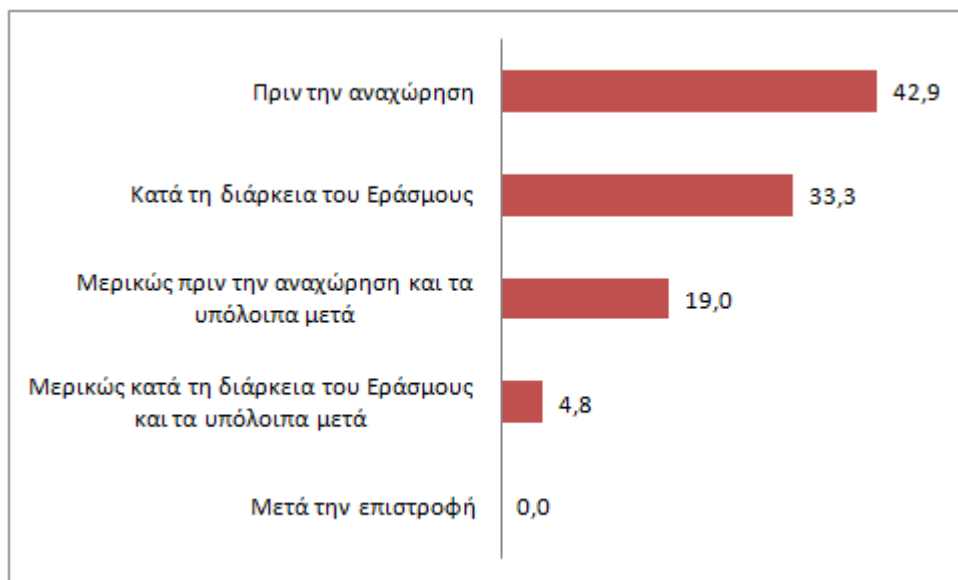
Από το 12% των φοιτητών των οποίων τα μαθήματα δεν αναγνωρίστηκαν λόγω της μεταφοράς βαθμού, το 48% δήλωσε ότι πιστεύει πως η μετατροπή βαθμού υποβάθμισε τη βαθμολογία τους.

3.5 Υποτροφίες Εράσμους, δυνατότητα μεταφοράς των υποτροφιών και των διδάκτρων

Προκειμένου να είναι προσιτό σε όσο το δυνατόν περισσότερους, το πρόγραμμα Εράσμους δίνει στους φοιτητές τη δυνατότητα να λάβουν μια υποτροφία η οποία θα τους βοηθήσει να καλύψουν μέρος του κόστους ζωής και σπουδών στο εξωτερικό.

Το ΙΚΥ θεωρεί ότι οι υποτροφίες Εράσμους χρησιμοποιούνται σωστά από τα ιδρύματα. Η διαδικασία είναι αυστηρή και καλά οργανωμένη ενώ η ορθή χρήση των χρημάτων ελέγχεται από το ΙΚΥ μέσω αναφορών από τα ιδρύματα και μέσω ελέγχων σε περιορισμένο αριθμό ιδρυμάτων που επιλέγονται τυχαία κάθε φορά.

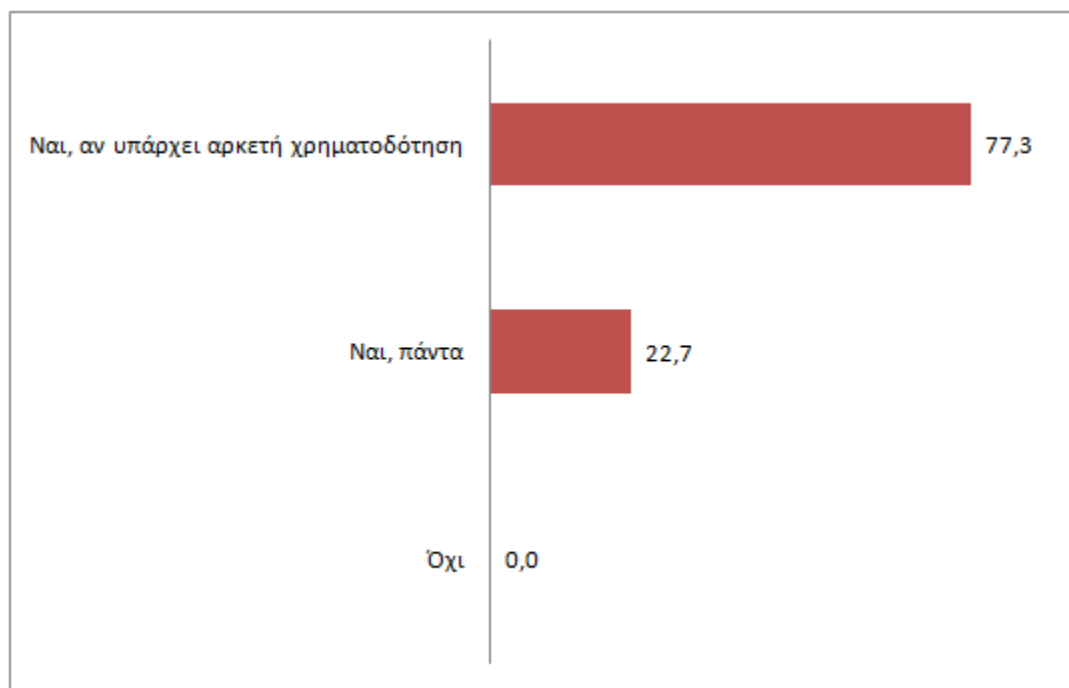
Στην έρευνα PRIME τα ιδρύματα ρωτήθηκαν πόσοι φοιτητές λαμβάνουν την υποτροφία Εράσμους. Όπως προκύπτει από τις απαντήσεις, σε όλα τα ελληνικά ιδρύματα (100%) οι εξερχόμενοι φοιτητές στο σύνολό τους λαμβάνουν την υποτροφία την ίδια ώρα που στην Ευρώπη μόλις το 68.3% των ιδρυμάτων απάντησε ότι όλοι οι φοιτητές του λαμβάνουν την υποτροφία και ένα 20.4% απάντησε ότι το 81%-91% των εξερχομένων φοιτητών του λαμβάνει την υποτροφία Εράσμους.

Σχήμα 46: Περίοδος κατά την οποία δίνεται η υποτροφία του Εράσμους στους φοιτητές (σε % των Ιδρυμάτων, n=21)

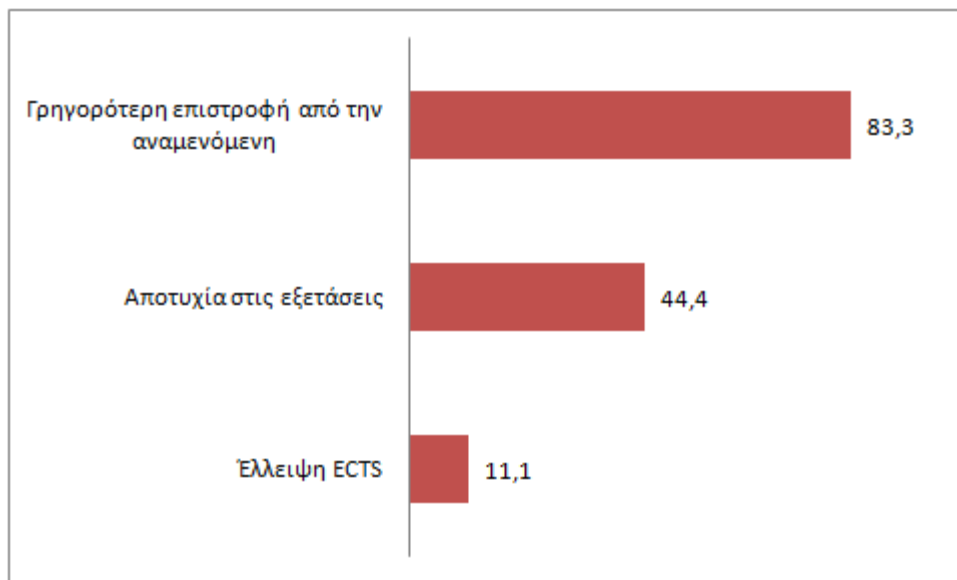
Δεν είναι πάντα ίδια η περίοδος κατά την οποία οι εξερχόμενοι φοιτητές λαμβάνουν την υποτροφία τους. Το πιο βολικό για τους φοιτητές θα ήταν να λάμβαναν όλη την υποτροφία πριν το Εράσμους τους. Στην Ελλάδα αυτό

συμβαίνει στο 42.9% των περιπτώσεων, ποσοστό σημαντικά μεγαλύτερο από αυτό της Ευρώπης (19.6%). Ένα άλλο 19% των φοιτητών λαμβάνει μέρος της υποτροφίας του πριν το Εράσμους του και την υπόλοιπη κατά τη διάρκεια αυτού. Έτσι, συνολικά, κάτι παραπάνω από το 60% των φοιτητών λαμβάνει τουλάχιστον μέρος της υποτροφίας του πριν το Εράσμους του (στην Ευρώπη το ποσοστό αγγίζει το 50%). Ακολούθως, 33.3% των φοιτητών λαμβάνει όλη την υποτροφία του κατά τη διάρκεια του Εράσμους του ενώ μόλις το 4.8% των φοιτητών στην Ελλάδα λαμβάνει μέρος της υποτροφίας του όσο βρίσκεται στο εξωτερικό και την υπόλοιπη αφού επιστρέψει, την ίδια στιγμή που το ποσοστό αυτό στην Ευρώπη αγγίζει το 24%.

Σχήμα 47: Παροχή επιπλέον υποτροφίας στους εξερχόμενους φοιτητές που παρατείνουν τη διαμονή τους στο εξωτερικό με το πρόγραμμα Εράσμους (σε % των Ιδρυμάτων, n=22)

Η έρευνα δείχνει ότι μόλις το 22.7% των ελληνικών ιδρυμάτων παρέχει πάντα στους φοιτητές που επεκτείνουν τη διάρκεια σπουδών τους στο εξωτερικό με το πρόγραμμα Εράσμους επιπλέον χρηματοδότηση. Το 77.3% των ιδρυμάτων πράττει το ίδιο μόνο εφόσον το επιτρέπει ο προϋπολογισμός τους. Στην Ελλάδα κανένα ίδρυμα δε δήλωσε ότι δεν παρέχει επιπλέον χρηματοδότηση σε φοιτητές που επεκτείνουν τη διάρκεια σπουδών τους στο εξωτερικό όταν στην Ευρώπη αυτό το ποσοστό φτάνει το 12%.

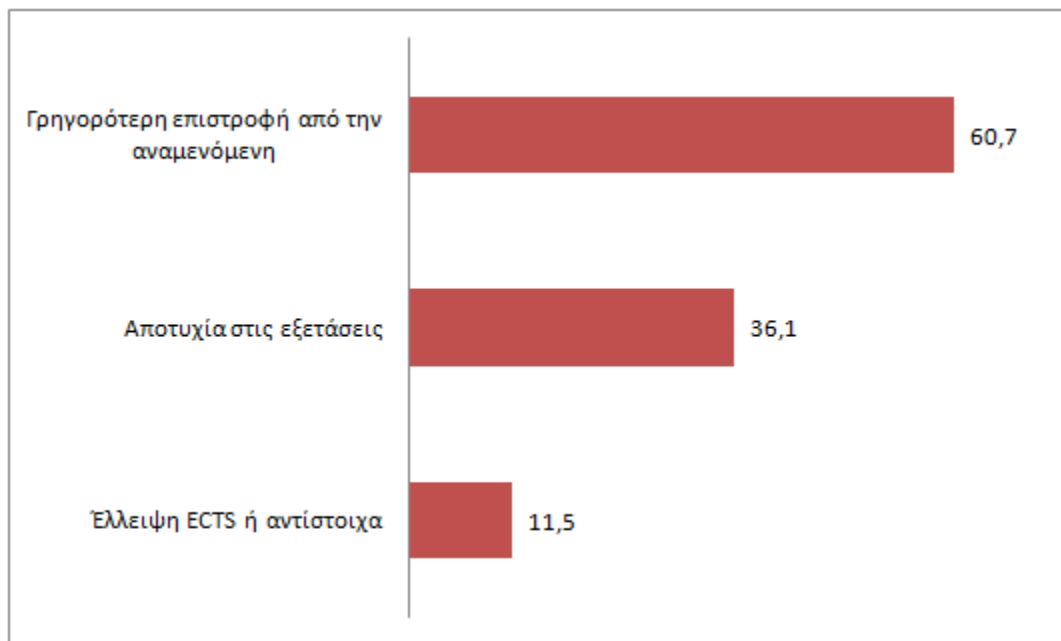

Σχήμα 48: Περιπτώσεις για τις οποίες ζητείται από τους φοιτητές να επιστρέψουν την υποτροφία τους (πολλαπλή, σε % των Ιδρυμάτων, n=18)

Σε μερικά ιδρύματα, όταν οι φοιτητές επέστρεψαν από το πρόγραμμα ανταλλαγής τους, τους ζητήθηκε να επιστρέψουν μέρος ή το σύνολο της υποτροφίας που είχαν λάβει. Σύμφωνα με το ΙΚΥ οι φοιτητές υποχρεούνται να επιστρέψουν την υποτροφία τους λόγω γρηγορότερης από το κανονικό επιστροφής τους στην Ελλάδα ή αν δεν παραστούν στις εξετάσεις στο ίδρυμα υποδοχής. Επιπλέον όμως το ΙΚΥ αφήνει στη διακριτική ευχέρεια των ιδρυμάτων να αποφασίσουν αν ο φοιτητής θα υποχρεωθεί να επιστρέψει την υποτροφία του ή μέρος αυτής στην περίπτωση που δεν αντεπεξέλθει στις ακαδημαϊκές του υποχρεώσεις λόγω έλλειψης προσπάθειας, κάτι που μπορεί να διαπιστωθεί από το ίδρυμα αποστολής κατόπιν επικοινωνίας με το ίδρυμα υποδοχής.

Στις περισσότερες των περιπτώσεων (83.3%), τα ελληνικά ιδρύματα ζήτησαν από τους εξερχόμενους τους να επιστρέψουν την υποτροφία τους λόγω της γρηγορότερης από το αναμενόμενο επιστροφής τους πίσω στην Ελλάδα. Αυτό εξηγείται σύμφωνα με τους κανόνες της Commission βάση των οποίων η υποτροφία Εράσμου υπολογίζεται ανά μήνα. Αυτό συνεπάγεται ότι αν η βεβαίωση παρακολούθησης φανερώνει μια χαμηλότερη διάρκεια παραμονής από αυτήν που αναφέρεται στο συμβόλαιο που υπογράφει ο φοιτητής για να πάρει την υποτροφία του, τότε θα πρέπει να επιστρέψει μέρος αυτής.

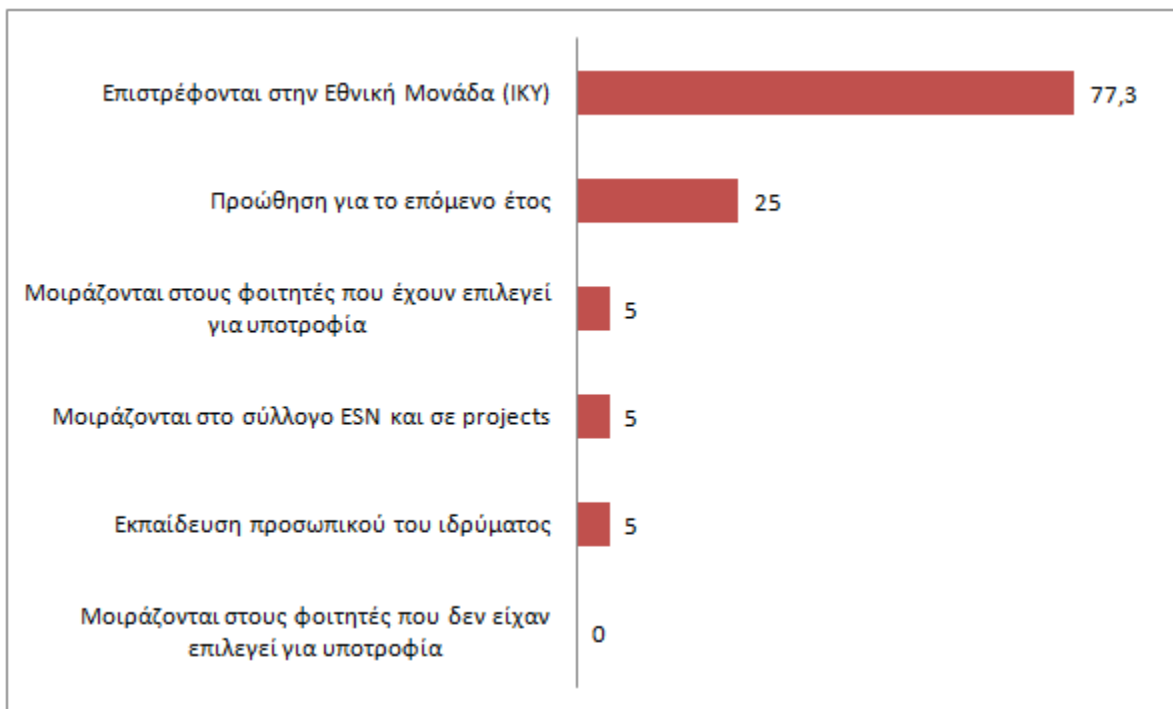
Από την άλλη, 44.4% των ελληνικών ιδρυμάτων απάντησε ότι ζήτησε από κάποιο φοιτητή να επιστρέψει την υποτροφία του καθώς απέτυχε στις εξετάσεις του (28.1% το αντίστοιχο ποσοστό στην Ευρώπη) και ένα 11.1% επειδή συγκέντρωσε μικρότερο αριθμό πιστωτικών μονάδων από το αναμενόμενο (28.1% το αντίστοιχο ποσοστό στην Ευρώπη).

Σχήμα 49: Λόγοι για τους οποίους οι φοιτητές χρειάστηκε να επιστρέψουν την υποτροφία τους (πολλαπλή, σε % των φοιτητών, n=61)

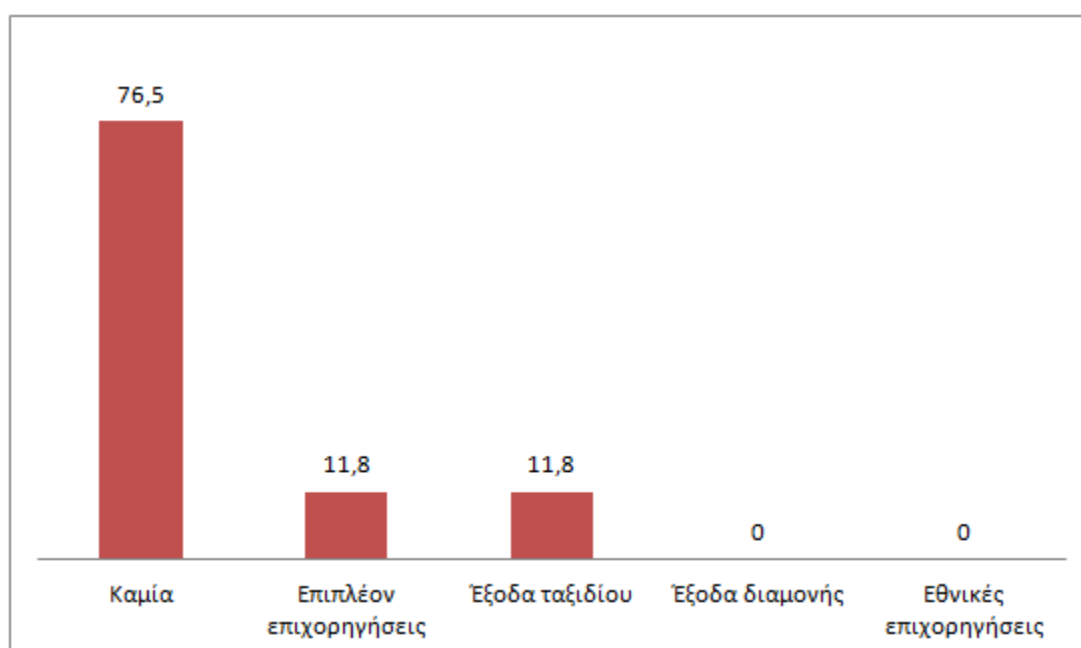
Ευτυχώς, τέτοιες περιπτώσεις δεν είναι η συνήθης πρακτική. Σύμφωνα με την έρευνα 16.6% των Ελλήνων φοιτητών που έλαβαν την υποτροφία αναγκάστηκαν να δώσουν μέρος ή το σύνολο αυτής πίσω. Οι λόγοι είναι οι ίδιοι που αναφέρονται και από τα ιδρύματα. Έτσι αίτια της επιστροφής των χρημάτων βάση των απαντήσεων των φοιτητών είναι η γρηγορότερη από το αναμενόμενο επιστροφή (60.7%), η αποτυχία στις εξετάσεις (36.1%) ή η έλλειψη των απαραίτητων ECTS ή των αντίστοιχων διδακτικών μονάδων (11.5%). Κατά μέσο όρο οι φοιτητές χρειάστηκε να επιστρέψουν το 20.3% επί του συνόλου της υποτροφίας που είχαν λάβει.

Μερικές φορές τα ιδρύματα δε χρησιμοποιούν όλα τα χρήματα που λαμβάνουν από το πρόγραμμα για να καλύψουν τις υποτροφίες των εξερχόμενων φοιτητών τους. Η έρευνα δείχνει ότι τα ιδρύματα έχουν διαφορετικούς τρόπους να χρησιμοποιούν τα χρήματα αυτά.

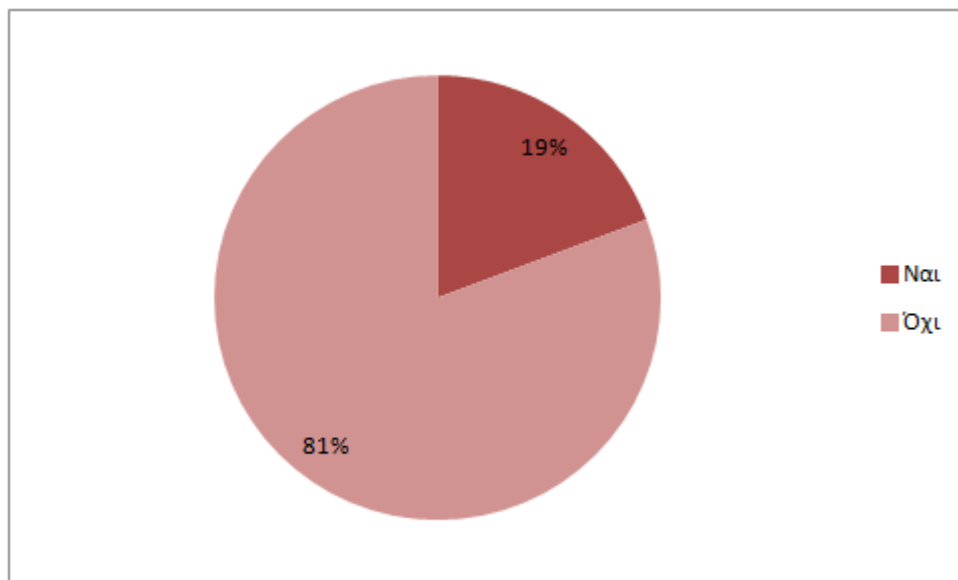
Σχήμα 50: Χρήση των κονδυλίων του Εράσμου που περίσσεψαν στο τέλος του χρόνου (πολλαπλή, σε % των Ιδρυμάτων, n=20)

77.3% των ελληνικών ιδρυμάτων επιστρέφει τα χρήματα που του περίσσεψαν πίσω στο ΙΚΥ (49% το αντίστοιχο ποσοστό στην Ευρώπη), ενώ το 25% τα χρησιμοποιεί για την προώθηση του προγράμματος κατά το επόμενο έτος. Στην Ελλάδα μόλις το 5% των ιδρυμάτων μοιράζει τα χρήματα που του περίσσεψαν στους φοιτητές που έχουν επιλεγεί για υποτροφία όταν στην Ευρώπη το ποσοστό αυτό αγγίζει το 45%. Ακολούθως, ένα 5% αναδιανέμει τα χρήματα που περίσσεψαν ενισχύοντας συλλόγους όπως το ESN ή προωθώντας κάποια δραστηριότητα και άλλο ένα 5% για την εκπαίδευση του προσωπικού του ιδρύματος.

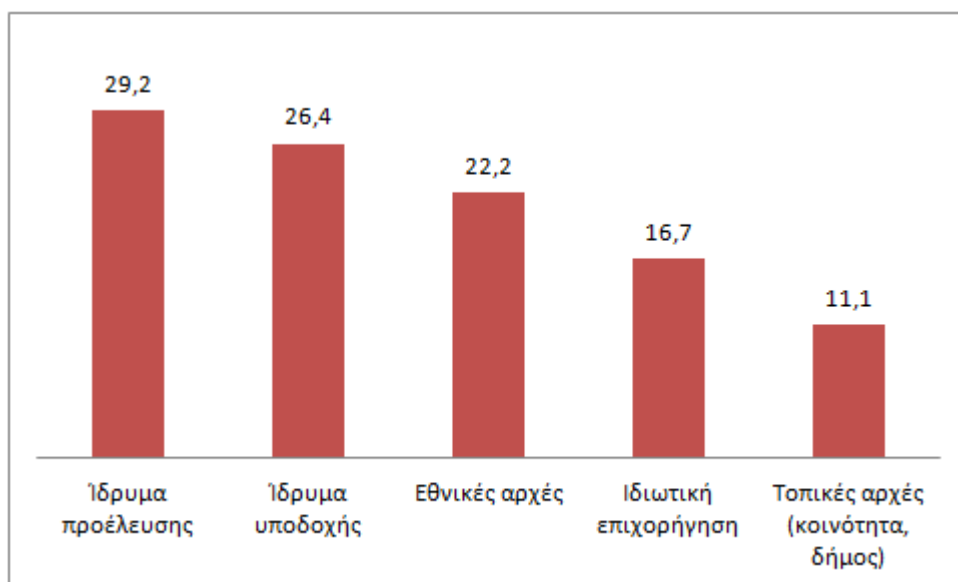

Σχήμα 51: Επιπλέον οικονομική βοήθεια που παρέχουν τα ιδρύματα στους εξερχόμενους φοιτητές (πολλαπλή, σε % των Ιδρυμάτων, n=17)

Η υποτροφία Εράσμους καλύπτει μόνο μέρος του κόστους ζωής και σπουδών στο εξωτερικό. Στην Ελλάδα λιγότερο από το 24% των ιδρυμάτων παρέχει στους εξερχόμενούς του κάποια επιπλέον χρηματική βοήθεια για να τους ενισχύσει όταν στην Ευρώπη το ποσοστό αυτό φτάνει το 42%. Πιο συγκεκριμένα, το 11.8% των ελληνικών ιδρυμάτων προσφέρει γενικά κάποιου είδους πρόσθετη χρηματοδότηση ενώ ένα ακόμα 11.8% υποστηρίζει τους φοιτητές καλύπτοντας και τα έξοδα ταξιδιού τους. Το 76.5% πάντως απάντησε ότι δε προσφέρει στους εξερχόμενους φοιτητές του κάποια επιπλέον χρηματική βοήθεια πέραν της υποτροφίας Εράσμους.

Σχήμα 52: Φοιτητές που έλαβαν άλλη (ή πρόσθετη) υποτροφία (σε % των φοιτητών, n=368)

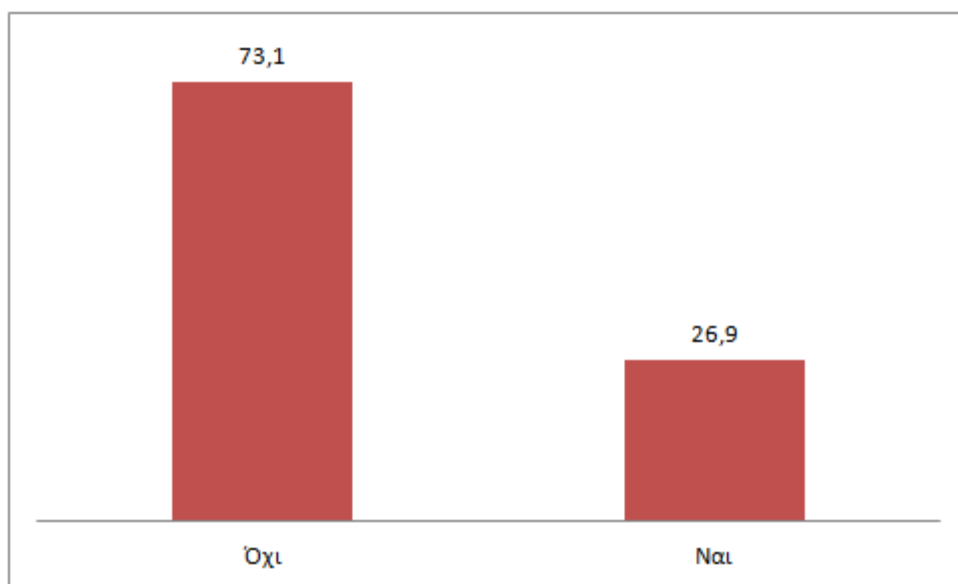

Σχήμα 53: Άλλες πηγές επιχορήγησης (πολλαπλή, σε % των φοιτητών, n=72)

Η επιπλέον χρηματοδότηση φτάνει στο 19% των Ελλήνων εξερχόμενων φοιτητών. Υπεύθυνα γι' αυτήν είναι κυρίως τα ιδρύματα προέλευσης των φοιτητών (29.2%) και τα ιδρύματα υποδοχής (26.4%). Οι εθνικές αρχές (22.2%) και οι τοπικές αρχές (11.1%) στην Ελλάδα παίζουν μικρότερο ρόλο στις επιπλέον υποτροφίες σε σχέση με την Ευρώπη όπου τα ποσοστά είναι αρκετά μεγαλύτερα (32.1% για τις εθνικές αρχές και 32.2% για τις τοπικές).

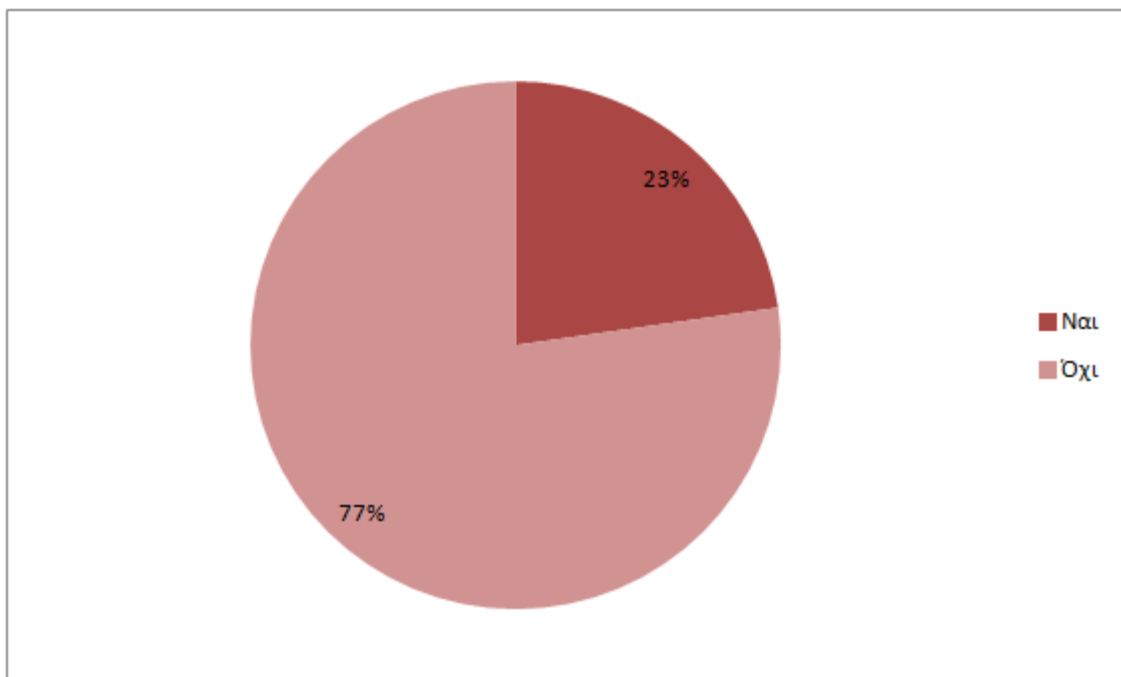
Σύμφωνα με τον καταστατικό χάρτη του προγράμματος Εράσμους, οι φοιτητές δε χρειάζεται να πληρώσουν κανενός είδους δίδακτρα στο ίδρυμα υποδοχής τους. Αυτή είναι μία από τις σημαντικότερες προϋποθέσεις για την κινητικότητα Εράσμους. Κάθε εθνική μονάδα όπως το ΙΚΥ, μέσω ελέγχων σε περιορισμένο αριθμό ιδρυμάτων που επιλέγονται τυχαία και μέσω των ετήσιων αναφορών των ιδρυμάτων, διενεργεί ελέγχους ώστε να είναι βέβαιο πως τα ιδρύματα υποδοχής δεν χρεώνουν τους εισερχόμενούς τους με δίδακτρα συμμετοχής. Στην έρευνα δεν έχουν αναφερθεί προβλήματα από το ΙΚΥ ως προς αυτό.

Όπως προκύπτει και από την έρευνα, κανένα ελληνικό ίδρυμα δε ζητάει από τους εισερχόμενούς του φοιτητές να πληρώσουν κάποιου είδους δίδακτρα την ίδια ώρα που στην Ευρώπη ένα 10% των ιδρυμάτων πράττει αυτό ακριβώς.

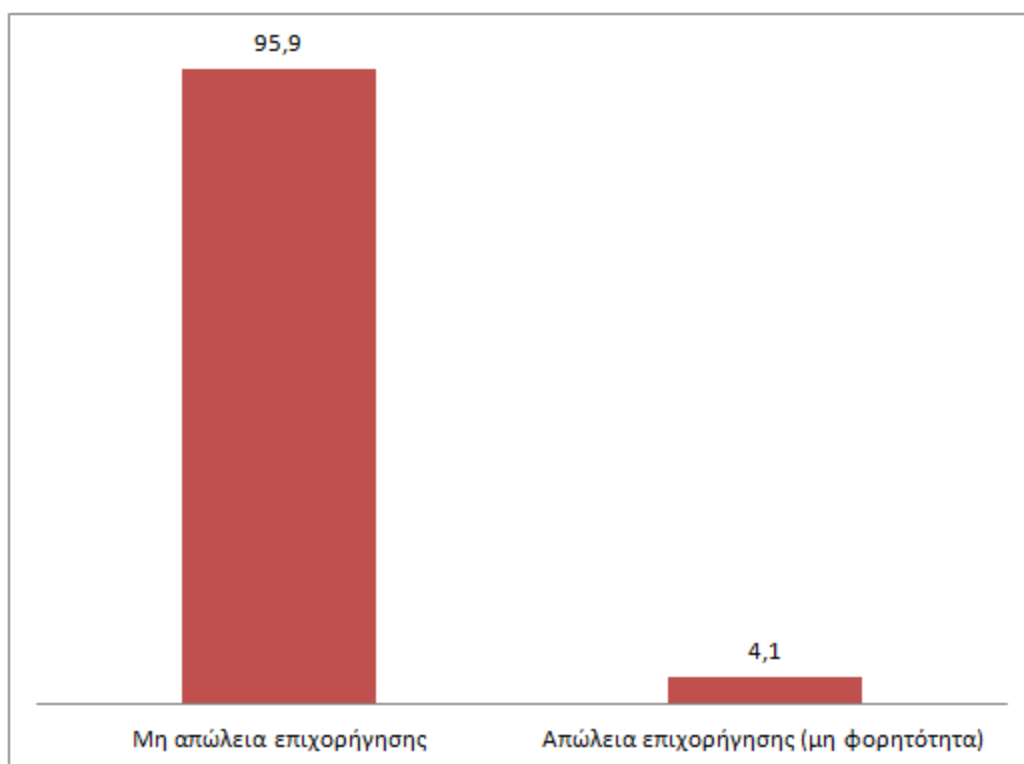

Σχήμα 54: Ύπαρξη χρεώσεων στο ίδρυμα υποδοχής (σε % των φοιτητών, n=368)

Ρωτώντας τους φοιτητές από την άλλη, προκύπτει ότι στο 26.9% των εξερχόμενων Ελλήνων ζητήθηκε από το ίδρυμα υποδοχής να πληρώσει κάποια δίδακτρα. Σε κάποιες περιπτώσεις, επειδή ο όρος «δίδακτρα» είναι αρκετά ευρύς, πιθανόν να περιλαμβάνει και υποχρεωτικές χρεώσεις συμμετοχής σε φοιτητικούς οργανισμούς, κόστος φοιτητικής ταυτότητας ή παρόμοια έξοδα τα οποία όμως δεν ανήκουν στην επίσημη κατηγορία των διδάκτρων.

Σχήμα 55: Φορητότητα επιχορηγήσεων ως προς τα ιδρύματα (σε % των Ιδρυμάτων, n=22)

Σχήμα 56: Φορητότητα επιχορηγήσεων στους φοιτητές Εράσμους (σε % των φοιτητών, n=368)

Ανεξάρτητα από τη λήψη της υποτροφίας Εράσμους ή οποιασδήποτε άλλης οικονομικής βοήθειας λαμβάνουν, οι εξερχόμενοι φοιτητές έχουν ακόμη το δικαίωμα να διατηρήσουν όποια εθνική επιχορήγηση ή δάνειο λαμβάνουν από τη χώρα προέλευσής τους. Τέτοιου είδους επιχορηγήσεις θα πρέπει να «ταξιδεύουν» μαζί με τους φοιτητές στον προορισμό τους. Η μεταφορά των υποτροφιών και των δανείων είναι ένα από τα δικαιώματα των φοιτητών όταν συμμετέχουν σε κάποιο πρόγραμμα στο εξωτερικό. Οι συνήθεις υποτροφίες και τα δάνεια που είναι διαθέσιμα στους φοιτητές στις περισσότερες των περιπτώσεων είναι_φορητά. Όταν το ΙΚΥ ρωτήθηκε

από την έρευνα σχετικά, απάντησε ότι τα δάνεια και οι υποτροφίες που το ίδιο χορηγεί για μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα είναι φορητά, αν ένας Έλληνας μεταπτυχιακός φοιτητής αποφασίσει να συμμετάσχει στο πρόγραμμα Εράσμους. Σημείωσε όμως ότι αν και είναι όρος στα συμβόλαιά του, στην Ελλάδα, δεν υπάρχουν πολλές υποτροφίες ή δάνεια που να είναι φορητά. Έτσι, η έρευνα δείχνει ότι στο 23% των ελληνικών ιδρυμάτων, οι φοιτητές χάνουν το δικαίωμα σε κάποια άλλη οικονομική ενίσχυση όσο είναι στο εξωτερικό.

Σαν αποτέλεσμα, το 4% των Ελλήνων φοιτητών Εράσμους που ρωτήθηκε από το PRIME έχασε κάποια υποτροφία που ελάμβανε προηγουμένως επειδή πήγε Εράσμους.

4. Αναγνώριση σπουδών στο εξωτερικό

Η ανάλυση που παρουσιάζεται δείχνει σαφώς ότι δεν γίνονται σεβαστές όλες οι αρχές του προγράμματος Εράσμου από τα ΙΑΕ. Αποδείχθηκε επίσης ότι η αναγνώριση των σπουδών στο εξωτερικό εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα για πάνω από το ¼ των φοιτητών. Αυτό δείχνει ότι μια πιο εις βάθος ανάλυση για τους λόγους πίσω από μια τέτοια κατάσταση και τις επιπτώσεις της στην εμπειρία των φοιτητών είναι απαραίτητη.

4.1 Η έννοια της “πλήρους αναγνώρισης”

Σύμφωνα με τον καταστατικό χάρτη των φοιτητών Εράσμου, οι φοιτητές Εράσμου δικαιούνται να αναμένουν πλήρη ακαδημαϊκή αναγνώριση από το πανεπιστήμιο που προέρχονται για τις πιστωτικές μονάδες που αποκτώνται κατά τη διάρκεια της ανταλλαγής και που έχουν αρχικά συμπεριληφθεί στη Συμφωνία Μάθησης¹². Είναι μία από τις αρχές του προγράμματος. Ωστόσο, όπως αποκαλύπτουν οι μελέτες του PRIME, αυτό δεν συμβαίνει πάντα. Μια καλύτερη αναγνώριση της περιόδου σπουδών στο εξωτερικό είναι ζωτικής σημασίας για τη μελλοντική βελτίωση του προγράμματος Εράσμου. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επισημαίνει ότι:

“Ένας φοιτητής Εράσμου δεν θα υφίσταται καμία απώλεια της προόδου προς την κατεύθυνση της επίτευξης του πτυχίου ή διπλώματος που ακολουθείται στο πανεπιστήμιο προέλευσής του, από άποψη χαμένου χρόνου, χαμένων πιστωτικών μονάδων ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο, ως συνέπεια της ικανοποιητικής ολοκλήρωσης μιας περιόδου κινητικότητας Εράσμου”¹³. Παρ' όλα αυτά, πανευρωπαϊκά, ένας κοινά αποδεκτός ορισμός της “πλήρους αναγνώρισης” δεν υπάρχει.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι, όπως άλλωστε αναφέρεται και στην αναφορά του PRIME 2009, η έννοια της πλήρους αναγνώρισης εξακολουθεί να υπόκειται σε ερμηνεία, γεγονός που καθιστά τη διερεύνηση του θέματος δύσκολη. Σύμφωνα με τη σύμβαση για την αναγνώριση των τίτλων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στον ευρωπαϊκό χώρο, η αναγνώριση ορίζεται ως “μία επίσημη αποδοχή εκ μέρους μιας αρμόδιας αρχής της αξίας ενός αλλοδαπού τίτλου σπουδών με σκοπό την πρόσβαση σε εκπαιδευτικές ή/και εργασιακές δραστηριότητες¹⁴”. Σύμφωνα με το εγχειρίδιο των πιστωτικών μονάδων, “Αναγνώριση των πιστωτικών μονάδων είναι η διαδικασία μέσω της οποίας ένα ίδρυμα πιστοποιεί ότι ορισμένα μαθησιακά αποτελέσματα επιτεύχθηκαν και αξιολογήθηκαν σε ένα άλλο ίδρυμα και πληρούν ορισμένες απαιτήσεις ενός από τα προγράμματα που προσφέρουν [...]. Η αναγνώριση σημαίνει ότι ο αριθμός των πιστωτικών μονάδων που αποκτήθηκαν για τα αρμόδια μαθησιακά αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν, στο κατάλληλο επίπεδο, σε άλλο πλαίσιο θα αντικαταστήσει τον αριθμό των πιστωτικών μονάδων που διατίθενται για αυτά τα μαθησιακά αποτελέσματα στο ίδρυμα που τα απονέμει¹⁵.”

Το ESN εκτιμά ότι η ανάπτυξη ενός κοινού ορισμού είναι ένα πρώτο βήμα που πρέπει να ληφθεί κατά τις διαδικασίες της διαμόρφωσης και της ενοποίησης των διαδικασιών αναγνώρισης. Για να αποκτήσει τον εν λόγω ορισμό, ζητήθηκε, σχετικά με την έννοια, η γνώμη από έναν αριθμό εμπειρογνομόνων (π.χ. εμπειρογνώμονες της συνθήκης της Μπολόνια, καθηγητών, προσωπικού από Γραφεία Διεθνών Σχέσεων) καθώς και από φοιτητές. Ως εκ τούτου, στην παρούσα μελέτη με τον όρο πλήρη αναγνώριση εννοούμε:

¹² Καταστατικός χάρτης φοιτητών Εράσμου, http://ec.europa.eu/education/archive/million/charter_en.pdf, [Αναφορά: 08/24/2011]

¹³ Σημείωση προς τους διευθυντές των Εθνικών Μονάδων που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, Ευρωπαϊκή Επιτροπή Παιδείας και Πολιτισμού, Βρυξέλλες, 16.12.2005, σελ.3, <http://portal.bme.hu/C18/Erasmus/Document%20Library/Oktat%C3%B3knak%20sz%C3%BAl%C3%B3k%20anyagok/Erasmus%20recognition.doc>, [Αναφορά: 24/08/2011]

¹⁴ Συμβούλιο της Ευρώπης: “σύμβαση για την αναγνώριση των τίτλων τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ευρωπαϊκή Περιφέρεια”(1997), <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/165.htm>, [Αναφορά: 10/10/2010]

¹⁵ http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/ects/guide_en.pdf, [Αναφορά: 24/8/2011]

"Όλες οι πιστωτικές μονάδες που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια της ανταλλαγής και ήταν αρχικά παρούσες στην τελική έκδοση της Συμφωνίας Μάθησης αναγνωρίζονται από το πανεπιστήμιο προέλευσης χωρίς να υπάρχει η ανάγκη για επιπλέον μαθήματα ή εξετάσεις."

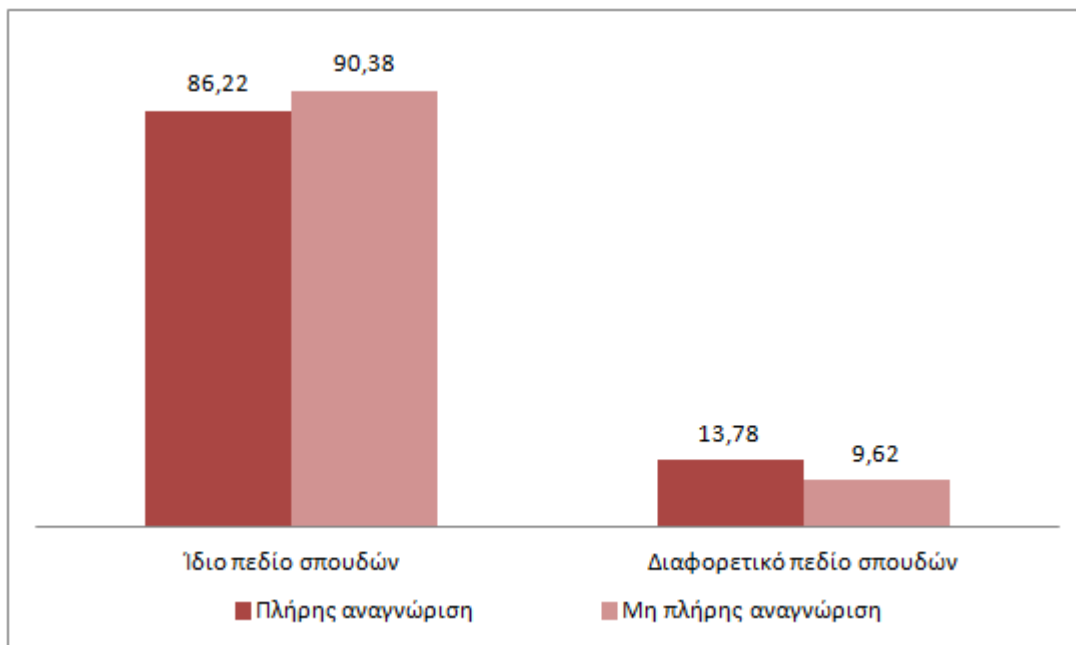
Το ESN πιστεύει ότι η πλήρης αναγνώριση επιτυγχάνεται όταν ένας φοιτητής δεν είναι υποχρεωμένος να ξαναπάρει μαθήματα ή να περάσει τις εξετάσεις κατά την επιστροφή του. Το χρονικό διάστημα στο εξωτερικό, στη συνέχεια, αναγνωρίζεται πλήρως από το ίδρυμα προέλευσης ως αναπόσπαστο μέρος του προγράμματος σπουδών. Οι περαιτέρω απαιτήσεις από τους φοιτητές κατά την επιστροφή τους είναι μια πρόσθετη προσπάθεια και μπορεί να έχει ως επίπτωση την παράταση των σπουδών τους. Αυτό είναι ένα πρόβλημα που πολλές φορές αντιμετωπίζουν οι φοιτητές, κάτι που επίσης αποκαλύπτεται στη έρευνα του PRIME.

Δυστυχώς, μόνο λίγο περισσότερο από το 70% των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης που πανευρωπαϊκά συμμετέχουν στη έρευνα του PRIME δέχονται τον ορισμό της "πλήρους αναγνώρισης", όπως περιγράφεται εδώ από το ESN. Το ένα πέμπτο καθορίζει ως πλήρη αναγνώριση ακόμα και την περίπτωση όπου ένας φοιτητής απαιτείται να περάσει μερικές εξετάσεις ή ακόμα και όταν πρέπει να επαναλάβει όλα τα μαθήματα μετά την επιστροφή του στο πανεπιστήμιο προέλευσης. Επιπλέον, σημαντικός αριθμός του περίπου 7% των ερωτηθέντων έδωσε άλλες απαντήσεις. Μερικά από τα ιδρύματα είναι πολύ αυστηρά σχετικά με τα προγράμματα σπουδών και αναγνωρίζουν μόνο τα μαθήματα που αντιστοιχούν στο πρόγραμμα στο ίδρυμα προέλευσης και εξακολουθούν να το αποκαλούν πλήρη αναγνώριση. Ευτυχώς από την άλλη και σύμφωνα με τα ελληνικά δεδομένα, το 95.5% των ελληνικών ιδρυμάτων δέχονται τον ορισμό της "πλήρους αναγνώρισης", όπως περιγράφεται από το ESN.

4.2 Παράγοντες που επηρεάζουν την αναγνώριση

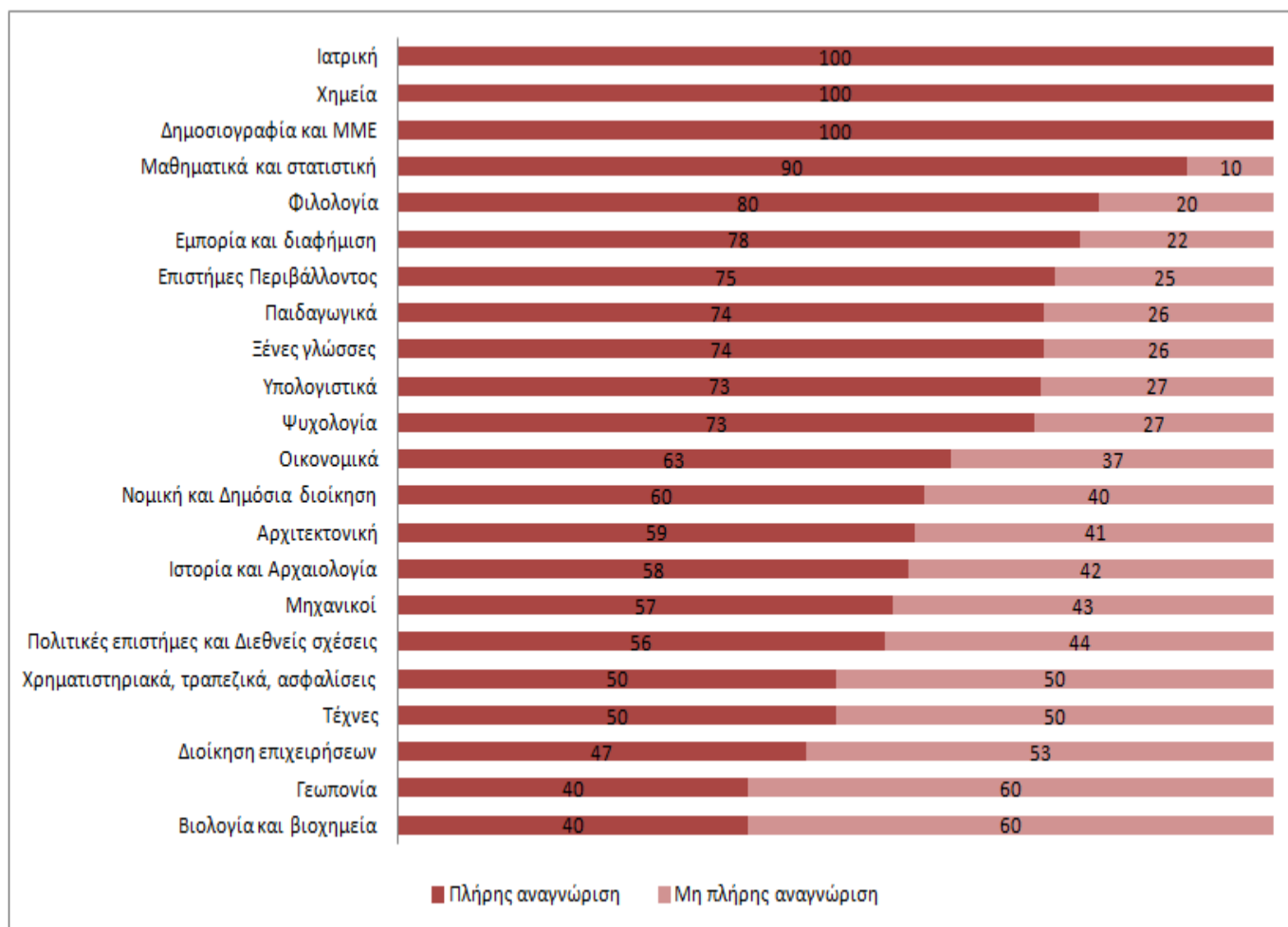
Η αναγνώριση των σπουδών στο εξωτερικό είναι ένα σύνθετο θέμα. Οι πιθανές πηγές προβλημάτων πηγάζουν όχι μόνο από την έλλειψη κοινού ορισμού και κατανόησης της έννοιας της πλήρους αναγνώρισης μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών. Η όλη διαδικασία επηρεάζεται από διάφορους παράγοντες, που επηρεάζουν το επίπεδο της αναγνώρισης των φοιτητών Εράσμου. Ως εκ τούτου, στο PRIME 2010, προκειμένου να προσδιοριστούν οι συνήθεις τάσεις που καθορίζουν την διαδικασία, έγινε επιπλέον ανάλυση των συλλεχθέντων δεδομένων. Ως αποτέλεσμα, εντοπίστηκαν πολλοί κοινοί παράγοντες που επηρεάζουν τα επίπεδα αναγνώρισης εντοπίστηκαν.

Με βάση τα πανευρωπαϊκά αποτελέσματα, η έρευνα PRIME 2010 βρήκε στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η αναγνώριση μαθημάτων επηρεάζεται από το πεδίο μελέτης. Φοιτητές, που είχαν αντίστοιχα πεδία σπουδών στα πανεπιστήμια προέλευσης και υποδοχής, είχαν ελαφρώς καλύτερα αποτελέσματα αναγνώρισης. Αναλύοντας τα ελληνικά δεδομένα παρατηρούμε ότι κάτι τέτοιο δεν ισχύει. Ενδεχομένως αυτό να συμβαίνει λόγω του γεγονότος ότι όταν οι φοιτητές ψάχνουν τις αντιστοιχίες μεταξύ ιδρυμάτων με διαφορετικό πεδίο σπουδών είναι πιο προσεκτικοί στην επιλογή των μαθημάτων τους (καθώς και οι καθηγητές που υπογράφουν την αντιστοιχία) με αποτέλεσμα να γίνονται λιγότερα λάθη που να μπορούν να επηρεάσουν την αναγνώριση των μαθημάτων αυτών.

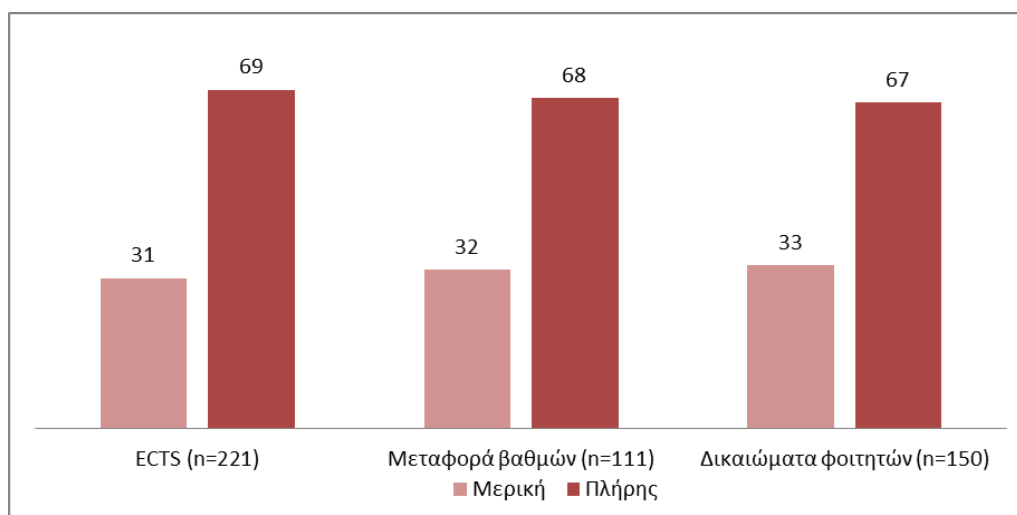
Σχήμα 57: Ποσοστό αναγνώρισης, ανάλογα την ομοιότητα του αντικείμενου σπουδών (σε % των φοιτητών, n=310)

Αναλύοντας τα πεδία σπουδών παρατηρούμε ότι στην Ελλάδα οι φοιτητές που σπουδάζουν Ιατρική (100%), χημεία (100%) και δημοσιογραφία & ΜΜΕ (100%) καθώς και Μαθηματικά και στατιστική (90%) απολαμβάνουν συχνότερα πλήρη αναγνώριση των μαθημάτων που πέρασαν στο εξωτερικό ενώ αντίθετα ποσοστό μεγαλύτερο του 50% των φοιτητών σχολών διοίκησης επιχειρήσεων (53%), γεωπονίας (60%) και βιολογίας & βιοχημείας (60%) δεν λαμβάνει πλήρη αναγνώριση.

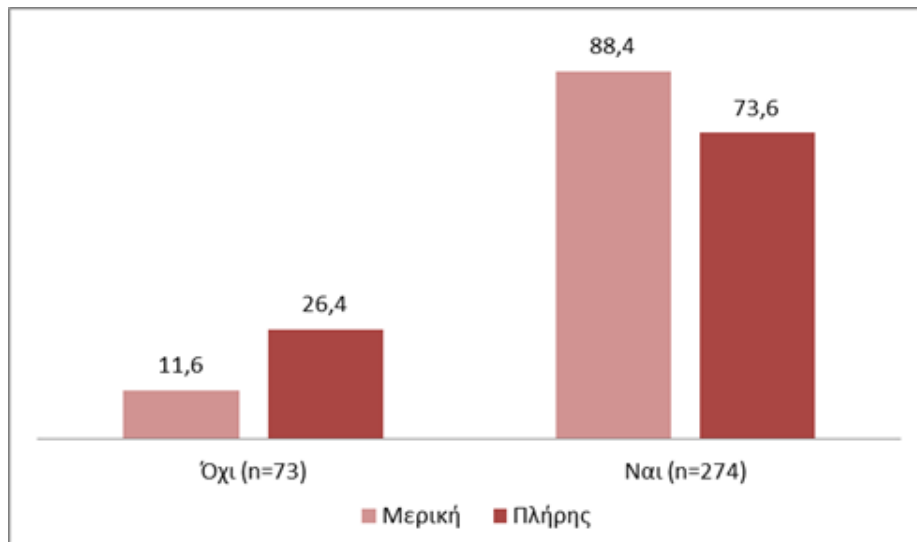
Σχήμα 58: Ποσοστό αναγνώρισης σε σχέση με το αντικείμενο σπουδών (σε % των φοιτητών, n=270)

Η περίοδος κατά την οποία ο φοιτητής λαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την ανταλλαγή, φαίνεται να επηρεάζει την αναγνώριση των μαθημάτων του κατά την επιστροφή. Η ενημέρωση για το σύστημα πιστωτικών μονάδων στο ίδρυμα προέλευσης / υποδοχής, είναι ένας από τους παράγοντες από τους οποίους επηρεάζεται άμεσα η αναγνώριση. Πληροφορίες σχετικά με το σύστημα πιστωτικών μονάδων λαμβάνει μόνο το 44% των φοιτητών. Όπως φαίνεται στο διάγραμμα 59, οι φοιτητές που είχαν την σχετική ενημέρωση πέτυχαν καλύτερο ποσοστό αναγνώρισης.

Σχήμα 59: Παροχή πληροφοριών πριν την ανταλλαγή και ποσοστό αναγνώρισης (% των φοιτητών)

Σχετικά με τις διαδικασίες διαπραγμάτευσης και υπογραφής της Συμφωνίας Μάθησης, τρεις παράγοντες φαίνεται να παίζουν σημαντικό ρόλο. Πρώτα απ' όλα, η ανάγκη αλλαγής της Συμφωνίας Μάθησης (κάτι που κάνει το 80% των φοιτητών) έχει αρνητικό αντίκτυπο στην αναγνώριση. 88,4% των Ελλήνων φοιτητών που δεν είχε πλήρη αναγνώριση, είχε κάνει αλλαγές στη Συμφωνία Μάθησής του, ποσοστό σχεδόν 10 μονάδες μεγαλύτερο από το αντίστοιχο Ευρωπαϊκό.

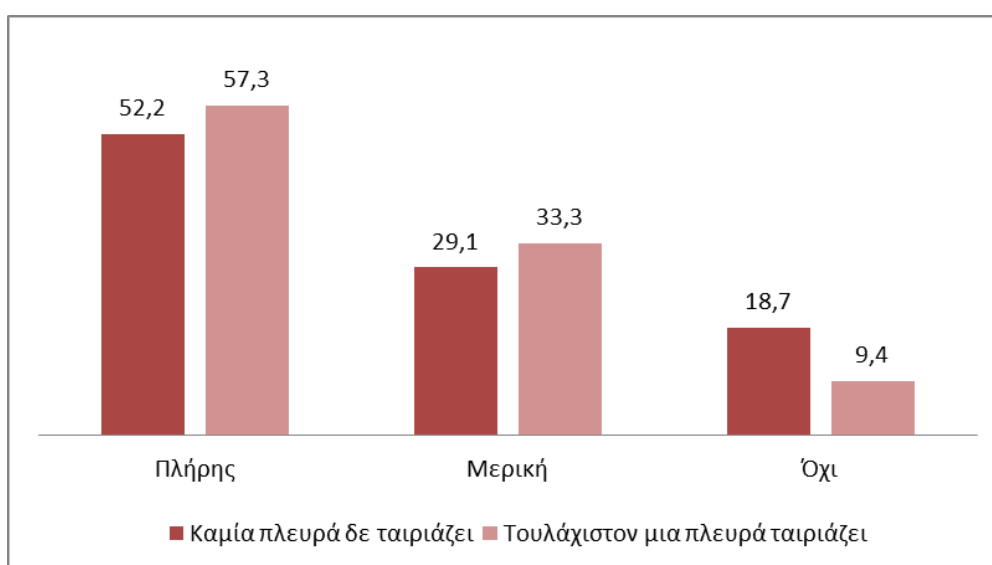
Σχήμα 60: Αλλαγές στη Συμφωνία Μάθησης και ποσοστό αναγνώρισης (% των φοιτητών, n=347)

Επιπλέον, η ανάγκη έγκρισης από καθηγητή πριν την αναγνώριση παρατηρούμε ότι έχει επίσης αρνητική επίδραση στο ποσοστό αναγνώρισης. Από τους φοιτητές που είχαν πλήρη αναγνώριση, το 30% δεν χρειάστηκε να πάρει έγκριση από καθηγητή, ενώ το αντίστοιχο Ευρωπαϊκό ποσοστό είναι σαφώς καλύτερο (41%). Ανάμεσα στους φοιτητές με μερική αναγνώριση, μόνο το 19% δεν χρειάστηκε να επικοινωνήσει με τους καθηγητές του. 62,4% των φοιτητών με πλήρη αναγνώριση έπρεπε να έρθει σε επικοινωνία με καθηγητές του για τουλάχιστον ένα από τα μαθήματα πριν καταφέρουν να τα αναγνωρίσουν. Παρατηρούμε ότι το αντίστοιχο ποσοστό σε φοιτητές με μερική αναγνώριση είναι 75%, δηλαδή πάνω από 12% μεγαλύτερο. Συγκρίνοντας τα παραπάνω δεδομένα με τα αντίστοιχα Ευρωπαϊκά, δυστυχώς βλέπουμε πως η κατάσταση στην Ελλάδα είναι χειρότερη. Οι φοιτητές που αναγκάζονται να πάρουν έγκριση από καθηγητές πριν πετύχουν κάποια αναγνώριση είναι αρκετά περισσότεροι.

Σχήμα 61: Ανάγκη για έγκριση καθηγητή και ποσοστό αναγνώρισης (% των φοιτητών, n=310)

Τέλος, η αναγνώριση επηρεάζεται από τις πλευρές που επιλέγουν τα μαθήματα της Συμφωνίας Μάθησης και αναγνωρίζουν την πρόοδο των φοιτητών μετά την επιστροφή τους. Για να εξασφαλιστεί ο δεσμευτικός χαρακτήρας της Συμφωνίας Μάθησης, οι προαναφερθείσες πηγές πρέπει να συμφωνούν. Η έρευνα μας δείχνει πως η πλήρη αναγνώριση είναι πιο συχνή σε φοιτητές για τους οποίους υπογράφουν Συμφωνία Μάθησης και αποφασίζουν για την αναγνώριση τα ίδια άτομα.

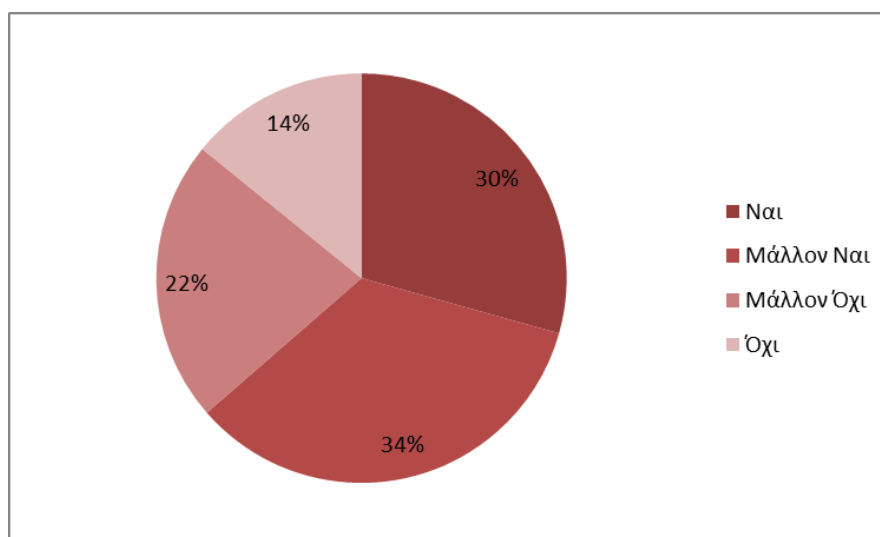
Σχήμα 62: Πλευρές που αποφάσισαν για τα μαθήματα στη Συμφωνία Μάθησης και την αναγνώριση σε σχέση με το επίπεδο αναγνώρισης (πολλαπλή, % των φοιτητών, n=368)

4.3 Αναγνώριση και γενική αντίληψη της εμπειρίας Εράσμων

Οι πληροφορίες σχετικά με την αναγνώριση και την όλη διαδικασία είναι ένα από τα θέματα που αφορά περισσότερο τους φοιτητές Εράσμων. Ως εκ τούτου, η έρευνα PRIME 2010 ερεύνησε τον αντίκτυπο των προβλημάτων αναγνώρισης στη γενική αντίληψη της εμπειρίας Εράσμων και την πρόθεση των φοιτητών να πάνε στο εξωτερικό. Οι φοιτητές ρωτήθηκαν εάν θα είχαν σπουδάσει στο εξωτερικό, ακόμα και αν γνώριζαν

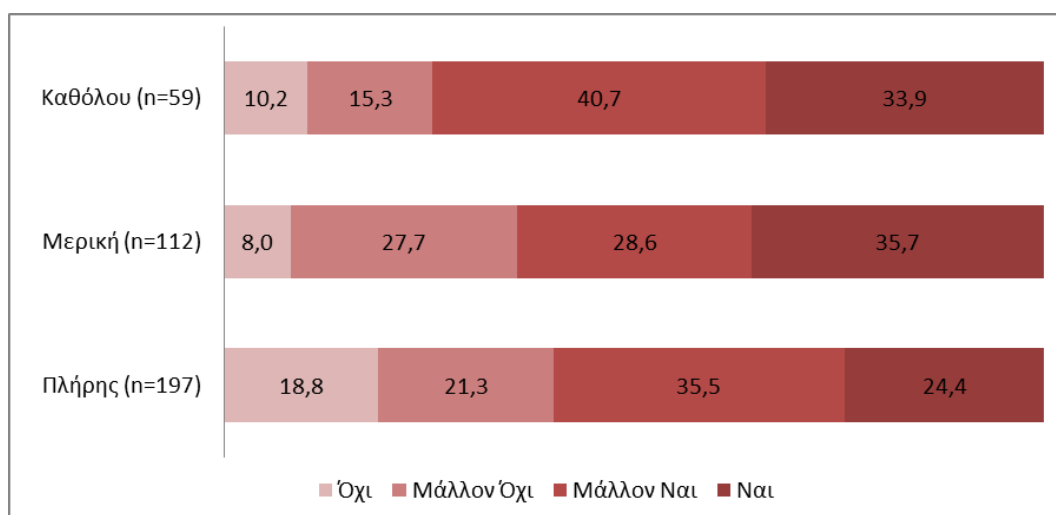
πριν την αναχώρησή τους ότι δεν θα έπαιρναν πλήρη αναγνώριση ή ότι θα είχαν προβλήματα με την μεταφορά των βαθμών. Ταιριάζοντας τα αποτελέσματα με το επίπεδο των πιστωτικών μονάδων που αναγνωρίστηκε στην επιστροφή, με το επίπεδο των προβλημάτων κατά τη μεταφορά των βαθμών και τη γενική ικανοποίηση από την εμπειρία στο εξωτερικό, είναι δυνατό να καταλάβουμε πόσο τα προβλήματα στην αναγνώριση επηρεάζουν την απόφαση της συμμετοχής στο πρόγραμμα Εράσμου.

Σύμφωνα με την έρευνα, το 64% των φοιτητών θα ήταν πρόθυμο να πάει Εράσμους, ακόμα και αν ήξερε πριν την αναχώρηση ότι δεν θα λάμβανε πλήρη αναγνώριση (ποσοστό 10% μεγαλύτερο από το αντίστοιχο Ευρωπαϊκό). Παρ' όλα αυτά, ένα 14% είναι απόλυτα πεπεισμένο ότι δεν θα πήγαινε.

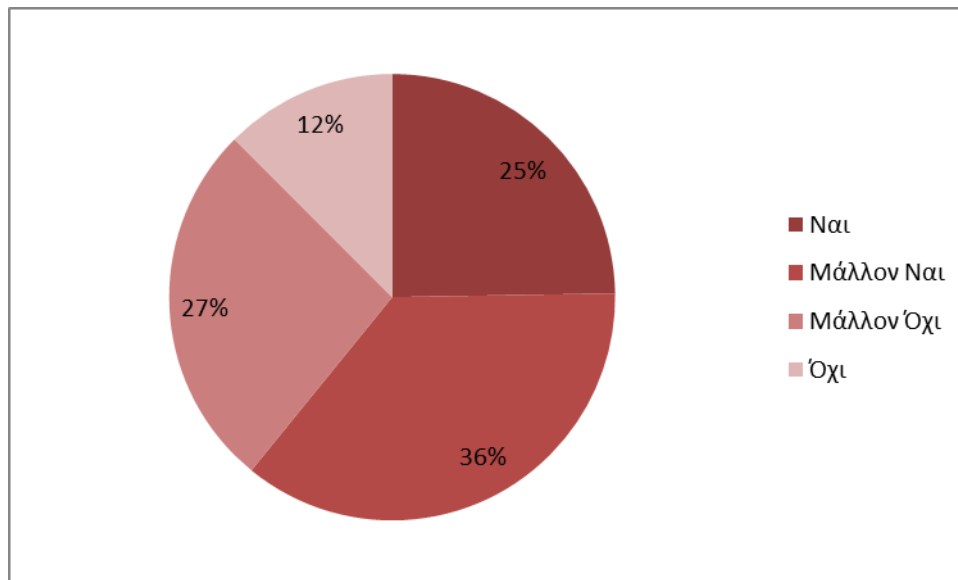
Σχήμα 63: Θα σπούδαζες στο εξωτερικό αν ήξερες ότι δε θα έπαιρνες πλήρη αναγνώριση; (% των φοιτητών, n=368)

Όταν συνδυάζουμε την προηγούμενη ερώτηση με το επίπεδο της αναγνώρισης, 75% και 64% των φοιτητών που είχε καθόλου ή μερική αναγνώριση αντίστοιχα, θα πήγαινε και πάλι στο εξωτερικό για σπουδές! Όμως, μόνο το 60% των φοιτητών που έλαβε πλήρη αναγνώριση είναι πρόθυμο να επαναλάβει την εμπειρία. Τα παραπάνω ποσοστά μας δείχνουν ξεκάθαρα πως οι φοιτητές που έχασαν πιστωτικές μονάδες κατά τη διαδικασία αναγνώρισης, θεωρούν την εμπειρία τους στο εξωτερικό πιο σημαντική από αυτούς που είχαν πλήρη αναγνώριση.

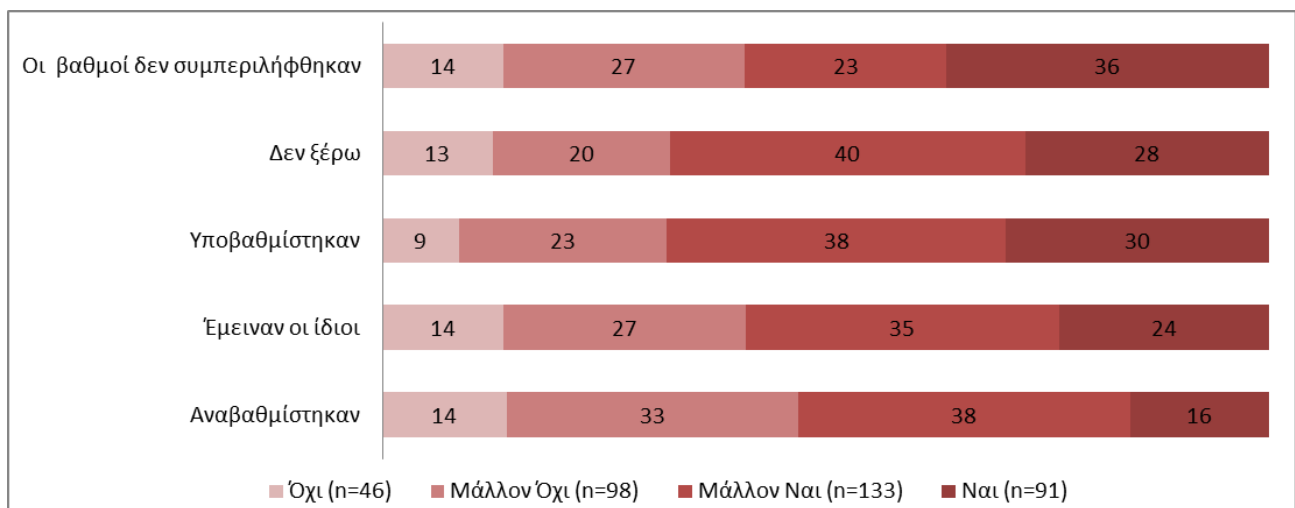
Σχήμα 64: Θα σπούδαζες στο εξωτερικό αν ήξερες ότι δε θα έπαιρνες πλήρη αναγνώριση; (σε σχέση με το επίπεδο αναγνώρισης, % των φοιτητών, n=368)

Από την έρευνα προκύπτει ότι σχεδόν ανάλογος αριθμός φοιτητών (61%) είναι πρόθυμος να επαναλάβει την εμπειρία των σπουδών στο εξωτερικό, ακόμα και αν ήξερε εκ των προτέρων ότι θα αντιμετωπίσει προβλήματα κατά τη μεταφορά των βαθμολογιών. Αυτό μας δείχνει πως η σημασία που δίνεται από τους φοιτητές στην αναγνώριση των πιστωτικών μονάδων είναι εξίσου σημαντική με τη σωστή μεταφορά βαθμών.

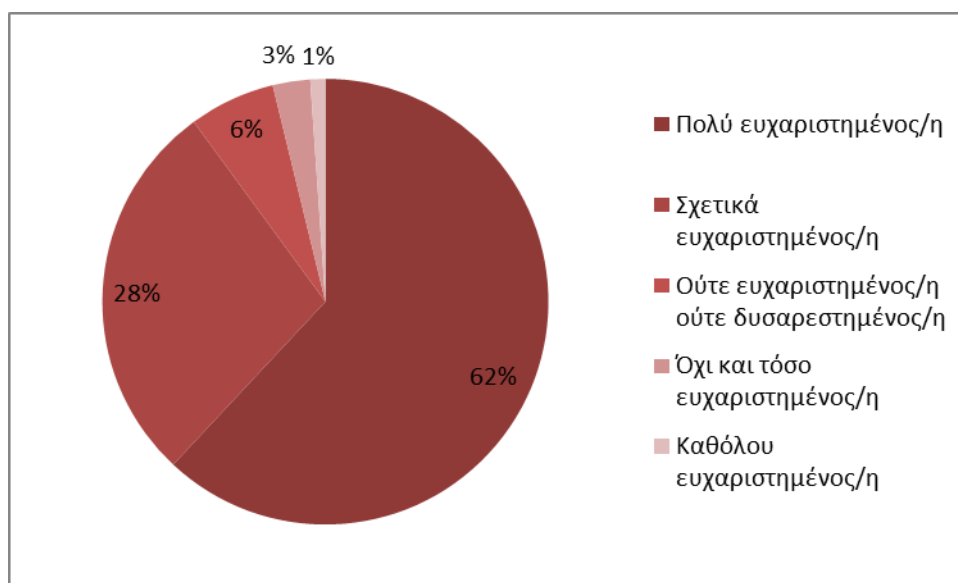
Σχήμα 65: Θα σπούδαζες στο εξωτερικό αν ήξερες ότι θα είχες προβλήματα με την μεταφορά της βαθμολογίας; (% των φοιτητών, n=368)

Όταν συνδυάζουμε την προηγούμενη ερώτηση με τις απαντήσεις των φοιτητών σχετικά με τον τρόπο μεταφοράς των βαθμών τους, δεν παρατηρούμε καμιά σημαντική διαφορά μεταξύ διαφορετικών απαντήσεων. Σε κάθε περίπτωση, από 52% μέχρι 68% των φοιτητών είναι πρόθυμο να επαναλάβει την εμπειρία του στο εξωτερικό.

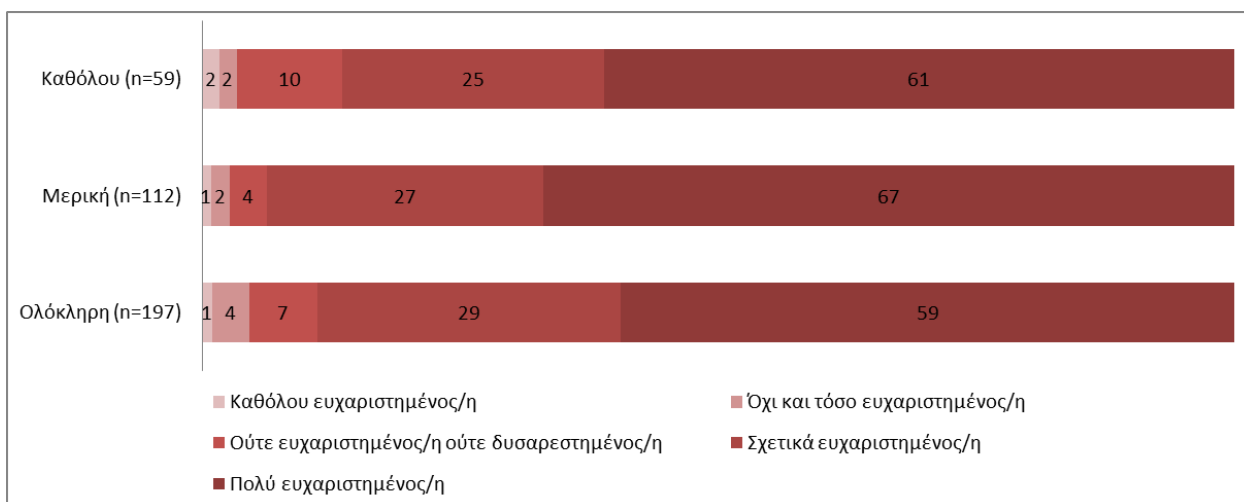
Σχήμα 66: Θα σπούδαζες στο εξωτερικό αν ήξερες ότι θα είχες προβλήματα με την μεταφορά βαθμολογίας; (σε σχέση με τη μεταφορά των βαθμών, % των φοιτητών, n=368)

Ακόμα, ζητήθηκε από τους φοιτητές να αξιολογήσουν την συνολική τους ακαδημαϊκή εμπειρία στο εξωτερικό σε μια κλίμακα από το 1 έως το 5. Σύμφωνα με την έρευνα, 90% των φοιτητών ήταν σχετικά ή πολύ ευχαριστημένο. Μόνο 4% των φοιτητών δηλώνει μη ευχαριστημένο από την ακαδημαϊκή του εμπειρία στο εξωτερικό.

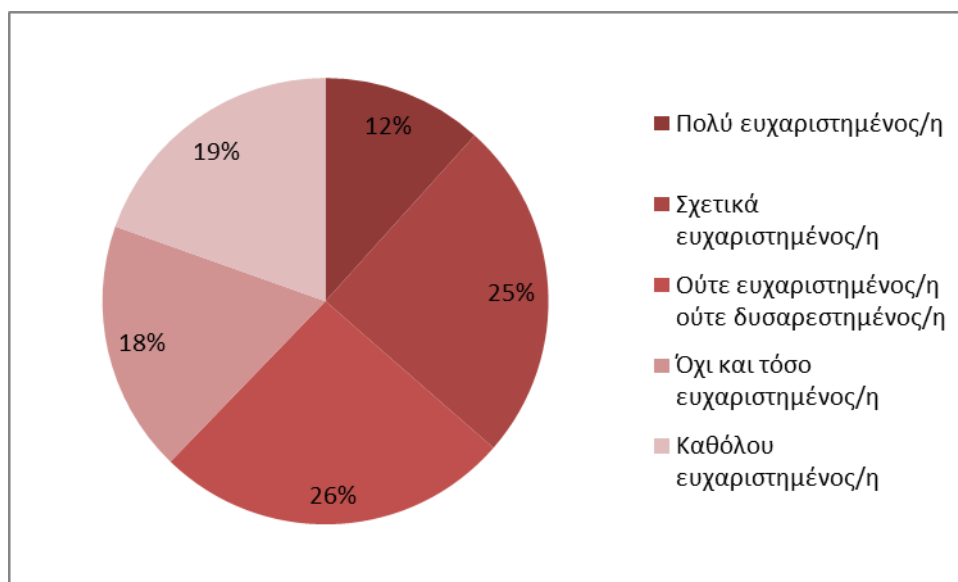
Σχήμα 67: Ικανοποίηση από τη συνολική ακαδημαϊκή εμπειρία (% των φοιτητών, n=368)

Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι το επίπεδο της γενικής ικανοποίησης της ακαδημαϊκής εμπειρίας στο εξωτερικό **δεν επηρεάζεται και πολύ από το επίπεδο της αναγνώρισης με την επιστροφή**. Ακόμα και αν δεν έλαβαν καθόλου αναγνώριση, 86% των φοιτητών θα ήταν ευχαριστημένο.

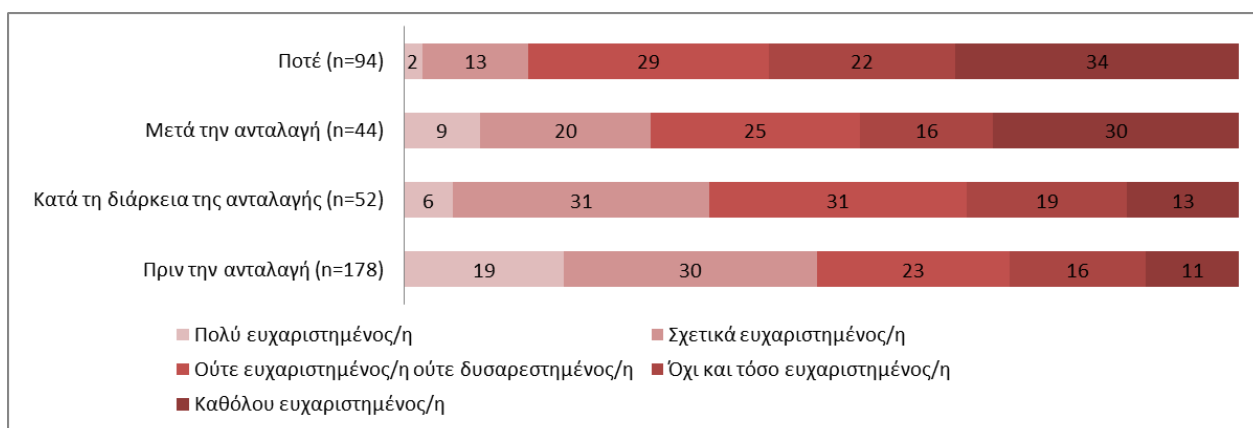
Σχήμα 68: Επίπεδο αναγνώρισης και συνολική ικανοποίηση από την ακαδημαϊκή εμπειρία (% των φοιτητών, n=368)

Παρ' όλα αυτά, μόνο το 37% των φοιτητών είναι ικανοποιημένο με τις πληροφορίες που του παρασχέθηκε σχετικά με την αναγνώριση των μαθημάτων. Επίσης 37% των φοιτητών εκφράζει την απογοήτευσή του σχετικά με αυτό το θέμα. Τα παραπάνω ποσοστά είναι δυστυχώς πολύ χειρότερα από τα αντίστοιχα Ευρωπαϊκά. Είναι προφανές πως **πρέπει να γίνουν ουσιαστικά βήματα για την βελτίωση της παροχής πληροφοριών στους φοιτητές.**

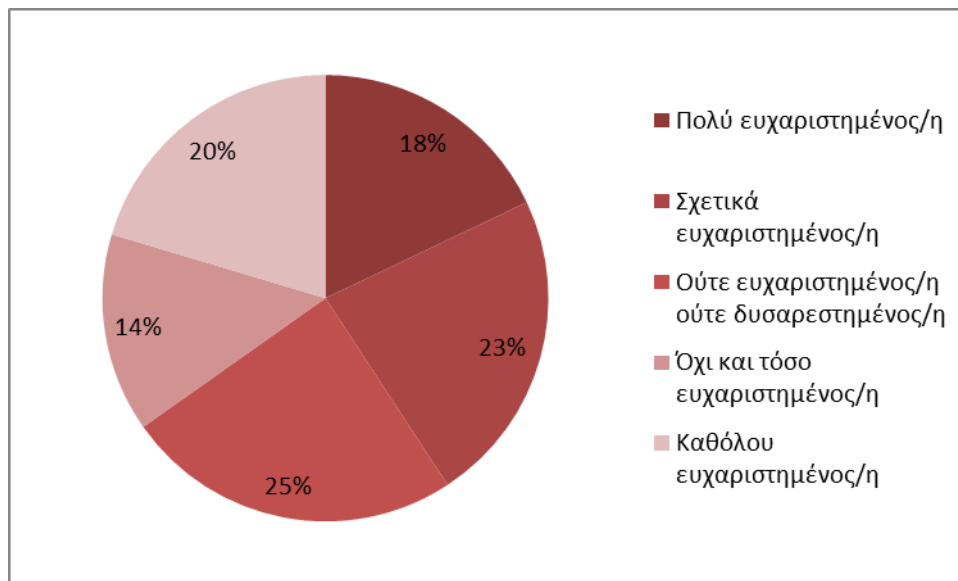
Σχήμα 69: Ικανοποίηση με τις παρεχόμενες πληροφορίες για την αναγνώριση μαθημάτων (% των φοιτητών, n=368)

Από την έρευνα προκύπτει ότι 49,4% των φοιτητών που έλαβαν πληροφορίες για τα δικαιώματα των φοιτητών πριν την αναχώρησή τους είναι πολύ ή αρκετά ευχαριστημένο με τις πληροφορίες αναγνώρισης μαθημάτων. Ένα 11% όμως δεν είναι καθόλου ικανοποιημένο. Παρατηρούμε ότι στις κατηγορίες φοιτητών που δεν έλαβαν πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματά τους ή που τις έλαβαν μετά την ανταλλαγή τους, τα ποσοστά δυσαρέσκειας είναι ιδιαίτερα μεγαλύτερα σε σχέση με όσους έλαβαν τις πληροφορίες πριν ή και κατά τη διάρκεια της ανταλλαγής. Βλέπουμε έτσι ότι **είναι ιδιαίτερα σημαντικό οι πληροφορίες να παρέχονται στους φοιτητές πριν την αναχώρησή τους για το εξωτερικό.**

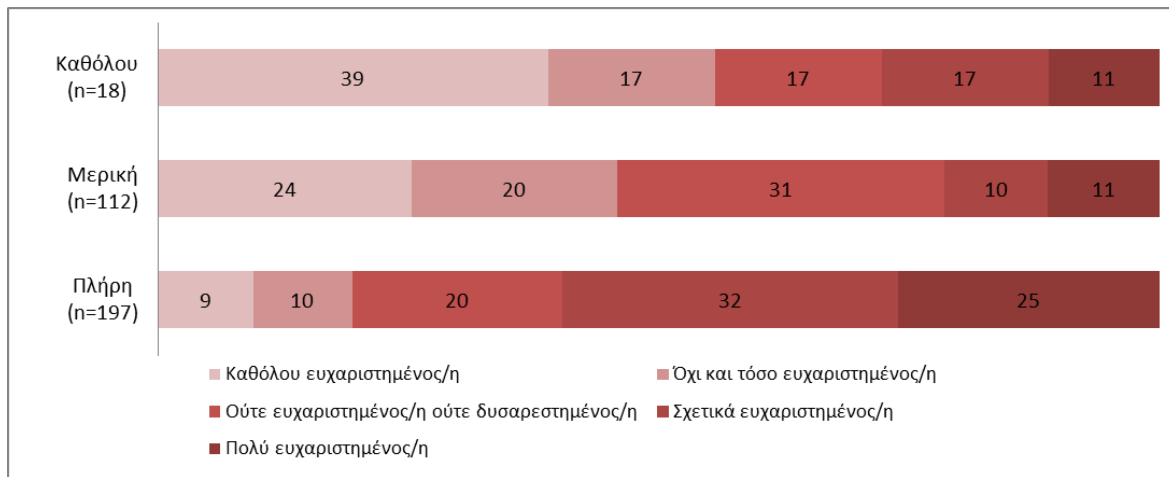
Σχήμα 70: Περίοδος παροχής πληροφοριών σχετικά με τα δικαιώματα κατά την αναγνώριση και ικανοποίηση σχετικά με τις πληροφορίες για την αναγνώριση μαθημάτων (% των φοιτητών, n=368)

Παρατηρούμε ότι μόνο το 41% των φοιτητών είναι πολύ ή σχετικά ευχαριστημένο με τη διαδικασία αναγνώρισης των μαθημάτων του και το 20% αισθάνεται δυσαρεστημένο. Αξίζει να ειπωθεί πως σε το αντίστοιχο ποσοστό σε Ευρωπαϊκό επίπεδο είναι 10% μικρότερο. Η ικανοποίηση με την διαδικασία αναγνώρισης αντικατοπτρίζει την ικανοποίηση με τις παρεχόμενες πληροφορίες σχετικά με την αναγνώριση μαθημάτων. Αυτό ενισχύει την άποψη ότι πρέπει να παρέχονται οι σωστές πληροφορίες στους φοιτητές στο σωστό χρόνο.

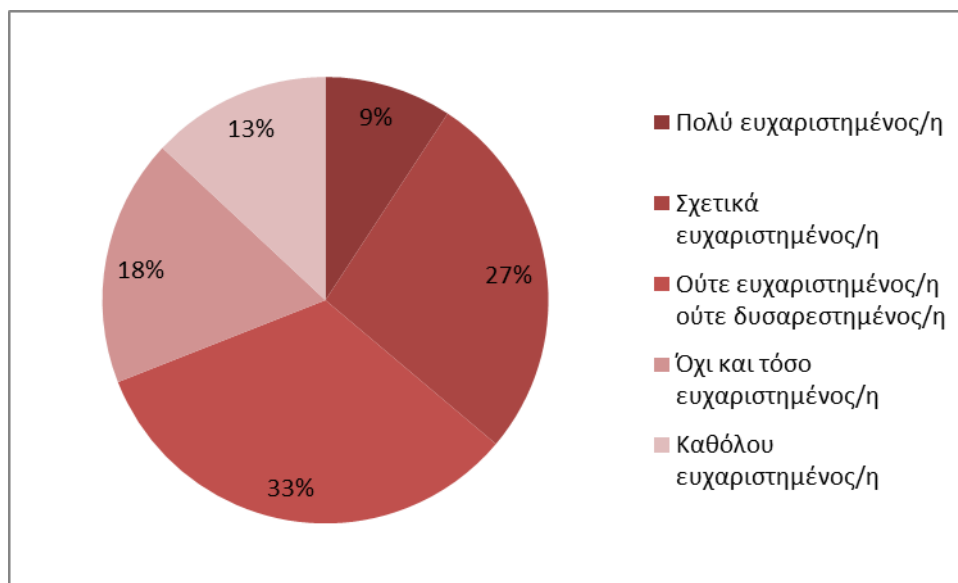
Σχήμα 71: Ικανοποίηση με την διαδικασία αναγνώρισης μαθημάτων (% των φοιτητών, n=368)

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το **20% όσων έλαβαν πλήρη αναγνώριση δεν είναι ικανοποιημένο** με την διαδικασία που ακολουθήθηκε. Το 25% δεν είναι ούτε ευχαριστημένο ούτε δυσαρεστημένο. Φυσικά το ποσοστό αυξάνεται όταν έχουμε μερική ή και καθόλου αναγνώριση. Αυτό δείχνει πως η ικανοποίηση με τη διαδικασία αναγνώρισης βασίζεται στο επίπεδο της αναγνώρισης. Ωστόσο, η διαδικασία θεωρείται χρονοβόρα και επίπονη από πολλούς και υπάρχουν ακόμα πολλά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές. Σε ορισμένες περιπτώσεις οι φοιτητές έπρεπε να “διαπραγματευτούν” προσωπικά με κάθε καθηγητή και να αντιμετωπίσουν χρονοβόρες γραφειοκρατικές διαδικασίες, έτσι ώστε να καταφέρουν να αναγνωριστούν τα μαθήματά τους.

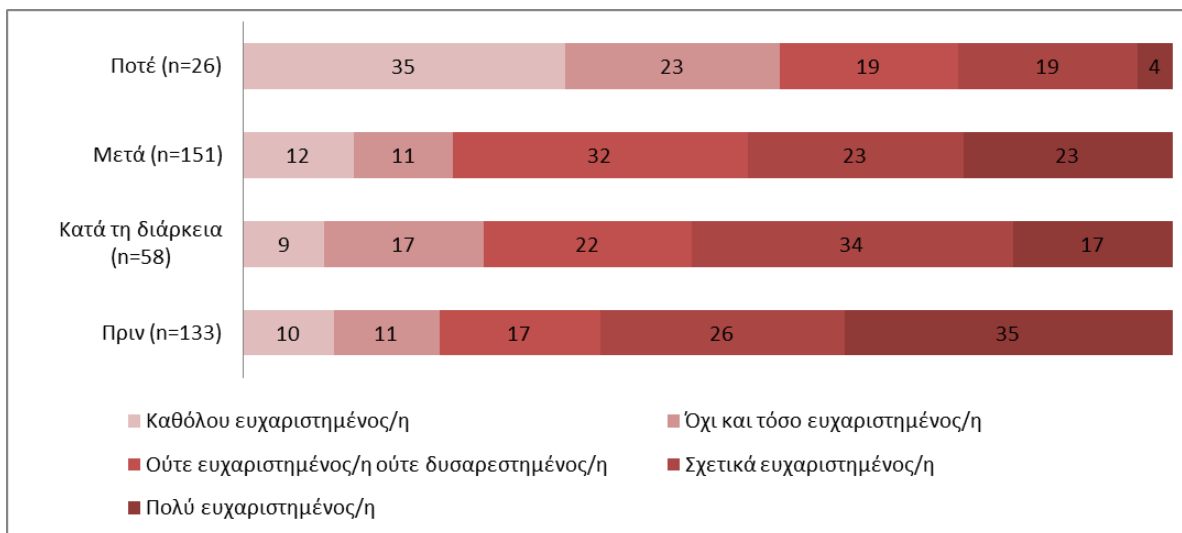
Σχήμα 72: Ικανοποίηση με τη διαδικασία αναγνώρισης σε σχέση με τον βαθμό αναγνώρισης (% των φοιτητών, n=327)

Μόνο το 36% των φοιτητών είναι ευχαριστημένο με τις πληροφορίες που του παρασχέθηκε σχετικά με την μεταφορά της βαθμολογίας του, ενώ το 31% δεν είναι ευχαριστημένο. Αυτό δείχνει πως πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη βάση στην παροχή περισσότερων και ίσως καλύτερων πληροφοριών στους φοιτητές πάνω σε αυτό το θέμα.

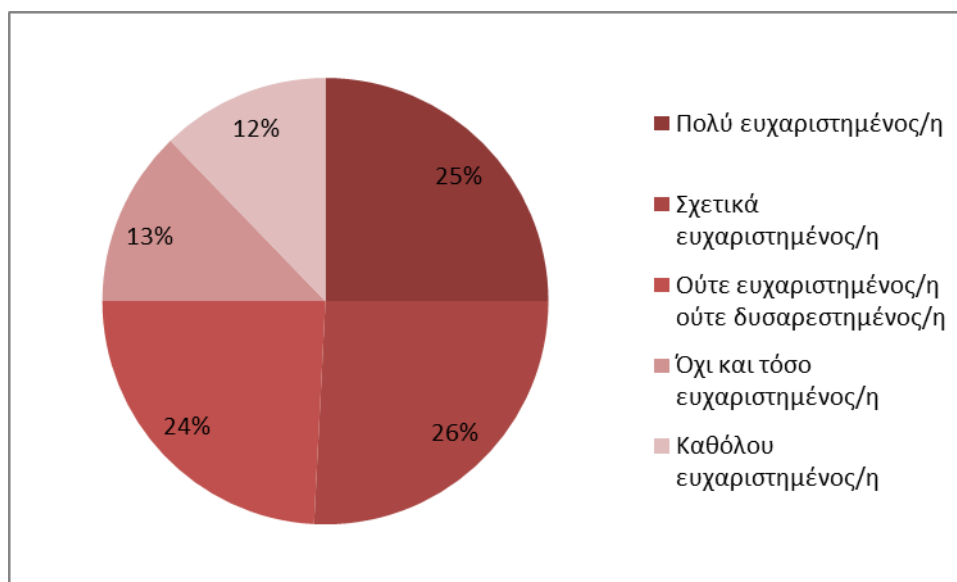
Σχήμα 73: Ικανοποίηση με τις παρεχόμενες πληροφορίες για την μεταφορά βαθμολογίας (% των φοιτητών, n=368)

Η ικανοποίηση με τις παρεχόμενες πληροφορίες σχετικά με τη μεταφορά βαθμών είναι σημαντικά υψηλότερη όταν οι πληροφορίες αυτές παρέχονται πριν την ανταλλαγή. Παρατηρούμε ότι το 61% των φοιτητών που έλαβε τις πληροφορίες πριν την ανταλλαγή του ισχυρίζεται πως είναι ευχαριστημένο με αυτές, ενώ μόνο το 46% όσων τις έλαβαν μετά την ανταλλαγή δηλώνει το ίδιο.

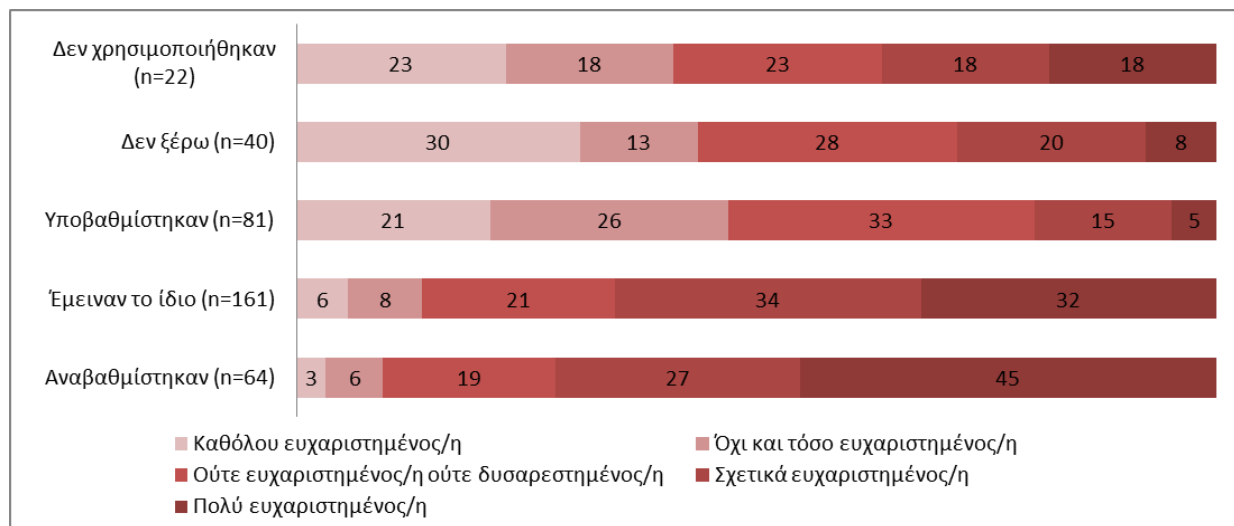
Σχήμα 74: Ικανοποίηση με τις πληροφορίες για τη μεταφορά βαθμών και περίοδος παροχής τους (% των φοιτητών, n=368)

Από την έρευνα προκύπτει ότι μόνο το 51% των φοιτητών είναι πολύ ή σχετικά ευχαριστημένο με τη μεταφορά των βαθμών του. Παρατηρούμε δυστυχώς πως το 25% δηλώνει πως είναι λίγο ή καθόλου ευχαριστημένο. Τα παραπάνω ποσοστά είναι πολύ κοντά με τα ποσοστά ικανοποίησης από την αναγνώριση πιστωτικών μονάδων (Σχήμα 71) που σημαίνει ότι για τους φοιτητές η σωστή μεταφορά βαθμών είναι το ίδιο σημαντική με την σωστή αναγνώριση πιστωτικών μονάδων.

Σχήμα 75: Ικανοποίηση με τη μεταφορά βαθμολογίας (% των φοιτητών, n=368)

Το επίπεδο ικανοποίησης για τη μεταφορά βαθμών συνδέεται άρρηκτα με την επίδραση πάνω στο μέσο όρο της βαθμολογίας του φοιτητή. Η πλειοψηφία (72%) όσων αναβαθμίστηκαν οι βαθμοί τους αισθάνεται αρκετά ή πολύ ικανοποιημένο. Αντίθετα, μόνο το 20% των φοιτητών που οι βαθμολογίες τους υποβαθμίστηκαν δηλώνει ευχαριστημένο.

Σχήμα 76: Ικανοποίηση με τη μεταφορά βαθμών και επιρροή των βαθμών στη συνολική βαθμολογία (% των φοιτητών, n=368)

5. Προβλήματα αναγνώρισης και προτάσεις βελτίωσης

Από τους περισσότερους φοιτητές που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο της έρευνας, κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική η ύπαρξη έγκαιρης και έγκυρης ενημέρωσης. Όπως φαίνεται και από το Σχήμα 8, ένα μεγάλο ποσοστό των φοιτητών λαμβάνουν τις απαραίτητες πληροφορίες από τα Ιδρύματά τους κατά τη διάρκεια ή ακόμα και μετά την ανταλλαγή τους. Αξίζει να σημειωθεί πως σχεδόν οι μισοί φοιτητές ενημερώνονται για τη διαδικασία μεταφοράς βαθμών μετά την επιστροφή τους. Αντιθέτως, όσον αφορά τη Συμφωνία Μάθησης, η κατάσταση είναι σαφώς καλύτερη, με το 93% των φοιτητών να ενημερώνεται πριν την ανταλλαγή.

Οι πληροφορίες που μπορούν να βοηθήσουν τους φοιτητές να έχουν μια εμπειρία Εράσμους εύκολη και χωρίς πολλά γραφειοκρατικά προβλήματα, είναι:

- ο Χάρτης Φοιτητή Εράσμους
- πληροφορίες για την σύνταξη της Συμφωνίας Μάθησης
- ενημέρωση για το σύστημα ECTS, καθώς και για το σύστημα πιστωτικών μονάδων που χρησιμοποιείται στο ίδρυμα προέλευσης, όταν αυτό δεν είναι το ECTS
- ενημέρωση για τη διαδικασία που ακολουθεί το ίδρυμα προέλευσης για τη μεταφορά και ενσωμάτωση των βαθμών του φοιτητή
- ενημέρωση πάνω στα δικαιώματα αναγνώρισης των φοιτητών σε ανταλλαγή
- λεπτομερής ενημέρωση για το πρόγραμμα σπουδών, καθώς και για το γνωστικό πεδίο κάθε μαθήματος στο ίδρυμα υποδοχής

Μια ενδιαφέρουσα πρακτική που ακολουθείται από πολλά Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης για την επίτευξη σωστής ενημέρωσης, είναι η οργάνωση ημερίδων ή σεμιναρίων.

Οι ενημερωτικές αυτές συναντήσεις στοχεύουν όχι μόνο τους φοιτητές αλλά και τους καθηγητές του Ιδρύματος. Δεν είναι λίγοι οι φοιτητές Εράσμους που αναφέρουν πως χρειάστηκε να επισκεφτούν επανειλημμένα τους καθηγητές τους μέχρις ότου τελικά καταφέρουν να πετύχουν την όποια αναγνώριση. Παρατηρούμε λοιπόν πως σε ένα Εκπαιδευτικό Ίδρυμα είναι απαραίτητη η ενημέρωση τόσο των φοιτητών, όσο και των καθηγητών.

Επιπλέον, τα τμήματα σε κάθε Ίδρυμα Ανώτατης Εκπαίδευσης έχουν μια ακόμα υποχρέωση: να παρέχουν λεπτομερείς περιγραφές των μαθημάτων τους στα Αγγλικά, εύκολα προσβάσιμες από τις ιστοσελίδες για κάθε υποψήφιο φοιτητή Εράσμους. Δυστυχώς, από τα σχόλια των φοιτητών διαπιστώνεται πως πολλά Ιδρύματα δεν διατηρούν πλήρως ενημερωμένες τις ιστοσελίδες τους και έτσι οι φοιτητές καταφεύγουν σε προσωπική αναζήτηση του υπεύθυνου καθηγητή όταν χρειάζεται να βρουν την περιγραφή κάποιου μαθήματος.

Η συμβολή των καθηγητών μπορεί να είναι ακόμα μεγαλύτερη, ώστε να γεννιούνται επιτυχημένες συνεργασίες μεταξύ πανεπιστημίων. Πρώτο και κυριότερο είναι η διαρκής ενημέρωση πάνω στις αλλαγές των προγραμμάτων σπουδών των πανεπιστημίων με τα οποία έχουν συνεργασία. Επιπλέον, κατά τη Διμερή Συμφωνία μεταξύ των ιδρυμάτων, οι εκάστοτε καθηγητές μπορούν να συμφωνούν και για τα επιμέρους μαθήματα που αντιστοιχίζονται. Δημιουργούνται έτσι “Μαθήματα Εράσμους” (Erasmus Courses) τα οποία αντιστοιχίζονται αυτόματα και ο φοιτητής είναι εκ των προτέρων ενήμερος για αυτό.

6. DS/ECTS labels και αναγνώριση

Σε αυτό το κεφάλαιο επιχειρούμε να εξετάσουμε κατά πόσο η κατοχή ECTS ή DS Label μπορεί να επηρεάσει την αναγνώριση των φοιτητών Εράσμου.

Η κεντρική ιδέα μας είναι η εξής: ένα ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης που κατέχει αυτά τα σήματα έχει μπει στη διαδικασία να αναμορφώσει έτσι τα προγράμματα σπουδών του ώστε αυτά να είναι συγκρίσιμα και δομημένα με κάποιες αρχές που συμμερίζονται τα υπόλοιπα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Αυτή λοιπόν η διαδικασία αναμόρφωσης θα μπορούσε να εξασφαλίζει πλήρη αναγνώριση των σπουδών των φοιτητών Εράσμου αυτόματα και χωρίς προβλήματα.

Αυτή η άποψη επιβεβαιώνεται από την εκπρόσωπο του Οικονομικού πανεπιστημίου Αθηνών η οποία δηλώνει χαρακτηριστικά: “Σαφώς όταν ένα πανεπιστήμιο έχει DS label αυτό είναι ένα guarantee για τους φοιτητές του ότι θα τύχουν ακαδημαϊκής αναγνώρισης, ενώ το άλλο ίδρυμα που δεν έχει diploma supplement label μπορεί και να μην προσφέρει ακαδημαϊκή αναγνώριση. Γιατί γνωρίζουμε αν θέλουμε να μην κρυβόμαστε πίσω από το δάχτυλό μας, ότι πολλά ιδρύματα σήμερα παρόλο που υπογράφουν Learning Agreements, συμφωνίες μάθησης μετά γυρίζουν οι φοιτητές και τους λένε ότι “πρέπει να επαναλάβεις παρόλο που το πέρασες στο εξωτερικό”, κάτι το οποίο στο πλαίσιο εφαρμογής του ECTS είναι απαράδεκτο και δεν μπορεί να συμβεί. Και βέβαια είναι μια εγγύηση για ένα φοιτητή που το ίδρυμά του έχει πάρει DS και ECTS label ότι σίγουρα θα του αναγνωριστούν τα μαθήματα που έχει πάρει στο εξωτερικό σε σχέση με το ίδρυμα που δεν έχει αυτό το label”.

Παράλληλα τα DS ή ECTS label φαίνεται πως δίνουν προστιθέμενη αξία στα πτυχία που χορηγούν τα Ιδρύματα που είναι κάτοχοι αυτών των σημάτων και συνεπώς ωφελούν τους απόφοιτους στη μελλοντική τους σταδιοδρομία. Αυτή την άποψη επιβεβαιώνει η εκπρόσωπος του Εθνικού και Καποδιστριακού πανεπιστημίου Αθηνών η οποία σημειώνει: “Βέβαια, σε αυτήν την περίπτωση, περισσότερο το DS label μπορεί να ωφελήσει. Είναι αυτονόητο ότι ο φοιτητής που παίρνει το Παράρτημα Διπλώματος στον τίτλο του, ωφελείται κυρίως ως προς το εξωτερικό για σπουδές ή εργασία. Και το ECTS label είναι ένα στοιχείο αριστείας κατά κάποιον τρόπο του ιδρύματός του που δείχνει ότι λειτουργούν [...] με ορισμένους κανόνες που δεν μπορεί κανείς να καταστρατηγήσει.”

Πριν όμως προχωρήσουμε περαιτέρω σε αυτή την ανάλυση κρίνουμε σκόπιμο να δώσουμε ορισμένους ορισμούς και διευκρινήσεις.

Το σύστημα μεταφοράς συσσώρευσης και μεταφοράς πιστωτικών μονάδων (ECTS) καθώς επίσης και το παράρτημα διπλώματος (DS) έχουν εισαχθεί με νόμους του ελληνικού κράτους. Ειδικότερα η εφαρμογή του ECTS περιγράφεται στο ΦΕΚ 1466/2007/13-8-2007 και του DS στο ΦΕΚ 1091/10-8-2006.

Στο παράρτημα Α θα βρείτε μια σύντομη περιγραφή του συστήματος ECTS και του παραρτήματος διπλώματος.

Επίσης τα DS και ECTS labels είναι τιμητικές διακρίσεις που χορηγεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έπειτα από αίτηση των Ιδρυμάτων Ανώτατης εκπαίδευσης.

Για την χορήγηση του ECTS label απαιτείται η ορθή εφαρμογή του συστήματος ECTS στο ίδρυμα το οποίο κάνει την αίτηση.

Για την χορήγηση του DS label το ίδρυμα που το αιτεί θα πρέπει να χορηγεί στους πτυχιούχους προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων το παράρτημα διπλώματος.

Έτσι, για να διερευνήσουμε πως αντιλαμβάνονται τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και το ΙΚΥ την σχέση των σημάτων αυτών με την αναγνώριση και ποιες είναι οι δυσκολίες για την απόκτησή τους, πήραμε συνεντεύξεις από τα ΕΚΠΑ,

ΑΤΕΙ Πειραιά, πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ο.Π.Α και ΙΚΥ. Επίσης λάβαμε το **ΑΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας**, ίδρυμα - κάτοχο DS label, γραπτή απάντηση. Για τους σκοπούς της έρευνας αναπτύχθηκαν ερωτήσεις τις οποίες μπορείτε να βρείτε στο παράρτημα Ε.

Αφού κάναμε τις απαραίτητες διευκρινήσεις μπορούμε να προχωρήσουμε περαιτέρω στην αποτύπωση των απόψεων που καταγράφηκαν.

Τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την κατοχή DS/ECTS label δεν ωφελούν μόνο τους φοιτητές αλλά φυσικά και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα που τα κατέχουν. Το ΑΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας αναφέρει τα ακόλουθα: Θεωρούμε πως η απόκτηση του DS label:

α) θα συμβάλει στον εξευρωπαϊσμό και τη διεθνοποίηση του Ιδρύματος μας

β) θα ενισχύσει την ποιότητα, τη διαφάνεια και το κύρος του

γ) θα διευρύνει την ποιοτική κινητικότητα των φοιτητών και του προσωπικού του

δ) θα κάνει τα πτυχία του συγκρίσιμα με τα πτυχία αντίστοιχων ιδρυμάτων του εξωτερικού

ε) θα διευκολύνει την επαγγελματική αποκατάσταση των φοιτητών του τόσο στην ελληνική όσο και στη διεθνή αγορά εργασίας

Από τα παραπάνω προκύπτει πως θα ήταν προς το συμφέρον κάθε τριτοβάθμιου εκπαιδευτικού ιδρύματος να κινηθεί προς την κατεύθυνση απόκτησης DS/ECTS label. Στην πραγματικότητα όμως παρουσιάζονται προβλήματα που εμποδίζουν τέτοιες ενέργειες. Αυτό επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι μόνο 3 από τα 42 Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης κατέχουν DS label εν ετει 2012.

Στη συνέχεια θα επιχειρήσουμε μια σκιαγράφηση των υφιστάμενων προβλημάτων.

Σαν πρώτο πρόβλημα θα μπορούσε να αναφερθεί η **έλλειψη ενημέρωσης**. Αυτό όμως το πρόβλημα αντικρούεται κατηγορηματικά από την εκπρόσωπο του ΙΚΥ η οποία δηλώνει σχετικά με το κομμάτι της ενημέρωσης: “Κατ' αρχήν πραγματοποιούμε θεματικές συναντήσεις του προγράμματος Εράσμους ανά εξάμηνο όπου προσκαλούνται οι διοικήσεις όλων των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, τα γραφεία Εράσμους και όλοι όσοι έχουν κάποια εμπλοκή με το πρόγραμμα Εράσμους, συντονιστές, Ακαδημαϊκοί συντονιστές κτλ.” Πέραν αυτού υπάρχουν οι ειδικοί επί της διαδικασίας της Bologna για τους οποίους τονίζει: “Και βέβαια υπάρχουν οι 11 Bologna experts, οι οποίοι είναι σε διάφορα ιδρύματα εντός της Ελλάδος κι αυτοί είναι ειδικοί εμπειρογνώμονες σε θέματα της διαδικασίας της Bologna και η δουλειά τους είναι αυτή: να υποστηρίζουν, να βοηθούν και να δίνουν απαντήσεις. Οπότε νομίζω πως αυτό είναι γνωστό σε όλα τα ιδρύματα και θα μπορούσαν κάλλιστα για την ενημέρωση τους να επικοινωνούν και με αυτούς.” Τέλος η εκπρόσωπος του ΙΚΥ αναφέρει πως γίνονται επιτόπιες συναντήσεις ευαισθητοποίησης με σκοπό την ενημέρωση των αρμόδιων για τα θέματα των ECTS και DS labels.

Ως δεύτερο πρόβλημα αναδεικνύεται η **γραφειοκρατία** και ο **συντονισμός των εμπλεκόμενων μερών**. Η εκπρόσωπος του Ο.Π.Α. μας λέει: “Θα σας δώσω ένα απλό παράδειγμα: για να δημιουργηθεί ένα παράρτημα διπλώματος θα πρέπει οι καθηγητές των ιδρυμάτων να δώσουν τους τίτλους των μαθημάτων στην αγγλική γλώσσα. Αυτές είναι λίγο χρονοβόρες διαδικασίες και αυτοί ίσως είναι οι λόγοι που έχουν καθυστερήσει.” Το πρόβλημα αυτό διογκώνεται όσο αυξάνει το μέγεθος του πανεπιστημίου και επιτείνεται από παράγοντες όπως η έλλειψη

προσωπικού ή ο μεγάλος φόρτος εργασίας του προσωπικού που θα μπορούσε να ασχοληθεί με τις διαδικασίες που οδηγούν στην απόκτηση των σημάτων.

Ως τρίτος ανασταλτικός παράγοντας περιγράφονται οι **αντιδράσεις πολιτικής φύσεως** που εκφράζονται τόσο από μέλη ΔΕΠ αλλά και φοιτητές. Ειδικά για τους φοιτητές η εκπρόσωπος του ΙΚΥ υπογραμμίζει: “Λένε ότι καταργούνται πλέον τα εθνικά διπλώματα και βγάζει η Κοινότητα ένα κάτι το οποίο ουσιαστικά είναι ένα χαρτί το οποίο πιστοποιεί πέντε δεξιότητες για να βοηθήσει την αγορά εργασίας, δηλαδή συνάπτεται με την κριτική τους για τη σύνδεση εκπαίδευσης και απασχολησιμότητας. Μια μερίδα φοιτητών, μειοψηφική, βέβαια την ενοχλεί. Αλλά επειδή οι μειοψηφικές αυτές μερίδες είναι και πολύ δυναμικές συνήθως δημιουργούν και κάποια προσκόμματα. Δηλαδή υπάρχουν κάποια ιδρύματα που θα μπορούσαν να προχωρήσουν σε χορήγηση DS αλλά έχουν ένα δισταγμό για κάποια αντίδραση που θα μπορούσε να προκληθεί στους φοιτητές. Είναι συνδυασμός παραγόντων. Δεν λέμε αλίμονο ότι είναι μόνο οι φοιτητές ή μόνο το ένα ή μόνο το άλλο “. Την άποψη αυτή δείχνει να συμμερίζεται και η εκπρόσωπος του ΕΚΠΑ η οποία καταμαρτυρεί: “Αυτό που είναι πολύ σημαντικό για το δικό μας πανεπιστήμιο είναι ότι βγήκε απόφαση Συγκλήτου πριν ένα μήνα περίπου που καθορίζει πλέον ότι το παράρτημα διπλώματος πρέπει να δίνεται σε όλους τους αποφοίτους μας. Αυτό, είναι μια μεγάλη νίκη για το δικό μας πανεπιστήμιο γιατί και οι φοιτητές είναι πάρα πολύ αρνητικοί όπως ξέρετε, παραλίγο να κάνουν επεισόδια σχετικά με αυτό το θέμα.”

Ως τέταρτο πρόβλημα επισημαίνονται **παρωχημένες νοοτροπίες** που υπάρχουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και λειτουργούν σαν τροχοπέδη για τις αλλαγές. Ο εκπρόσωπος του ΑΤΕΙ Πειραιά αναφέρει: “Οι παρωπίδες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως; γιατί δεν δίνεται η δυνατότητα σε ένα φοιτητή να παρακολουθήσει και κατά τη διάρκεια των σπουδών του να λάβει δυο πτυχία ανεξάρτητα το ένα από το άλλο (παραδείγμα μηχανικός και λογιστής). Όπως και γιατί δεν δίνεται η δυνατότητα στον φοιτητή να αλλάξει ειδικότητα κατά τη διάρκεια των σπουδών του, όπως παραδείγματος χάρη, από λογιστής να γίνει μηχανικός και γιατί δε δίνεται η δυνατότητα στο φοιτητή από κάποιο σχολείο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να εξελιχτεί και κατά τη διάρκεια των σπουδών του να πάει σε ένα άλλο πτυχίο.”

Τέλος στιγματίζεται και η νοοτροπία της ήσσονος προσπάθειας που διακατέχει μέρος της πανεπιστημιακής κοινότητας. Ο αντιπρύτανης του πανεπιστημίου Ιωαννίνων την περιγράφει: “Θεωρώ ότι μεγάλο ρόλο παίζει η ελληνική νοοτροπία, αυτή η «βαρεμάρα» που συχνά επικρατεί παντού και, φυσικά, και στα πανεπιστήμια. Αφού κάνουμε τη δουλειά μας, γιατί να ξεβολευτούμε και να ασχολούμαστε και με πράγματα έξω από αυτή;” Σε παρόμοια διαπίστωση οδηγείται και η εκπρόσωπος του ΙΚΥ η οποία μας λέει: “Όπως είπαμε και πριν απλά όταν ένας νόμος βγει, τον ακούνε κι αν δεν δουν ότι κάποιος τους πιέζει κι ότι αναγκάζονται εκ των πραγμάτων να προχωρήσουν σε διαδικασίες δεν το κάνουν. Γιατί για να προκύψει μια αλλαγή χρειάζεται να γίνει μια διαδικασία, ένας κόπος, να αφιερωθεί λίγος χρόνος, να γίνει μια συστηματοποίηση στο ίδρυμα. Γιατί το να δώσεις το ECTS label σε προκαλεί να τα κάνεις όλα αυτά. Κι αυτά έχουν δουλειά. Και εφόσον δεν πιέζονται το αφήνουν. Αλλά όμως όταν καταλάβουν πόσο σημαντικό είναι αυτό για το ίδρυμά τους, είμαι σίγουρη ότι δεν θα τους πειράξει κανένα εμπόδιο και καμία ταλαιπωρία. Θα προχωρήσουν και θα το κάνουν. Είναι θέμα να ξεκινήσουν. Κατ' αρχήν να το θελήσουν. Κι από κι και πέρα άπαξ και ξεκινήσουν θα το κάνουν.”

Ίσως η παροχή κινήτρων θα μπορούσε να παρακινήσει επιπλέον ορισμένα ιδρύματα ώστε να ξεπεράσουν τα εμπόδια που αναφέρθηκαν προηγουμένως. Η εκπρόσωπος του ΕΚΠΑ παρουσιάζει μια πρόταση: “Τώρα για κάτι άλλο, ίσως το υπουργείο θα μπορούσε να προβάλει τα ιδρύματα που έχουν ήδη αυτό το σύστημα σαν παραδείγματα ορθής πρακτικής έτσι ώστε και τα άλλα ιδρύματα να παρακινούνται και να μπαίνουν σε αυτόν τον «ανταγωνισμό». Επιπλέον ίσως μέσω του ΙΚΥ θα μπορούσε να δοθεί κάποιο bonus – κι αυτό έχει σχέση με χρηματοδότηση- ίσως θα μπορούσαν να δίνονται περισσότερες υποτροφίες στα συγκεκριμένα πανεπιστήμια ή να

αντιμετωπίζονται τέλος πάντων σαν πανεπιστήμια με αριστεία και εξού ένα bonus θέσεων υποτροφιών. Βέβαια αυτό δεν ξέρω αν γίνεται με βάση τη δομή του προγράμματος Εράσμους”.

Τέλος το ΑΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας προτείνει ορισμένες λύσεις που θα μπορούσαν να ωθήσουν τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης προς την απόκτηση των DS και ECTS labels. Οι λύσεις που καταθέτει είναι οι ακόλουθες:

α) Αναζήτηση κατάλληλης και ολοκληρωμένης πληροφόρησης σχετικά με τις ετικέτες (labels), την απόκτησή τους αλλά και τα πλεονεκτήματά τους

β) Κατανόηση της αξίας των ετικετών

γ) Συνειδητοποίηση πως η απόκτηση των ετικετών είναι πραγματοποιήσιμος στόχος

δ) Ηθική και οικονομική στήριξη από τη Διοίκηση του Ιδρύματος προς όσους ορίζονται υπεύθυνοι για τις διαδικασίες που οδηγούν στην απόκτηση των ετικετών

ε) Συντονισμένη συνεργασία μεταξύ των υπευθύνων

στ) Ευελιξία και μεθοδικότητα

Ασφαλώς όμως δεν υπάρχουν συνταγές επιτυχίας. Γι’ αυτό κλείνουμε το παρόν κεφάλαιο παραθέτοντας την ιδέα που διακατείχε ΑΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας ώστε να φτάσει στην απόκτηση του DS label. Αυτή αποτυπώνεται ως εξής: **“Η επιθυμία για εκσυγχρονισμό του Ιδρύματός μας αλλά και για διεύρυνση των συνεργασιών του με αντίστοιχα Ιδρύματα της Ευρώπης με απώτερο στόχο την ενίσχυση του ευρωπαϊκού του προσανατολισμού.”**

7. Συμπεράσματα και προτάσεις

Στις προηγούμενες σελίδες είχατε την ευκαιρία να διαβάσετε μια εκτεταμένη ανάλυση που αφορά το πρόγραμμα Εράσμους στην Ελλάδα καθώς και τα συνήθη προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Έλληνες φοιτητές Εράσμους σχετικά με την αναγνώριση των μαθημάτων τους.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Έλληνες φοιτητές και οι Ελληνίδες φοιτήτριες Εράσμους είναι κοινά με αυτά που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές στην Ευρώπη, άλλες φορές μικρότερα ενώ άλλες μεγαλύτερα.

Συνεπώς και οι λύσεις που αφορούν τα προβλήματα αναγνώρισης θα είναι αυτές που προτείνονται από την έρευνα PRIME 2010 για το ευρωπαϊκό επίπεδο, σαφώς όμως προσαρμοσμένες στα ελληνικά δεδομένα. Θεωρήσαμε άσκοπο να μεταφράσουμε τις προτάσεις που αναφέρονται στην τελική αναφορά PRIME 2010 καθώς ο αναγνώστης μπορεί να έχει εύκολα πρόσβαση σε αυτές.

Ειδικότερα για την Ελλάδα, το ESN Greece ζητά την πλήρη εφαρμογή όλων των υπουργικών αποφάσεων που αφορούν την εφαρμογή του συστήματος ECTS και του Παραρτήματος Διπλώματος.

Μάλιστα παροτρύνουμε τα ελληνικά Ιδρύματα Ανώτατης εκπαίδευσης να κινηθούν άμεσα για την απόκτηση των διακρίσεων “DS label” και “ECTS label”. Είμαστε πεπεισμένοι πως οι εσωτερικές διεργασίες από τις οποίες διέρχονται τα ιδρύματα για να γίνουν κάτοχοι αυτών των διακρίσεων, μπορούν να δημιουργήσουν τις άυλες εκείνες υποδομές που θα διασφαλίζουν στους εξερχόμενους φοιτητές Εράσμους τις καλύτερες προοπτικές για πλήρη και εύκολη αναγνώριση των μαθημάτων τους. Η άποψή μας στηρίζεται σε επιτυχημένες πρακτικές που εφαρμόζονται σε ευρωπαϊκά πανεπιστήμια.

Ως πρώην φοιτητές Εράσμους γνωρίζουμε πως το Εράσμους είναι μια από τις εντονότερες περιόδους της φοιτητικής ζωής. Ζητάμε από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να βελτιώσουν τις υποδομές τους έτσι ώστε όλο και περισσότεροι φοιτητές να ζήσουν την εμπειρία αυτή στο μέλλον, απαλλαγμένοι από προβλήματα αναγνώρισης μαθημάτων και είμαστε σίγουροι πως τα ελληνικά ιδρύματα μπορούν να ανταποκριθούν σε αυτό το κάλεσμα.

8. Παραρτήματα

A. ECTS

Το σύστημα μεταφοράς και συσώρευσης πιστωτικών μονάδων είναι ένα σύστημα περιγραφής των προγραμμάτων σπουδών των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης με την απόδοση πιστωτικών μονάδων στα στοιχεία που το συνθέτουν. Οι πιστωτικές μονάδες εκφράζουν το φόρτο που απαιτείται για την ολοκλήρωση των στόχων ενός ακαδημαϊκού προγράμματος από κάθε φοιτητή ή σπουδαστή. Ο φόρτος εργασίας περιλαμβάνει το χρόνο που απαιτείται για την ολοκλήρωση όλων των προγραμματισμένων δραστηριοτήτων μάθησης, στο πλαίσιο ενός ακαδημαϊκού προγράμματος σπουδών, όπως η παρακολούθηση παραδόσεων, σεμιναρίων, η ανεξάρτητη μελέτη, η προετοιμασία εργασιών, η πρακτική άσκηση, η συμμετοχή στις εξετάσεις, η εκπόνηση διπλωματικής εργασίας. Ο φόρτος εργασίας για κάθε φοιτητή ή σπουδαστή πλήρους φοίτησης κατά τη διάρκεια ενός ακαδημαϊκού έτους αποτιμάται σε εξήντα πιστωτικές μονάδες. Ο φόρτος εργασίας αποτιμάται ανά εξάμηνο σε τριάντα πιστωτικές μονάδες και ανά τρίμηνο σε είκοσι πιστωτικές μονάδες. Αρμόδια για την αντιστοίχιση του φόρτου εργασίας ανά μάθημα είναι τα συλλογικά όργανα διοίκησης των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης.

Πηγή: ΦΕΚ 189/2-8-2005, τεύχος Α

B. Diploma supplement (παράρτημα διπλώματος)

Τι είναι το παράρτημα διπλώματος;

Το παράρτημα διπλώματος είναι ένα επεξηγηματικό έγγραφο το οποίο δεν υποκαθιστά τον επίσημο τίτλο σπουδών ή την αναλυτική βαθμολογία των μαθημάτων που χορηγούν τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης. Το παράρτημα διπλώματος επισυνάπτεται στους τίτλους σπουδών που χορηγούν τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης (πτυχία, διπλώματα κτλ.) και περιέχει πληροφορίες σχετικά με τη φύση, το επίπεδο, το γενικότερο πλαίσιο εκπαίδευσης, το περιεχόμενο και το καθεστώς των σπουδών, οι οποίες ολοκληρώθηκαν με επιτυχία από το άτομο που αναγράφεται ονομαστικά στο πρωτότυπο του τίτλου στον οποίο επισυνάπτεται το παράρτημα. Στο παράρτημα δεν γίνονται αξιολογικές κρίσεις και δεν υπάρχουν δηλώσεις ισοτιμίας ή αντιστοιχίας ή προτάσεις σχετικά με την αναγνώριση του τίτλου στο εξωτερικό.

Το παράρτημα διπλώματος εκδίδεται αυτομάτως και χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα. Το πρωτότυπο του παραρτήματος πρέπει να πληρεί τις προϋποθέσεις γνησιότητας που απαιτούνται για το χορηγούμενο τίτλο σπουδών. Η ημερομηνία έκδοσης του παραρτήματος δεν συμπίπτει υποχρεωτικά με την ημερομηνία χορήγησης του τίτλου σπουδών, αλλά δεν μπορεί ποτέ να είναι προγενέστερη από αυτή. Σε κάθε σελίδα του παραρτήματος θα πρέπει να αναγράφονται το ονοματεπώνυμο του πτυχιούχου και ο αριθμός μητρώου αυτού.

Πηγή: ΦΕΚ 189/2-8-2005, τεύχος Α

Γ. Κατάλογος σχημάτων

Σχήμα 1: Προέλευση φοιτητών που συμμετείχαν στην έρευνα ανά εκπαιδευτικό ίδρυμα σελ.12

Σχήμα 2: Φοιτητές Εράσμους σύμφωνα με τον τύπο των σπουδών σελ.13

Σχήμα 3: Πεδία σπουδών στο πανεπιστήμιο προέλευσης σελ.13

Σχήμα 4: Χρόνος που διανύθηκε στο εξωτερικό σελ.14

Σχήμα 5: Ιδρύματα που παρέχουν πληροφορίες στους φοιτητές σελ.17

Σχήμα 6: Πάροχοι πληροφοριών στους φοιτητές Εράσμους στα Ιδρύματα σελ.17

Σχήμα 7: Πηγές πληροφόρησης σελ.19

Σχήμα 8: Χρόνος κατά τον οποίο οι φοιτητές Εράσμους έλαβαν πληροφόρηση σελ.20

Σχήμα 9: Χρήση μορφών παροχής πληροφοριών (απαντήσεις ιδρυμάτων) σελ.21

Σχήμα 10: Χρήση μορφών παροχής πληροφοριών (απαντήσεις φοιτητών) σελ.21

Σχήμα 11: Παρεχόμενα έγγραφα από τα Ιδρύματα προς τους φοιτητές πριν την αναχώρηση σελ.22

Σχήμα 12: Περίοδος υπογραφής της Συμφωνίας Μάθησης σελ.23

Σχήμα 13: Χρήση άλλων εγγράφων που υπογράφονται από τους φοιτητές μαζί με τη Συμφωνία Μάθησης σελ.23

Σχήμα 14: Φοιτητές που έκαναν αλλαγές στη Συμφωνία Μάθησης σελ.24

Σχήμα 15: Λόγοι για αλλαγές στη Συμφωνία Μάθησης σελ.24

Σχήμα 16: Εκτιμώμενο ποσοστό των φοιτητών που κάνουν αλλαγές στη Συμφωνία Μάθησης σελ.25

Σχήμα 17: Λόγοι για τους οποίους οι φοιτητές αλλάζουν τη Συμφωνία Μάθησης σελ.26

Σχήμα 18: Εμπλεκόμενοι στην επιλογή μαθημάτων στη Συμφωνία Μάθησης σελ.26

Σχήμα 19: Εμπλεκόμενοι στην επιλογή μαθημάτων και ελαχίστων πιστωτικών μονάδων σελ.27

Σχήμα 20: Χρήση ECTS στα Ιδρύματα Ανώτατης εκπαίδευσης σελ.28

Σχήμα 21: Χρήση των ECTS στη Συμφωνία Μάθησης σελ.28

Σχήμα 22: Χρήση μεθόδων μετατροπής για μετατροπή μαθημάτων εξωτερικού σελ.29

Σχήμα 23: Τρόπος υπολογισμού των ECTS σελ.30

Σχήμα 24: Ώρες του φόρτου εργασίας που αντιστοιχούν σε 1 πιστωτική μονάδα ECTS σελ.30

Σχήμα 25: Ορισμός της πλήρους αναγνώρισης σύμφωνα με τα πανεπιστήμια σελ.31

Σχήμα 26: Αναγνώριση μαθημάτων σελ.32

Σχήμα 27: Ποσοστό των φοιτητών που επέτυχαν πλήρη αναγνώριση σύμφωνα με τα πανεπιστήμια σελ.32

Σχήμα 28: Μορφές της αναγνώρισης πιστωτικών μονάδων σελ.33

Σχήμα 29: Άτομα που εμπλέκονται στην αναγνώριση των μαθημάτων που διδάχτηκαν στο εξωτερικό κατά την

επιστροφή σελ.34

Σχήμα 30: Αναγκαιότητα της σύμφωνης γνώμης των καθηγητών πριν την αναγνώριση των μαθημάτων σελ.34

Σχήμα 31: Κύρια προβλήματα στην αναγνώριση των μαθημάτων (απαντήσεις φοιτητών) σελ.35

Σχήμα 32: Κύρια προβλήματα στην αναγνώριση μαθημάτων (απαντήσεις ιδρυμάτων) σελ.36

Σχήμα 33: Μαθήματα και εξετάσεις για επανεξέταση μετά την επιστροφή σελ.36

Σχήμα 34: Κύριοι λόγοι για επανεξέταση μαθημάτων ή εξετάσεων σελ.37

Σχήμα 35: Αναγκαιότητα επιμήκυνσης σπουδών στο πανεπιστήμιο προέλευσης για αναγνώριση σελ.37

Σχήμα 36: Άτομα που εμπλέκονται στην αναγνώριση μαθημάτων σελ.38

Σχήμα 37: Άτομα που εμπλέκονται στην λήψη αποφάσεων για τα μαθήματα στη Συμφωνία Μάθησης και στην αναγνώριση μαθημάτων κατά την επιστροφή σελ.39

Σχήμα 38: Παροχή πληροφοριών στους εισερχόμενους φοιτητές για μεταφορά βαθμού σελ.40

Σχήμα 39: Παροχή πληροφοριών στους εξερχόμενους φοιτητές για μεταφορά βαθμού σελ.40

Σχήμα 40: Άτομα που εμπλέκονται στην πληροφόρηση σχετικά με τη μεταφορά βαθμών σελ.41

Σχήμα 41: Περίοδος παροχής πληροφοριών στους φοιτητές σχετικά με τη μεταφορά βαθμών σελ.42

Σχήμα 42: Μετατροπή των βαθμολογιών στα ιδρύματα σελ.42

Σχήμα 43: Άτομα που εμπλέκονται με την ολοκλήρωση της μεταφοράς βαθμολογιών των εξερχόμενων φοιτητών σελ.43

Σχήμα 44: Προσωπική αξιολόγηση των φοιτητών σχετικά με τη μετατροπή της βαθμολογίας τους μετά την ανταλλαγή τους σελ.44

Σχήμα 45: Απόφαση να ΜΗΝ αναγνωρίσουν κάποιο μάθημα σαν αποτέλεσμα της μετατροπής της βαθμολογίας τους σελ.44

Σχήμα 46: Περίοδος κατά την οποία δίνεται η υποτροφία Εράσμους στους φοιτητές σελ.45

Σχήμα 47: Παροχή επιπλέον υποτροφίας στους εξερχόμενους φοιτητές που παρατείνουν τη διαμονή τους στο εξωτερικό με το πρόγραμμα Εράσμους σελ.46

Σχήμα 48: Περιπτώσεις για τις οποίες ζητείται από τους φοιτητές να επιστρέψουν την υποτροφία τους σελ.47

Σχήμα 49: Λόγοι για τους οποίους οι φοιτητές χρειάστηκε να επιστρέψουν την υποτροφία τους σελ.48

Σχήμα 50: Χρήση των κονδυλίων του Εράσμους που περίσσεψαν στο τέλος του χρόνου σελ.49

Σχήμα 51: Επιπλέον οικονομική βοήθεια που παρέχουν τα ιδρύματα στους εξερχόμενους φοιτητές σελ.49

Σχήμα 52: Φοιτητές που έλαβαν άλλη (ή πρόσθετη) υποτροφία σελ.50

Σχήμα 53: Άλλες πηγές επιχορήγησης σελ.50

Σχήμα 54: Ύπαρξη χρεώσεων στο ίδρυμα υποδοχής σελ.51

Σχήμα 55: Φορητότητα επιχορηγήσεων ως προς τα ιδρύματα σελ.52

- Σχήμα 56: Φορητότητα επιχορηγήσεων στους φοιτητές Εράσμους σελ.52
- Σχήμα 57: Ποσοστό αναγνώρισης, ανάλογα την ομοιότητα του αντικείμενου σπουδών σελ.56
- Σχήμα 58: Ποσοστό αναγνώρισης σε σχέση με το αντικείμενο σπουδών σελ.57
- Σχήμα 59: Παροχή πληροφοριών πριν την ανταλλαγή και ποσοστό αναγνώρισης σελ.57
- Σχήμα 60: Αλλαγές στη Συμφωνία Μάθησης και ποσοστό αναγνώρισης σελ.58
- Σχήμα 61: Ανάγκη για έγκριση καθηγητή και ποσοστό αναγνώρισης σελ.59
- Σχήμα 62: Πλευρές που αποφάσισαν για τα μαθήματα στη Συμφωνία Μάθησης και την αναγνώριση σε σχέση με το επίπεδο αναγνώρισης σελ.59
- Σχήμα 63: Θα σπούδαζες στο εξωτερικό αν ήξερες ότι δε θα έπαιρνες πλήρη αναγνώριση; σελ.60
- Σχήμα 64: Θα σπούδαζες στο εξωτερικό αν ήξερες ότι δε θα έπαιρνες πλήρη αναγνώριση; (σε σχέση με το επίπεδο αναγνώρισης) σελ.61
- Σχήμα 65: Θα σπούδαζες στο εξωτερικό αν ήξερες ότι θα είχες προβλήματα με την μεταφορά της βαθμολογίας; σελ.61
- Σχήμα 66: Θα σπούδαζες στο εξωτερικό αν ήξερες ότι θα είχες προβλήματα με την μεταφορά βαθμολογίας; (σε σχέση με τη μεταφορά των βαθμών) σελ.62
- Σχήμα 67: Ικανοποίηση από τη συνολική ακαδημαϊκή εμπειρία σελ.62
- Σχήμα 68: Επίπεδο αναγνώρισης και συνολική ικανοποίηση από την ακαδημαϊκή εμπειρία σελ.63
- Σχήμα 69: Ικανοποίηση με τις παρεχόμενες πληροφορίες για την αναγνώριση μαθημάτων σελ.63
- Σχήμα 70: Περίοδος παροχής πληροφοριών σχετικά με τα δικαιώματα κατά την αναγνώριση και ικανοποίηση σχετικά με τις πληροφορίες για την αναγνώριση μαθημάτων σελ.64
- Σχήμα 71: Ικανοποίηση με την διαδικασία αναγνώρισης μαθημάτων σελ.64
- Σχήμα 72: Ικανοποίηση με τη διαδικασία αναγνώρισης σε σχέση με τον βαθμό αναγνώρισης σελ.65
- Σχήμα 73: Ικανοποίηση με τις παρεχόμενες πληροφορίες για την μεταφορά βαθμολογίας σελ.65
- Σχήμα 74: Ικανοποίηση με τις πληροφορίες για τη μεταφορά βαθμών και περίοδος παροχής τους σελ.66
- Σχήμα 75: Ικανοποίηση με τη μεταφορά βαθμολογίας σελ.66
- Σχήμα 76: Ικανοποίηση με τη μεταφορά βαθμών και επιρροή των βαθμών στη συνολική βαθμολογία σελ.67

Δ. Ερωτηματολόγια φοιτητών και Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Τα ερωτηματολόγια αυτά θα τα βρείτε στις σελίδες 97-108 του PRIME 2010 final report¹⁶.

E.1 Ερωτήσεις προς Ιδρύματα που δεν διαθέτουν ECTS ή/και DS label

1. Έχει το ιδρυμά σας DS ή ECTS label;
2. Αν όχι, ενδιαφέρεστε να κινήσετε τις διαδικασίες ώστε να αποκτήσετε DS ή ECTS label;
3. Ποιοι πιστεύετε ότι είναι οι κύριοι παράγοντες που εμποδίζουν ένα ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης να αποκτήσει μια από αυτές τις ετικέτες; Μπορείτε να τους απαριθμήσετε;
4. Μπορείτε να προτείνετε πιθανές λύσεις που θα διευκόλυναν τα ιδρύματα να αποκτήσουν αυτές τις ετικέτες;
5. Πιστεύετε η κατοχή DS ή ECTS label από ένα ίδρυμα μπορεί να επηρεάσει τις διαδικασίες αναγνώρισης των μαθημάτων των φοιτητών Εράσμου ;
6. Πιστεύετε πως η κατοχή αυτών των ετικετών μπορεί να ωφελήσει τους υπόλοιπους φοιτητές του ιδρύματος;
7. Πιστεύετε πως η κατοχή DS ή ECTS label μπορεί να αυξήσει την κινητικότητα των εισερχόμενων φοιτητών Εράσμου ; ενός ιδρύματος;
8. Νομίζετε πως θα έπρεπε να υπάρχουν περισσότερα κίνητρα για τα ιδρύματα ώστε αυτά να μπουν σε διαδικασία απόκτησης DS ή ECTS label (χρηματοδότηση ή κάτι άλλο);
9. Γιατί νομίζετε πως τα ελληνικά ιδρύματα δεν κινούνται προς την απόκτηση των ετικετών;
10. Έχετε διαβάσει την τελική αναφορά PRIME 2010; Πώς κρίνετε το project;
11. Ενδιαφέρεστε να μάθετε για τα αποτελέσματα της ανάλυσης των ελληνικών δεδομένων;

E.2 Ερωτήσεις προς Ιδρύματα που έχουν DS label

1. Ποιο ήταν το κύριο κίνητρό σας ώστε να κινήσετε τις διαδικασίες για την απόκτηση του DS label;
2. Ποιες ήταν οι κύριες δυσκολίες που αντιμετωπίσατε στις διαδικασίες προς την απόκτηση αυτής της πιστοποίησης;
3. Ποια θεωρείτε πως είναι τα σημαντικότερα ωφέλη για το ιδρυμά σας από την απόκτηση του DS label;
4. Ποιοι πιστεύετε ότι είναι οι κύριοι παράγοντες που εμποδίζουν ένα ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης να αποκτήσει μια από αυτές τις ετικέτες; Μπορείτε να τους απαριθμήσετε;
5. Μπορείτε να προτείνετε πιθανές λύσεις που θα διευκόλυναν τα ιδρύματα να αποκτήσουν αυτές τις ετικέτες;
6. Πιστεύετε η κατοχή DS ή ECTS label από ένα ίδρυμα μπορεί να επηρεάσει τις διαδικασίες αναγνώρισης των μαθημάτων των φοιτητών Εράσμου ;
7. Πιστεύετε πως η κατοχή αυτών των ετικετών μπορεί να ωφελήσει τους υπόλοιπους φοιτητές του ιδρύματος;

¹⁶ <http://www.prime.esn.org/final-report>

8. Πιστεύετε πως η κατοχή DS ή ECTS label μπορεί να αυξήσει την κινητικότητα των εισερχόμενων φοιτητών Εράσμους ενός ιδρύματος;
9. Νομίζετε πως θα έπρεπε να υπάρχουν περισσότερα κίνητρα για τα ιδρύματα ώστε αυτά να μπουν σε διαδικασία απόκτησης DS ή ECTS label (χρηματοδότηση ή κάτι άλλο);
10. Γιατί νομίζετε πως τα ελληνικά ιδρύματα δεν κινούνται προς την απόκτηση των ετικετών;
11. Έχετε διαβάσει την τελική αναφορά PRIME 2010; Πώς κρίνετε το project;
12. Ενδιαφέρεστε να μάθετε για τα αποτελέσματα της ανάλυσης των ελληνικών δεδομένων;

E.3 Ερωτήσεις προς ΙΚΥ

1. Θα μπορούσατε να μας ενημερώσετε σχετικά με το πόσα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα κατέχουν DS ή ECTS label;
2. Ποιες είναι οι μέθοδοι που χρησιμοποιεί το ΙΚΥ ως Εθνική μονάδα για την προώθηση αυτών των ετικετών (labels);
3. Υπάρχει κάποιο μακροπρόθεσμο σχέδιο εκ μέρους του ΙΚΥ για την επίτευξη απόκτησης ενός ορισμένου αριθμού DS / ECTS labels σε εθνικό επίπεδο;
4. Ποιοι πιστεύετε ότι είναι οι κύριοι παράγοντες που εμποδίζουν ένα ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης να αποκτήσει μια από αυτές τις ετικέτες; Μπορείτε να τους απαριθμήσετε;
5. Μπορείτε να προτείνετε πιθανές λύσεις που θα διευκόλυναν τα ιδρύματα να αποκτήσουν αυτές τις ετικέτες;
6. Πιστεύετε η κατοχή DS ή ECTS label από ένα ίδρυμα μπορεί να επηρεάσει τις διαδικασίες αναγνώρισης των μαθημάτων των φοιτητών Εράσμους;
7. Πιστεύετε πως η κατοχή αυτών των ετικετών μπορεί να ωφελήσει τους υπόλοιπους φοιτητές του ιδρύματός;
8. Πιστεύετε πως η κατοχή DS ή ECTS label μπορεί να αυξήσει την κινητικότητα των εισερχόμενων φοιτητών Εράσμους ενός ιδρύματος;
9. Νομίζετε πως υπάρχουν επαρκή κίνητρα για τα ιδρύματα ώστε αυτά να μπουν σε διαδικασία απόκτησης DS ή ECTS label;
10. Τι άλλο πιστεύετε πως θα μπορούσε να κάνει το ΙΚΥ προς την κατεύθυνση να πείσει τα ιδρύματα να αποκτήσουν το DS/ECTS Label.
11. Γιατί νομίζετε πως τα ελληνικά ιδρύματα δεν κινούνται προς την απόκτηση των ετικετών;
12. Γιατί πιστεύετε πως είναι σημαντικό για ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να διαθέτει αυτές τις ετικέτες και αν ναι γιατί;
13. Πως προβάλλει το ΙΚΥ τα ιδρύματα που έχουν αποκτήσει DS ή ECTS label;
14. Έχετε διαβάσει την τελική αναφορά PRIME 2010; Πώς κρίνετε το project;
15. Ενδιαφέρεστε να μάθετε για τα αποτελέσματα της ανάλυσης των ελληνικών δεδομένων;